

تّيگه یشتن له خوانى پهروهردگار

سه په رشتیاری زنجیره کتیب
جوّناتان لیمه ن

نووسه ر
بوّبی جامیسوّن

وهه رگیران:
ئه نذازیار سروش
نه ریمان تاهیر

Email: jamala@worksmail.net

Email: contact@handofhelp.info

Skype: jamalabumajd

www.handofhelp.info

UK: +44 (0) 7966 610944

Iraq: +964 (0) 751 792 5515

iraq, erbil, Ankawa, Hersheshem 28 / 23

Originally published in English under the title:
Understanding the Lord's Supper
Copyright © 2016 by Robert Bruce Jamieson and 9Marks
All rights reserved.
Printed in the United States of America
978-1-950396-11-5
Published by B&H Publishing Group
Nashville, Tennessee

Kurdish Edition Copyright 2021 by Hand of Help, all rights reserved.
Without prior permission of the publisher, no portion of this book may
be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form
or by any means-electronic, mechanical, photocopy, recording, or any
other - except for brief quotations in printed reviews.

- ناوی کتیب: تیگه‌یشتن له خوانی په‌روه‌ردگار
  - نووسەر: بۆبی جامیسۆن
  - وه‌رگێڕ: نه‌ریمان تاهیر & ئەندازیار سروش eng.srush@gmail.com
  - چاپی یه‌که‌م: ۲۰۲۱
  - چاپخانه:
  - تیراژ: ۱۰۰۰ دانه
  - ژماره‌ی سپاردن: له به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیبخانه گشتیه‌کان/ هه‌ریمی کوردستان
ژماره‌ی سپاردنی (۱۰۰۵) ی سالی ۲۰۲۱ ی پێدراوه.
- هه‌موو نایه‌ته‌کانی ئەم به‌ره‌مه‌ له چاپی کوردیی سۆرانیی ستانده‌روه‌وه (KSS) وه‌رگیراوه.
هه‌موو مافه‌کانی پارێزراره‌وه.

هه‌موو مافه‌کانی وه‌رگێڕانی چاپی کوردیی ۲۰۲۱ ئەم به‌ره‌مه‌ له لایه‌ن
پێک‌خراوی «هاند ئۆف هیلپ» وه‌ه‌ پارێزراره‌وه. هه‌یچ به‌شیکی ئەم بلاوکراوه‌یه
به‌بێ ئاگادارکردنه‌وه‌ی پێشوه‌ختی نووسه‌ر ناکرێت چاپ بکریت، یان به‌ شیوه‌ی
ئەلیکترونی، فۆتۆکۆپی، تۆماری ده‌نگی به‌خشریت، مه‌گه‌ر ئەوه‌ی که‌ ته‌نها ده‌قی
کورتی لێ وه‌ر‌ب‌گیردریت و ئاماژه‌ به‌ ناوی به‌ره‌مه‌ م و نووسه‌ر بکریت.

ناوہ پڙوک

لاپہرہ

۱

پیشہ کی زنجیرہ کتیبی بنہ ماکانی کلیسا

۵

پیشہ کی

۹

بہ شی یہ کہم: ژہ می سہ فہری

۱۳

بہ شی دووہم: مؤرکراو بہ خوین

۱۷

بہ شی سییہم: ہاورپی راست

۲۱

بہ شی چوارہم: کوہوونہوہ

۲۵

بہ شی پینجہم: ہاشترین بو کوٹای

۲۹

بہ شی شہ شہم: خوانی پەروردرگار چییہ؟

۴۱

بہ شی حہوتہم: خوانی پەروردرگار دہمانکات بہ چی؟

۴۹

بہ شی ہشتہم: چ کوہوونہوہیہک دہتوانیت یادی خوانی پەروردرگار بگیپت؟

۵۵

بہ شی نویہم: کئی دہتوانیت بہ شداری بکات لہ ریورہسمی خوانی پەروردرگار؟

۶۷

بہ شی دہیہم: کئی دہبیت سہرپہرشتی خوانی پەروردرگار بکات؟

۷۱

بہ شی یازدہیہم: دہبیت کلیساکان چوں ٹاہہنگی خوانی پەروردرگار بگیپن؟

۷۷

بہ شی دوازدہیہم: چوں تاکی باوہردار مامہلہ لہ گہل خوانی پەروردرگاردادہکات؟

پیشہ کی زنجیرہ کتیبی بنہ ماکانی کلنسا

ژیانی باوہرداران ژیانی کلنساہ؛ ئەم باوہرہ بنہرہ تیبہی کتیبی پیروژ لە ھەموو کتیبەکانی دیکە ی ئەم زنجیرە ھەدا ئاماژە ی پئ کرەوہ.

ئەم باوہرہ لە ئاستی خۆیەوہ کاریگەری لەسەر چۆنیەتی مامەلە کردنی نووسەرەکان لەگەڵ بابەتەکان دادەنیت. بۆ نمونە، ئیوارەخوانی مەسیح خوانتیک ی تاییەت و نھینیی ئیوان توو و عیسا ی مەسیح نییە، بەلکو نانخواردنە لەگەڵ خیزانە کەتدا کە بەھۆیەوہ لەگەڵ مەسیح و گەلی مەسیحدا ژیانی ھاوبەشت دەبیت. ئەرکە مەزنە کە (مزگیندان) مۆلەتنامە یەکی کەسی نییە بۆ چوونە ئیو گەل و نەتەوہ جیاوزە کانەوہ وەکو شایەتی بۆ مەسیح، بەلکو فەرمانیکە کە دراوہ بە تەواوی کلنسا بۆ ئەوہی تەواوی ئەندامان ھەستن بە ئەنجامدانی. دەسەلاتی کلنسا تەنھا پشت بە رابەران نابەستیت، بەلکو تەواوی ئەندامان لەخۆ دەگریت. واتا، ھەموو ئەندامیک ئیش و ئەرکیکی تاییەتی ھەیە، بە تۆشەوہ.

گرنگە بیزانین کە ھەموو کتیبەکانی ئەم زنجیرە یە بۆ ئەندامی ئاسایی کلنسا نووسراوہ. ئەگەر ژیانی باوہردار ژیانی کلنسا بیت، ئەوا تووی باوہرداری لەئاوہ لکیشراو و ئەندامی کلنسا، بەرپرسیاریتیی تیکەشتن لەم بابەتە بنہرەتیانەت لەسەر شانە. وەکو چۆن عیسا فەرمانی پشتگیری و پاراستنی پەيامی مزگینی پیدائیت، بە ھەمان شۆوہ فەرمانی پشتگیری و پاراستنی کلنسات پیدەکات. ئەم کتیبانە بۆت روون دەکەنەوہ کە چۆن ئەو کارە بکەیت.

وا ی دابنئ کە توو یەکیکی ت لە خاوەن پشکەکانی کۆمپانیای خزمەتی مزگینی مەسیح. وە خاوەن پشکە باشەکان چی دەکەن؟ ئەوان لیکۆلینەوہ لە کۆمپانیا

و بازار و پیشبرکیکان ده‌کهن. ده‌یانه‌وئیت ئه‌وپه‌ری سوود له وه‌به‌ره‌یانه‌که‌یان وه‌ر‌ب‌گرن. تۆی باوه‌پ‌داریش ته‌واوی ژیانته‌ له‌ مزگینیی مه‌سیحدا وه‌به‌ره‌یانه‌ کردوو. که‌واته، ئامانجی ئهم زنجیره‌ کتیبه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ له‌ پیناوه‌ مزگینیی مه‌زنی خودا یارمه‌تیت بدات ته‌ندروستی و قازانجی شانشین کلیسا ناوخۆییه‌ که‌ت زیاد بکه‌یت.

ئایا ئاماده‌ی ده‌ست به‌ ئه‌رکه‌ که‌ت بکه‌یت؟

براتان، جۆناتان لیمه‌ن / سه‌رپه‌رشتیاری زنجیره‌ کتیبی بنه‌ماکانی کلیسا

ئەو كۆتۈرگەنلەر ئۈچۈن كۆتۈرگەنلەر ئۈچۈن:

تۈگەشكەنلەر ئۈچۈن كۆتۈرگەنلەر ئۈچۈن، مارك دېڭىز

تۈگەشكەنلەر ئۈچۈن كۆتۈرگەنلەر ئۈچۈن، بۆيى جامىسۇن

تۈگەشكەنلەر ئۈچۈن كۆتۈرگەنلەر ئۈچۈن، بۆيى جامىسۇن

تۈگەشكەنلەر ئۈچۈن كۆمەللى باۋەرداران، جۇناتان لىمان

تۈگەشكەنلەر ئۈچۈن كۆمەللى باۋەرداران، جۇناتان لىمان

تۈگەشكەنلەر ئۈچۈن كۆمەللى باۋەرداران، جۇناتان لىمان

پیشہ کی

خواردن بہ جوڑیکہ کہ دہ توانیت وات لی بکات ہست بکہیت لہ مالہ وہی -
یان پڑیک پچہ وانہ کہی. ہیچ شتیک وہ کو ئہ و گہرمیہ نیہ کہ مروّف ہستی
پئی دہ کات لہ و کاتہی لہ گہلّ خیزان و ہاورپی و خوشہ ویستہ کانی ژہمہ خواردنیک
دہ خوات کہ لہ مالہ وہ نامادہ کرایت. وہ ہر وہا، ہیچ شتیک وہ کو ئہ وہ سہیر
نیہ کہ مروّف ہستی پئی دہ کات کاتیک خواردنیک دہ خوات پیشتر نہ بینیت،
لہ گہلّ کہ سانیک ہرگیز نہ بینون، لہ شاریک کہ داب و نہریتیان نہ زانیت. بہم
نزیکانہ لہ گہلّ خیزانہ کہم مالمان گواستوتہ وہ بو ئینگلتہ را، کہ تہ نانہت خواردنی
بہ زالیاش پرہ لہ باہخ و بہہای کوّمہ لایہ تی. ”بہ زالیہ، ئہ وہ بہ راستہ؟!“ ئہ وہ پڑیک
کاردانہ وہی من بو.

ئہ گہر پرسیار لہ زورینہی باوہرداران بکہی ئاخو پیشتر لہ کلّیسا نانیان خواردوہ
یان نا، بیگومان دہ لّین: ”نہ خیر، لہ کلّیسا نان ناخوین، بہ لام ناوہ ناو، ہہرکہ سینک
لہ ئاست خوہ وہ خواردن دہ ہیئت و پیکہ وہ دہ خوین“. لہ لایہ نیکہ وہ، ئہ وہ راستہ.

بہ لام ئہی خوانی پہر وہ ردگار چی؟ باشہ، گومانی تیدا نیہ کہ گہدہ تیر ناکات،
بہ لام لّی دہ خوین و دہ خوینہ وہ، وہ پیکہ وہ دادہ نیشین. ئہ وہ خوانہ چیمان پئی
دہ لّیت دہ بارہی عیسا و گہلہ کہی؟ پہ یوہندی چیہ بہ خیزانی مہ سیحہ وہ؟

ئہم کتیبہ کورته وہ کو سہرہ تانامہی کتیبی پیروزہ لہ مہر خوانی پہر وہ ردگارہ.
بو ہہموو باوہرداران دہ گونجیت؛ ہہموو ئہ وانہی ئارہ زوو دہ کهن زیاتر بزائن
دہ بارہی ئہ و خوانہی کہ عیسا پئی بہ خشویون. وہ لہ گہلّ ئہ وہی ہہندیک
لہ بہ شہ کانی پہنگہ بہ دیاریکراوی بو رابہرانی کلّیسا گرینگ بیت، بہ لام لہ گہلّ
ئہ وہ شدا تہ واوی کلّیسا لہ بہرچاو گیراوه.

له م کتیبه دا سۆ ئامانجم ههیه، که ههرسیکیان به یه کهوه به ستراون:

۱. له بهرچا و گرتنی کتیبی پیروۆ. یه که م ئامانجم ئه وه یه له فیکردنه کانی کتیبی پیروۆ بگه پڕیم ده رباره ی خوانی پهروه ردگار و کورتی بکه مه وه و کوۆ بکه مه وه. ئه وه ئهرکی سه ره کی حه وت به شی یه که می ئه م کتیبه یه. وه ده بینیت که وا پینج به شی یه که م ئاماژه ده دات به فیکردنی کتیبی پیروۆ ده رباره ی خوانی پهروه ردگار: خوانی جه ژنی په سخه که وینه یه کی پینشو ختی خوانی پهروه ردگاره (به شی یه که م)، وه دانانی له لایه ن عیسا وه (به شی دو وه م)، پینماییه کانی پۆلس ده رباره ی ئه و خوانه (به شه کانی سییه م و چواره م)، وه ئاهه نگی جه ژنی مه ره که که ئاماده مان ده کات بوۆ (به شی پینجه م). به لام به شی شه شه م، ئه و به شان ه پیکه وه ده به ستیتته وه به ده رخستنی پیناسه ی خوانی پهروه ردگار.

۲. په یوه سترکردنی خوانی پهروه ردگار و کلێسا. له به شی حه وته م ئامانجی دو وه م سه ره له دده دات، هه رچه نده پینتر شارا وه نه بو وه: نیشان دانی ئه وه ی که چۆن خوانی پهروه ردگار په یوه ندی به کلێسای نیوخۆییه وه هه یه. له راستیدا، خوانی پهروه ردگار پۆلی هه یه له وه ی کلێسا بکاته کلێسایه ک که که سانیکی زۆر بکاته یه ک. هه ندیک له با وه پداران - ته نانه ت هه ندیک له شوانه کانیش - به باشی بیریان له به ستنه وه ی خوانی پهروه ردگار له گه ل کلێسای نیوخۆیی کردو وه ته وه. له بهر ئه وه ده مه ویت تیشک بخه مه سه ر گرنگی خوانی پهروه ردگار له پیکهاته ی کلێسا.

۳. پینشکه شکردنی راوپیژی کرده یی. ئامانجی سییه م ئه وه یه که ئامۆژگاری کرداری و به گویره ی کتیبی پیروۆ پینشکه ش بکه م له مه ر ئاهه نگی پیرانی خوانی پهروه ردگار. به و شیوه یه، له به شی هه شته م

هه تا به شی دوازدهیه م، کۆمه لئ پرسیار ده پرسم و به پشتبهستن به وینای کتیبی پیروژ وه لآمی ده ده مه وه که له ههوت به شی یه که مدا وینام کردوون. ئه و پرسیارانهش ئه مانه ن: ئه و کۆبوونه وه یه کامه یه که ده توانی ت یادی خوانی پهروهردگاری تیدا بگپر دیت؟ کئ ده توانیت به شداری له پۆره سمی خوانی پهروهردگار بکات؟ کئ ده بی ت سه ره رشتی خوانی پهروهردگار بکات؟ ده بی ت کلێساکان چۆن یادی خوانی پهروهردگار بگپرن؟ وه له کۆتاییدا، چۆن تاکی باوهردار مامه له له گه ل خوانی پهروهردگار ده کات؟

ئه م کتیبه بچووکه خوشک / براهه کی هه یه به ناوی ”تیگه یشتن له له ئاوه له کیشان“ . ئه م دووانه یه کتری ته واو ده که ن؛ ده بینیت که ئه و کتیبه به کورتی گه توگۆ له سه ره هه ندیک بابته ده کات و ئه وه ی دیکه به درێژی باسی ده کات. له گه ل ئه وه شدا، پش نوسی نی ئه و دوو کتیبه کورته، کتیبیکم به درێژی نووسی به ناوی ”ئاشکرا بوون: بۆچی ئه ندامی تیی کلێسا پیویستی به له ئاوه له کیشان؟“ . وه به شه کانی شه شه م و هه وته می ئه م کتیبه هه ندیک له و بیانوانه له به شی شه شه می ئه و کتیبه کورت ده کاته وه، ههروه ها چه ند برگه یه کی دیکه وه رده گرم له و شوینانه ی هه ردووک یه ک ده گرنه وه. له بهر ئه وه سوپاسی زۆرم ئاراسته ی بلاوکار ده که م که پێگه ی پیدام ئه وه ی سودبه خشه بۆم لئی وه ربگرم بۆ ئه وه ی لیره پشکه شی بکه م.

ره نگه پشتر پشبینی گوتی ئه م خۆزگه یه ت کردی ت، به لام ناتوانم نه یلیم: هیوادارم که پشبه کییه که ئاره زووی تۆی کردی ته وه بۆ ئه وه ی ته واوی ئه م کتیبه بخوینیته وه. ده ست پیده که ی ن له و شویننه ی ره گی خوانی پهروهردگار ده ست پیده کات؛ به ژه میکی خیرا.

به شی یه که م ژهمی سه فهری

کاتیک خودا گه له که ی له میسر هینایه دهره وه، فه رمانی پیکردن که ژهمیکی ”سه فهری“ له گه ل خویان ببه ن. یان لانی که م ژهمه خواردنیکسی خیرا. ئه وه ژهمه خیرایه هه موو نه ته وه که ی ناساند؛ ناسنامه ی ناساندن، وه له کوپوه دهرچوون، وه خودا چی کرد بو ئه وه ی رزگاریان بکات.

نه وه ی یاقوب له ژیر سته می یاخیوونی فیرعه ون ده پلিশانه وه، وه خودا نه یویست زیاتر به رده وام بیت به بیرکردنه وه ی له وه په یمانه ی له گه ل ئیبراهیم به سته به وه ی که گه له که ی به ینیتته خاکی که نعان (په یدابوون ۱۵: ۱۲-۱۷؛ دهرچوون ۲: ۲۳-۲۵). به وه شیوه یه خودا موسا و هارونی نارد بو ئه وه ی داوای ئازادکردنی گه له که بکه ن له فیرعه ون، به لام ئه وه رته ی کرده وه ئه وانه ئازاد بکات که به کوپله ی تایه تی خو ی داده نان. بو یه خودا لیدان له داوای لیدان دای به سهر فیرعه ون و به سهر میسریه کاند (دهرچوون ۴-۱۰). له کو تاییدا، خودا رایگه یاند که هه موو کورپکی نوبه ره ی میسریه کان له ناو ده بات، له به ر ئه وه ی فیرعه ون رته ی کرده وه گه لی ئیسراییل، گه لی نوبه ره ی خودا، ئازاد بکات (دهرچوون ۴: ۲۲-۲۳؛ ۱۱: ۱-۱۰).

ئه نجامه که ئه وه بوو که پویشتنی جوله که کان ئاماده کاری بو کرا. وه له شه وی ئازادکردنیان، خودا فه رمانی پیکردن کاورپک یان گیسکیک سه ربپرن و خوینه که ی به ده رگاکانیان بیرژینن و گوشته که ی به برژاوی بخوون، هیچی لی نه هیلنه وه، به لکو ئه وه شه وه هه مووی بخوون (دهرچوون ۱۲: ۱-۸). له سه ریان بوو کاوره که به برژاوی له گه ل نانی فه تیره (به بی هه ویرترش) و گیای تال بخوون (ئایه تی ۸). ته نانه ت خودا رایسپاردن بو چوئیه تی خواردنی: ”ناوقه دتان به سترای بیت و پیلاره کانتان له پیتان بیت و

گۆچانه کانتان به دهستهوه بیټ. به په له دهیخون؛ ئەوه پهسخهیه بو یهزدان“ (نایهتی ۱۱). ئەم خواردنه بو ئەوه نهکراوه که به هیواشییهوه بیخون؛ خواردنی ریگا بوو.

بهلام ئەوه زیاتره لهوهی تهنها ژهمه خواردنیک بیټ؛ خوینی سهه دهرگاگان
رزگاریی گهلهکه بوو:

”من ئەمشه و به خاکی میسر دا تیده په پرم و هه موو نۆبه ریه ک
له خاکی میسر ده کوژم، له مروقه وه هه تا ئاژهل، حوکمیش به سهه
هه موو خوداوه نده کانی میسر دا ده ده م، من یه زدانم. خوینه کهش بو تان
ده بیته نیشانه له سهه ر ئەو مالانه ی ئیوه تیدان، کاتیک خوینه که
ده بینم، به سهه رتاندا تیده په پرم. ئیتر کاره ساتی له ناوچوون ئیوه
ناگریته وه کاتیک له خاکی میسر ده ده م“ (دهرچوون ۱۲: ۱۲-۱۳).

بوچی خودا گهله که ی پاراست و له ناوی نه بردن؟ له بهر ئەوه نه بوو که ئەوان
شایه نی ئەوه بن بزین، وه میسریه کانیش شایه نی ئەوه نه بوون، به لکو هوکاری
پاراستنیان له لایه ن خوداوه بو ئەوه ده گه ریته وه که ئەوان به خوینی به رخه که
داپوشرا بوون.

خودا فه رمانی به گه له که ی کرد که وه ک یاده وه ریه کی سالانه ئاهه نگی خوانی
جه ژنی په سخه (تیپه رین) بگرین (نایه ته کانی ۱۴-۲۰، ۲۴-۲۷). وه هه مان کات له
هه موو سالیک، پیویست بوو له سهه ر گه لی ئیسراییل که هه ویرترش له ماله کانیا ن
نه هیلن، به رخی په سخه سهه ربپرن و له گه ل نانی فه تیره (به بی هه ویرترش) و گیای
تال بیخون.

هه موو سالیک، له وه جه ژنه دا به بۆنه ی ئازادکردنی گه لی ئیسراییل له میسر له
لایه ن خوداوه ئاهه نگ ده گیرن. مندالان له وه خوانه وه فیڕ ده بن که خودا چی
کرد بو ئەوه ی گه له که ی رزگار بکات و به زیندوویی بیان هیلته وه (نایه ته کانی ۲۶-
۲۷). وه هه موو سالیک، جوله که کان ئاهه نگیان ده گیرا له وه رۆژه ی که خودا ئازادی

کردن و پرزگاری کردن و به لینه که ی جیبه جی کرد به وهی بیانکاته گه لی خوئی.

ئه و خوانه ئاماژه به له دایکبوونی گه لیک ده کات. که واته ئیسرائیل کیه؟ ئه و گه لیه که خودا له میسر پرزگاری کردن. جه ژنی په سخه سال له دوا ی بیریا ن ده خاته وه که ئه وان گه لیک ی - نه خیر ئه وان تاکه گه لن - که خودا له کویلا یه تی پرزگاری کردن و تایه تی کردن به خوئی.

له بهر ئه وه ته نه ها نه وه ی ئیسرائیل، به بی بیگانه کان، ده توانن په سخه بخون (ئایه تی ۴۳). به لام ئه گه ر بیگانه یه ک ئاره زووی کرد یادی جه ژنی په سخه بکاته وه، پیویسته له سه ری سه ره تا نیرینه کانی ماله که ی خه ته نه بکرین، بو ئه وه ی ”وه ک له دایکبوویکی خا که که ی لیدیت“ (ئایه تی ۴۸). به و شیوه یه جه ژنی په سخه بو وه ناسنامه ی گه لی ئیسرائیل، وه له وه وه ئه ندامییتی له گه لی ئیسرائیل دیاری کرا: ”هه موو کو مه لی ئیسرائیل پیویسته یادی بکه نه وه“ (ئایه تی ۴۷)، ته نه ها گه لی ئیسرائیل ئه وه یان هه یه.

له بهر ئه وه، سالانه و نه وه له دوا ی نه وه، فه رز بوو له سه ر نه وه ی ئیسرائیل که یادی جه ژنی په سخه بگپرن. خودا نه وه ی یه که می پاسپارد: ”له و پوژده دا به کوره که ت راده گه یه نیت و ده لیت: من ئه مه ده که م له بهر ئه و کاره ی که یه زدان بو منی کرد کاتیک له میسر هاته ده ره وه“ (ده رچوون ۱۳: ۸). وه ئه و پاسپارده یه ته نه ها بو باوکانی نه وه ی یه که می گه لی ئیسرائیل نه بوو. به لکو نه وه کانی داهاتووشی له گه لی ئیسرائیل پاسپارد که له ئاهه نگی دیکه ی سالانه خو یان بینن له ده رچوون له میسر، وه بلین ”...ئینجا میسریه کان خراپه یان ده ره ق کردین و ئازاریان داین و کویلا یه تیه کی سه ختیان به سه رماندا سه پاند. ئیتر کاتیک ها وارمان بو یه زدانی په روه ردگاری باو باپیرانمان کرد، یه زدان گوئی له ده نگمان بو“ (دواوتار ۲۶: ۵-۸). له بهر ئه وه له سه ر هه موو نه وه یه کی گه لی ئیسرائیل ئه رک بوو ئه وه بلیت: ”ئه و په سخه یه به هوکاری ئه وه یه که خودا بو ی کردم کاتیک له میسر هاته ده ره وه. ئه م پرزگاریه ته نه ها بو ئه وان نه بوو، به لکو ئیستا بو ئیمه شه“.

له ده رچوون له میسر، خودا گه لیکي رزگار کرد و به خوینی بهرخیکی سه رپراو کردی به هی خوئی. خودا نه وانلی له کوپلایه تی رزگار کرد و کردنی به هی خوئی. وه له و شه وه، پیش رزگار کردنی گه له که به توانایی مه زنی خوئی، خودا خوانیکی پی به خشین بو ته وهی به رده وام یادی بکه نه وه. نه و ژمه پیناسی گه له که یه، له بهر نه وه ده بو وایه هموویان ناهه نگیان بگپراپا، جگه له وان که سی دپکه نا. به گپرانه وهی نه و چیرۆکه ی رزگاری، نه و خوانه نه و قوربانیه ی که خودا له پابردوو کردی ده پهنیت بو ئیستا. وه هموو نه وه یه کی ئیسرا ئیل فی ر ده کرا که نه وان کوپله بوونه، به لام خودا که یان نه و خودایه یه که رزگار و نازاد ده کات.

به‌شى دووهم

مۆركراو به خوین

رژدترین به‌لین کامه‌یه که هه‌تا ئیستا داییتت به که‌سیک؟ وه چون ئه و به‌لینت پشتراست کرده‌وه و پریارت له‌سه‌ر دا؟

کاتیك خانووێك ده‌کریت، ئه‌و گریبه‌سته‌ی که واژووی ده‌که‌یت به‌ یاسایی نچارت ده‌کات به‌رامبه‌ر به‌و به‌لینه‌ی که به‌ خاوه‌ن مۆلکه‌که‌ی ده‌ده‌یت بو ئه‌وه‌ی شایسته‌کانی به‌ده‌یت. کاتیك ژن و پیاوێك هاوسه‌رگیری ده‌که‌ن، له‌به‌رده‌م که‌واهیده‌ره‌کان رازی ده‌بن به‌پیی ئه‌و په‌یمان‌ه‌ی هاوسه‌رگیری بژین که‌ بو‌یان خوینراوه‌ته‌وه، وه ئه‌لقه‌ ده‌گۆرنه‌وه‌ وه‌ک نیشانه‌ی ئه‌و په‌یمان‌ه‌.

به‌لام عیسا، کاتیك گه‌وره‌ترین به‌لینى جیبه‌جی کرد که‌ خودا به‌ گه‌له‌که‌ی دابوو، به‌ خوینی خو‌ی مۆری کرد. شه‌وی پیش له‌ خاچدانی، عیسا له‌گه‌ل قوتابیه‌کانی خوانی جه‌ژنی په‌سخه‌ی خوارد (لوقا ۲۲: ۱۴-۱۵). به‌لام ئه‌و په‌سخه‌یه‌ی کرد به‌ شتیکی نو‌ی، شتیکی که‌ سه‌رنجی له‌سه‌ر قوربانیه‌ی میسر نه‌بوو، به‌لکو سه‌رنجی له‌سه‌ر ئه‌و رزگارییه‌ بوو که‌ خودا له‌سه‌ر خاچ کردی (مه‌تا ۲۶: ۱۷-۲۸؛ مه‌رقۆس ۱۴: ۱۲-۲۶؛ لوقا ۲۲: ۷-۲۲).

لوقا پیمان راده‌گه‌یه‌نیت که‌ عیسا به‌ په‌رۆش بوو بو ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل قوتابیه‌کانی خوانی جه‌ژنی په‌سخه‌ بخوات: ”که‌ کاتی ناخواردن هات، عیسا له‌سه‌ر خوان دانیشت، نیردراوانیش له‌گه‌لی بوون. پیی فه‌رموون: «زۆر ئاره‌زووم کرد پیش ئازارچیزتم ئه‌م نانه‌ی په‌سخه‌تان له‌گه‌ل بخۆم» (لوقا ۲۲: ۱۴-۱۵). له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی فیرکردنی کتیبی پیروژ ده‌رباره‌ی جه‌ژنی په‌سخه‌ خیزانه‌کانی راده‌سه‌پارد که‌ پیکه‌وه ئه‌ه‌نگی خوانی جه‌ژنی به‌سخه‌ بگێرن، که‌وا باوکان و اتاکه‌ی بو منداله‌کانیان

پروون ده‌کهنه‌وه (ده‌رچوون ۱۳: ۱۴)، ده‌بینین که لیږده‌دا شتیک جی‌اوازه؛ عیسا به جه‌ژنگیږانی له‌گه‌ل قوتابییه‌کانی، له‌هاورپیه‌کان خیزانیکي دروست کرد، وه‌ک نه‌وه‌ی پیمان بلیت که‌وا خیزان نه‌وانه‌ن که‌وا مردنی نه‌وه له‌سه‌ر خاچ قبول‌ده‌کهن.

له‌کاتی خواردنی نه‌وه په‌سخه‌یه، ”[عیسا] نانیکي هه‌لگرت، سوپاسی خودای کرد و له‌تی کرد، پییدان و فه‌رمووی: «نه‌مه جه‌سته‌ی منه، که له‌پیناوی نیوه به‌خت ده‌کری. نه‌مه بو‌یادکردنه‌وه‌ی من بکه‌ن» (لوقا ۲۲: ۱۹). پاش نه‌وه، ”به‌همان شیوه پاش نانخواردن، جامه‌که‌ی هه‌لگرت و فه‌رمووی: «نه‌م جامه په‌یمانی نوییه به‌خوینی من، که له‌پیناوی نیوه ده‌رژیت» (لوقا ۲۲: ۲۰). عیسا جه‌ژنی په‌سخه‌ی به‌جوړیک په‌یره‌و کرد که ناماژه‌بدات به‌قوتابیه‌کانی له‌چوئیه‌تی تیگه‌یشتن و له‌و مردنه‌ی که ده‌بیټ به‌ریت. نه‌وه ریکه‌وت نه‌بوو، یان هه‌له‌یه‌ک. وانه‌بوو که عیسا سه‌رسام بکات یان به‌ناچارکردنی نه‌وه رووبدات، عیسا جه‌سته‌ی خو‌ی ده‌به‌خشی له‌بری قوتابییه‌کانی (لوقا ۲۲: ۱۹)، ریگه‌ی ده‌دا که خوینی برژیت ”له‌پیناوی خه‌لکیکي زور بو‌گوناه به‌خشین ده‌رژیت“ (مه‌تا ۲۶: ۲۸).

له‌وکاته‌دا مردنی عیسا له‌دوای چاوه‌پروانییه‌کی زور په‌یمانی نویی خودای بو‌ژیان ده‌هینا: ”نه‌م جامه په‌یمانی نوییه به‌خوینی من، که له‌پیناوی نیوه ده‌رژیت“ (لوقا ۲۲: ۲۰). خودا به‌ر له‌سه‌دان سال به‌لینی دابوو که په‌یمانیکی نویی له‌گه‌ل گه‌له‌که‌ی ده‌به‌سیت (یه‌رمیا ۳۱: ۳۱-۳۴). له‌وه‌ی پیمان نه‌وییه‌دا، خودا به‌لینی دا که‌وا شه‌ریعه‌تی خو‌ی له‌سه‌ر دل‌ی خه‌لکی ده‌نوسیت، وه له‌په‌گه‌وه ده‌یانگورپیت، له‌ناوه‌وه بو‌ده‌روه، بو‌نه‌وه‌ی نه‌وه‌یان خو‌ش‌بوویت که نه‌وه خو‌شی ده‌ویټ و گوپراه‌لی فه‌رمانه‌کانی بکه‌ن. وه به‌لینی دا هه‌موویان بیناسن، له‌بچووکیانه‌وه هه‌تا گه‌وره‌یان، وه ته‌واو له‌هه‌موو گونا‌هه‌کانیان خو‌ش‌بیټ و جاریکي دیکه باسی نه‌کاته‌وه.

به‌گوپره‌ی نه‌وه‌ی نه‌وه شه‌وه عیسا ناماژه‌ی پی ده‌کرد، هه‌موو نه‌وانه به‌مردنی نه‌وه رووده‌دن. وه له‌وه‌ی پیمان نه‌وییه‌دا خودا به‌خوینی عیسا په‌یمانه‌که مور ده‌کات.

کاتیک عیسا نانه کهی هه لگرت، فه رمووی: ”ئه مه جهسته ی منه“، وه کاتیک جامه کهی هه لگرت، فه رمووی: ”ئه مه خوینی منه“ (مه تا ۲۶: ۲۶-۲۸). چۆن توانی بهم شیوه یه پیکهاته کانی ئەم خوانه به خودی خوێ پیناسه بکات؟ له بهر ئەوهی وای له نان و شه رابه که کرد بپته نیشانه ی په یمانی نوێ، وه به ستیه وه به به لپنی خودا له په یمانی نوێ، ههروهک ئەوهی ئەلقه ده به ستیه وه به په یمانی هاوسه رگریه وه. بۆ نموونه، ده توانم به خیزانه کهم بلیم: ”ئه مه ئەلقه یه به لپنی منه به وهی که خۆشم بویت و پرت بگرم و گرنگیت پتی بدهم و پیداو یستیه کانت دابین بکه م. کاتیک له په نجه تدا ده یینی، پابه ندبوونی منت به بیر بیته وه به تو“.

عیسا نه یگوت که نان و شه رابه که ده گوړیت بۆ شتیکی دیکه، به لکو ئەو نیشانه یه ی ناساند که ئاماژه ی پتی ده کرد. له بهر ئەوهی نان و شه رابه که ی کرده نیشانه ی په یمانی نوێی خودا، فه رمانی به قوتابیه کانی کرد که ئەو خوانه دووباره بکه نه وه بۆ ئەوهی یادی بکه نه وه: ”ئه مه جهسته ی منه، که له پیناوی تیه به خت ده کری. ئەمه بۆ یادکردنه وهی من بکه ن“ (لوقا ۲۲: ۱۹). ته واو وهک ئەوهی جه ژنی په سخه یاده وه ری بوو و به رپکوپیک یادی ده کرایه وه (ده رچوون ۱۲: ۱۴)، عیسا ئەو ئیواره خوانه ی کو تایی له گه ل قوتابیه کانی کرده یادکردنه وه یه کی نوێ، وه خوانیکی نوێ که ئەو کو مئه لگایه دیاری ده کات که مردنی عیسا رزگاری کردن و ناسنامه یه که بۆ ئەوانه ی که له و کو مئه لگایه ن.

خودا له سه ر خاچ گه لیکی تایبه ت کرد به خوێ به وهی که به خوینی قوربانیی عیسا رزگاری کردن. خودا له گونا ه رزگاری کردن و تایبه تی کردن به خوێ. له شه وی پیش ئەو کاره مه زنه ی رزگاریی، عیسا ژمه ییک یان خوانیکی پیدان بۆ ئەوهی به به رده وامی یادی بکه نه وه. ههروهک له به شه کانی داهاتوودا ده بینین، ئەو خوانه گه لی نوێی خودا به یه کبوون له گه ل عیسا ی مه سیحدا دیاری ده کات. ته نها ئەوان بۆیان هیه به و بۆنه یه وه ئاهه نگ بگپرن، که سی دیکه ی بیجگه له وان نا. به گپرانه وهی ئەو چیرۆکه ی رزگاریمان، ئەم خوانه ئەو قوربانیه ی که

خودا له رابردوودا کردی دهیھینتته ئیستا. وه به هه موو باوه پداریک ده ئیت کهوا
ئیمه پیشتر له تاریکی گوناھدا بووین، وه عیسای پهروه ردگارمان ئه و خودایه یه
کهوا پرگار ده کات.

به شی سییه م هاورپی راست

یه کیک له و شتانه ی که زۆربه ی دایک و باوکه کان نیگه ران ده کات، ئه وه یه که منداله کانیا ن هاورپییه تی که سانی خراب بکه ن. هه ندی کات ئه وه ده بیته هوی ئه وه ی که زیاده پۆیی بکه ن له پاراستنیا ن. زۆربه ی کات ئه وه تیگه یشتنیکی بنه پره تی بو بارودوخی مروّف ده رده خات: ده چینه سه ر شیوه ی ئه وانه ی کاتیان له گه ل به سه ر ده به ی ن. پۆلسی نیردراو وه کو باوکیکی پر له خو شه ویستی، نیگه ران بوو له باره ی ئه وه که سانه ی باوه ردارانی کلّیسای کۆرنسو س هاورپییه تییا ن ده کردن. وه کاره که ته نها ترسیک نه بوو له وه ی له گه ل کومه لّیک گیره شیوین ده گه رین.

پۆلسی نیردراو له (یه که م کۆرنسو س ۱۰: ۱۴-۲۲)، باوه رداران ئاگادار ده کاته وه له به شداریکردن له خوانی ئه وه قوربانیا نه ی بو خودا وه ندی بته پرسته کان ده کران. داوایان لّی ده کات و ده لّیت: ”بۆیه خو شه ویستانم، له بته پرستی رابکه ن“ (ئایه تی ۱۴). بو ئه وه ی پشتیوانی هوکاره که ی بکات، پۆلس سه ره تا ئاماژه به خوانی پهروه ردار ده کات: ”ئایا ئه وه جامه ی سوپاسگوزاری له پیناوی سوپاسی خودا ده که ی ن، به شداری نییه له خوینی مه سیح؟ ئه وه نانه ی له تی ده که ی ن، به شداری نییه له له شی مه سیح؟ له بهر ئه وه ی یه ک نان هه یه، ئیمه که زۆرین، یه ک له شین، چونکه هه موومان به شداری له یه ک ناندا ده که ی ن“ (به ش ۱۶-۱۷).

ئامانجی پۆلس ئه وه یه کاتیکی که خوانی پهروه ردار ده خوین، ئیمه پیکه وه به شداری له سوود و قازانجی مردنی عیسا ده که ی ن. له بهر ئه وه ی له گه ل عیسا له هاوبه شیدا ی ن، له گه ل یه کتریش هاوبه شین. وه ئیمه له خوانی پهروه رداردا، هاورپییه تی عیسا و کلّیساکه ی ده که ی ن.

ئىنجا پۆلس باسى ئىسرائىل دەكات كە لە ژىر پەيمانى كۆندا بوون، ئەوان قوربانىيان دەکرد بە ناوى ”هاوبەش“ لەوہى لەسەر قوربانگا پيشكەش دەكرا (ئايەتى ۱۸). واتا، لەگەل قوربانىيە كە دەبنە يەك و سوودەكانى وەر دەگرن. بۆيە پۆلس نايەوئىت كەوا باوەردارانى كۆرنسوۆس شتىك لە خوداوەندە بتپەرستىيەكان وەر بگرن و بەگوئەرى پەيوەندىيان پيشەوہ بناسرئىن!

بۆ ئەوہى بە ھەلە لىئى تىنەگەن، پۆلس دەئىت: ”جا چى دەئىم؟ ئايا ئەوہى بۆ بت سەربەرداوە شتىكە، يان بتەكە شتىكە؟ نەخىر بەلكو ئەوہى سەرى دەبەرن، بۆ پۆحە پيسەكان سەرى دەبەرن نەك بۆ خودا. جا نامەوئىت لەگەل پۆحە پيسەكان هاوبەش بن“ (ئايەتى ۱۹-۲۰). لە لايەكەوہ، ئەو خوداوەندەى كەوا بتپەرستەكان دەپەرستق لە راستىدا بوونى نىيە؛ يەك خودا ھەيە (يەكەم كۆرنسوۆس ۸: ۴). لە لايەكى دىكەوہ، كاتىك بتەكان دەپەرسترئىن وەك ئەوہى بوونيان ھەبئىت، ئەوا كاريگەرىيەكى شەيتانى رەنگ دەداتەوہ و بوارى بۆ دەكاتەوہ. پيوستە باوەردارانى كۆرنسوۆس ھىچ پەيوەندىيەكيان بەو ھىزى خراپەكارىيەوہ نەبئىت.

ناكرى دلسۆزى بۆ عيسا و دلسۆزى بۆ بتەكان ھاوشان بن. ”ئاتوانن جامى مەسىحى خاوەن شكۆ و جامى پۆحە پيسەكان بخۆنەوہ. ناتوانن بەشدارى خاوانى خاوەن شكۆ و خاوانى پۆحە پيسەكان بكەن“ (يەكەم كۆرنسوۆس ۱۰: ۲۱). عيسا پەروەردگارە، بەلام بتەكان ھىچ نىن. ئەگەر ئىمە ھاوبەشيمان لەگەل بتەكان ھەبئىت، ئەوا ھاوبەشيمان لەگەل مەسىح نىيە. وە ئەگەر ھەولمان دا لە بەرژوہەندىيە ھەردوو تىمەكە يارى بكەين، ئەوا يارى بە ئاگر دەكەين: ”ئىرەيى خاوەن شكۆ ھەلدەستىن؟ ئايا ئىمە لەو بەھىزترىن؟“ (ئايەتى ۲۲). دلسۆزى تەواو و كامل و ديارىكراوى ئىمە، تەنھا بۆ خودايە.

كەواتە، كيشەكە چىيە؟ پۆلس دژايەتى ئەوہ ناكات كە باوەرداران بە مەسىح ھاوہلايەتى بى باوەران بكەن (ئايەتى ۲۷)، بەلكو دژايەتى ئەوہ دەكات كە باوەرداران بە مەسىح ھاوړپيەتى خوداوەندى ئەوانە بكەن.

له گه‌ل ټه‌وهی خوانی په‌روه‌ردگار باب‌ه‌تی سه‌ره‌کی ټه‌و ده‌قه‌ی کټی‌بی پیرۆز نی‌یه، به‌لام له هه‌مان کاتدا فیرکردنی پۆلس ده‌وله‌م‌ه‌ند و بی‌باکه. یه‌که‌م، ټه‌و ده‌قه‌ی کټی‌بی پیرۆز بۆمان ده‌رده‌خات که باوه‌رداره یه‌که‌مینه‌کان به‌پراستی گوپ‌رایه‌لی ټه‌و پاسپارده‌یه بوونه که مه‌سیح پی‌ی گوتوون بی‌که‌ن؛ واتا پیکه‌وه به‌شدارییان کردووه له نان و شه‌راب بۆ ټه‌وه‌ی یادی مردنی بکه‌نه‌وه له‌پیناو ټه‌وان. وه‌کو کلپسای نیوخۆیی به‌و کاره هه‌ستاون. پۆلس له قسه‌که‌یدا وای داده‌تیت که ته‌واوی ټه‌و کلپسایه‌ی نامه‌که‌یان بۆ ده‌نیرت پیکه‌وه وه‌کو یه‌ک جه‌سته به‌شداري ده‌که‌ن له خواردن و خواردنه‌وه‌ی نان و شه‌راب (ټایه‌تی ١٧).

هه‌روه‌ها پۆلس باسی ټه‌وه ده‌کات که له خوانی په‌روه‌ردگار پرووده‌دات: ټیمه ”هاوبه‌شی ده‌که‌ین“ له خوینی مه‌سیح و جه‌سته‌یدا (ټایه‌تی ١٦). به‌لام ټه‌و ”هاوبه‌شییه“ واتای چیه؟ واتا کاتیک باوه‌رداران به‌شداري له خوانی په‌روه‌ردگار ده‌که‌ن، ټیمه ټه‌و به‌ره‌که‌تانه ټه‌زموون ده‌که‌ین که مردنی ټه‌و بۆی هینا‌وین. نان و شه‌راب سه‌رنجی دل‌مان راده‌کیشین، وه‌ک ټه‌وه‌ی وشه‌ی به‌لینکی به‌رجه‌سته بن، به‌ره‌و راستیه‌کانی په‌یمانی نویمان ده‌به‌ن له لیخۆشبوون و ئاشتبونوه‌وه که‌وا عیسا به‌ خوینی خو‌ی بۆی کرین. ټیمه له خوانی په‌روه‌ردگادا، له‌گه‌ل مه‌سیح په‌یوه‌ندی‌مان هه‌یه، واتا ټیمه هاوړی ټه‌وین.

وه له‌به‌ر ټه‌وه‌ی له خوانی په‌روه‌ردگار ټیمه هاوړیه‌تی مه‌سیح ده‌که‌ین، هه‌روه‌ها هاوړی یه‌ک‌تریشین. هه‌روه‌ک پۆلس له ټایه‌تی (١٧) ده‌لپت: ”له‌به‌ر ټه‌وه‌ی یه‌ک نان هه‌یه، ټیمه که زۆرین، یه‌ک له‌شین، چونکه هه‌موومان به‌شداري له یه‌ک ناندا ده‌که‌ین“. هاوبه‌شیمان له‌گه‌ل مه‌سیح، هاوبه‌شی له‌گه‌ل یه‌ک‌تر دروست ده‌کات. وه‌ک کلپسای نیوخۆیی، ټیمه یه‌ک جه‌سته‌ین له‌به‌ر ټه‌وه‌ی هاوبه‌شی ده‌که‌ین له یه‌ک نان و هه‌موو ټه‌وه‌ی که وینای ده‌کات. له‌به‌ر ټه‌وه‌ی ټیمه‌ی باوه‌رداران له مه‌سیحدا یه‌کمان گرتووه، به‌هۆی ټه‌وه‌وه یه‌کمان گرتووه. به‌و شیوه‌یه خوانی په‌روه‌ردگار هاوړیه‌تیمان دیاری ده‌کات وه‌ک باوه‌ردار به

مه‌سیح: مه‌سیح، له مه‌سیحدا، کلّیسا. به‌لام پۆلس، به به‌کاره‌ینانی دوو خوانی تایهت به ئاماژه‌پیکردنیان ناسنامه‌ی باوه‌ردار به مه‌سیح به‌رانبه‌ر به ناسنامه‌ی بتپه‌رسته‌کان ده‌ناسییت. ئە‌گەر تو سەر به مه‌سیحیت، له‌گه‌ل گه‌له‌که‌ی ئە‌و له‌ خوانه‌که‌ی ده‌خۆیت. وه له‌ خوانی رۆحه‌ پیه‌سه‌کان ناخۆیت. هه‌روه‌ک بارودۆخی خوانی په‌سخه‌ی ئیسراییل، خوانی په‌روه‌ردگار شوناسی کلّیسا دیاری ده‌کات و له‌وه‌شه‌وه ئە‌ندامییتی کلّیسا. ته‌نها ئە‌وانه‌ی له مه‌سیحدا به‌کیان گرتوو، ده‌توانن لّی بخۆن.

خوانی په‌روه‌ردگار به جوانترین شیوه‌ واتای باوه‌رداری‌بوون ده‌رده‌خات. له‌ رپّگه‌ی مردنی مه‌سیح له‌سه‌ر خاچ، هاوبه‌شیمان هه‌یه له‌گه‌ل ئە‌و و له‌گه‌ل گه‌له‌که‌ی. له‌و خوانه‌ی که مه‌سیح پپّی به‌خشین، باشی ئە‌و هاوبه‌شییه‌ دوانه‌یه‌ ده‌چپّیزین. له‌ خوانی په‌روه‌ردگار، مزگینیی مه‌سیح ده‌بیته‌ زیاتر له‌ شتیک که گویمان لّی بیت یان ببینین، به‌لکو ده‌بیته‌ شتیک که ده‌بخۆین.

به شی چواره م

کۆبوونه وه

چ شتیك ده توانیت به ته واوی ئاههنگی ئیواره خوان تیکبدا؟ ئەمهت پێ چۆنه: پێش هه موان ئاماده به، هه موو خواردنه که بهخۆ و خۆت سه رخۆش بکه. ئەمه ده بیئت ئامانجه که بیکیکت.

مایه ی خه مباریه که به دیاریکراوی هه ندیک له وانه ی که له کلێسای کۆرنسۆس بۆ خوانی پهروهردگار کۆبوونه وه ئه وه یان کردوه! وه پۆلس پێی گوته که هه یچی نییه ستایشیان بکات له سه ری بۆ ئه و کاره ی له کاتی ئاههنگ گێرانی خوانی پهروهردگار، له بهر ئه وه ی کۆبوونه وه کانیا ن ”زیانی له سوود زیاتره“ (یه که م کۆرنسۆس ۱۱: ۱۷). ئه و دابه شبوون و لیکنترانه ی له کلێسا روویدا بوو، بووه مایه ی سووکایه تی به خوانی پهروهردگار: ”کاتی که کۆده بنه وه، بۆ خواردنی شیوی مه سیحی خاوه ن شکۆ نییه“ (ئایه تی ۲۰، ههروه ها پروانه ئایه ته کانی ۱۸-۱۹). ئەمه چۆن؟

”چونکه هه ریه که زوو شیوی خۆی له خواردندا ده بات، جا یه کیك برسی ده بیئت، ئه وی دیکه سه رخۆش ده بیئت. ئایا مالتان نییه تیدا بهخۆن و بهخۆنه وه؟ یاخود کلێسای خودا سووک ده که ن و ئه وانه ته ریقی ده که نه وه که هه ژار و نه دارن؟ چیتان پێ بلیم؟ ئایا له سه ر ئەمه ستایشتان بکه م؟ بیگومان نه خیر!“ (ئایه تی ۲۱- ۲۲)

ئه و ئه ندا مانه ی کلێسا که له وانه ی دیکه ده وه له مه ندر بوون، ده هاتنه خوانی پهروهردگار وه که ئه وه ی ئاههنگی تابه تی خۆیان بیئت. چێژیان له ژایان وه رده گرت و هه ژاره کانیا ن پشتگووی ده خست، سکیا ن تیر ده کرد و هه یچیا ن بۆ ئه وان ی دیکه نه ده هیشته وه.

پۆلس ههول ددهات ئه و خووه لکيشانهيان ئاشکرا بکات، کاتيک ئهويهان دههينتهوه بير که عيسا له دوایين خوانی بهر له مردنی گوتی و کردی. عيسا فرمووی نانه که جهستهی ئه وه و جامه که پهيمانی نوويه به خوینی ئه و (ئايهتهکانی ۲۳-۲۵). له وه وه پۆلس دهگاته ئه م دهره نجامه: ”جا هر کاتيک له م نانه تان خوارد و له م جامه تان خوارد وه، ئه و مردنی عيسای خاوه ن شکۆ راده گهينه ن، هه تا دیته وه“ (ئايهتی ۲۶). واتا، به شداريکردن له خوانی پهروهردگار مردنی مهسيح راده گهينه نيته بو ئه وهی رزگارمان بکات. ئه و ئپواره خوانه پهيامی مزگينی مهسيح راده گهينه نيته.

له بهر ئه وهی شیوی مهسيح پهيامی ئينجيل راده گهينه نيته، ئه و داواکاريه کانی ئينجيل هه لده گريته: ”که واته ئه وهی به شیوازیکی ناشايسته نانه که بخوات يان له جامه کهی مهسيحی خاوه ن شکۆ بخواته وه، ئه و به رامبه ر به جهسته و خوینی مهسيحی خاوه ن شکۆ تاوانباره“ (ئايهتی ۲۷)، له بهر ئه وه پپويسته بهر له وهی له خوانی پهروهردگاردا به شداري بکهين خو مان ئه زموون بکهين (ئايهتی ۲۸). وه بيروکه که دووباره ده کاته وه و ده ليته: ”چونکه ئه وهی بخوات و بخواته وه و ريز له جهستهی مهسيح نه گريته، ئه و بو خووی حوکم ده خوات و ده خواته وه“ (ئايهتی ۲۹).

واتای چيه که ريز له جهستهی مهسيح بگرين؟ ئه مه هه تا رادهيه ک دهربرينيکی قورسه، به لام من پيم وايه به ساده يی واتا تيگه يشتنی پهيوه نديی نيوان خو شه ويستيمان بو مهسيح و خو شه ويستيمان بو گه له کهی و ژيان به پيی ئه و تيگه يشتنه. وه ئه گه ر له ريگه ی خوانی پهروهردگار وه مردنی عيسا رابگه يه نيته، وه ئه و به ره که ته ی بوته دههينته، ئه و خوت ده خه يته پال هه موو ئه وانه ی دانيان به عيسادا ناوه و قبوولي شيان کردوه. تو خوت ده خه يته نيو گه لی عيسا له بهرده م خاچی مهسيح.

ناتوانين مردنی پهروهردگار رابگه يه نين له کاتيکدا ر قمان له گه له کهی ده بيته وه. مردنی پهروهردگار قوربانيه بو گه له کهی و يه کيان ده خات. ئه گه ر به کاره کانت

بېرېزى به گەلى مەسىح دەكەيت و رقت لىيان دەبېتەو، ئەوا تۆ بېرېزى دەكەيت بەرامبەر بە مردنى مەسىح و نەفرەتى لى دەكەيت. ئەگەر تۆ بەشدارى دەكەيت لە يادى خوانى پەروەردگار بە شىوہەك بېرېزى بەكەيت بە ئەندامە ھەزارەكانى كلىسا و رەتيان بەكەيتەو، ھەك ئەو ھەوايە بلىيت كە مەسىح تەنھا لە پىناو تۆ مردوو، نەك لە پىناو ئەوان.

لەو ھەو ھەو ھەردەكەويت كاتىك كە پۆلس باسى پشكنىنى خۆمان و رېزگرتن لە جەستەى پەروەردگار دەكات، مەبەستى ئەو ھەو ھەو نىيە كە ئەگەر گوناھىك ھەبىت لە ژيانمان ئىمە ناتوانىن بىين بۆ خوانى پەروەردگار، يان ئەگەر گوناھىك ھەبىت ھىشتا داھمان پىدا نەبىيت. ھىچ كەسىك كامل و تەواو نىيە، ھىچ كەسىك ناتوايىت بە شىوہەكى ئومونەيى گوناھەكانى بدۆزىتەو ھەو ھەو دانىان پىدا بنى. بەلكو مەبەستى ئەو ھەو ھەو كە دەبىت خۆمان پىشتكىن بۆ ئەو ھەو ھەو دلنيا بىن لەو ھەو كە پەيوەندىيى خۆشەويستىمان بۆ مەسىح لەگەل خۆشەويستىمان بۆ گەلەكەى نەچراندوو. ھەروەھا ئەوانەى كە ژيانان پىچەوانەى رېرەوى دانپىدانانىانە بە شوپىنكەوتنى مەسىح، بۆيان نىيە بەشدارى لە خوانى پەروەردگار بەكەن (بەكەم كۆرنسۆس ۵: ۹-۱۱). پىويستە خوانى پەروەردگار ئەو كەسانە ھان بەدات كە بەراستى متمانە بە مەسىح دەكەن و لە دژى گوناھ تىدەكۆشن نەك بيانترسىيىت.

لە ھەلامدانە ھەو ئەو ئاھەنگە خۆپەرستىيەى خوانى پەروەردگار، خودا باوہردارانى كۆرنسۆسى ھوكم دا ھەندىكىانى رادەستى نەخۆشى و تەنانەت مردنىش كرد (۱۱: ۳۰). ئەو پۆلسى پالنا كە ھامان بەدات بۆ ئەو ھەو ئىستا خۆمان ھوكم بەدىن، بۆ ئەو ھەو لە كۆتايىدا خودا ھوكمان نەدات (ئايەتى ۳۱-۳۲). پۆلس كۆتايى بە رېنمايەكانى بۆ كۆرنسۆسىيەكان دەھىنىت كاتىك بىريان دەھىنىتەو ھەو دەلئىت: ”كەواتە ئەى خوشك و برايانم، كاتىك بۆ خواردن كۆدەبنەو، چاوہرپى يەكترى بەكەن. ئەگەر يەكىك برسى بوو با لە مالىھەو بخوات، نەو ھەك بۆ ھوكمدان كۆببنەو. كاتىك ھاتم بۆ لاتان، رېنمايى زياتریشان دەدەمى“ (۳۳-۳۴).

به و شیوهیه، خوانی پهروهردگار واتا هه موو جهسته ی مه سیح پیکه وه کو بینه وه
بو ئه وه ی مردنی رزگاریه خشی مه سیح رابگه یه نن و پیی خو ش حال بن. ههروه ها
واتا راگه یاندنی مردنی مه سیح به له ئامیزگرتنی جهسته ی مه سیح. ئه م خوانه واتا
کو بوونه وه ی باوه پداران به مه به ستی چیژتنی مه سیح و بایه خدان به یه کتری.

به شی پینجه م باشترین بو کۆتایی

چی هاوبه شه له نیوان نمایشی یارییه ئاگرینه کان و پلانی پرگاریی خودا؟
باشترین بو کۆتایی هه لده گرن.

پۆلسی نیردراو بیرمان ده خاته وه که به هیوا پرگارمان بووه، وه ”هیوای بینراو
هیوا نییه. ئه وهی ده بیینی هیوای چی پی ده خوازیت؟“ (رۆما ۸: ۲۴). وه له
ژیانماندا، ئیمه هیوای ئه وه ده خوازین که نابینیت، وه به ئارامگرتنه وه چاوه پری
ده کهین (ئایه تی ۲۵).

ئه وه چیه که وا چاوه پری ده کهین؟ کتییی پیروژ، به تایبه تی سپاره ی
ئاشرکاردنی یۆهنا، ئه و وینانه مان ده داتئ که له و ژیانه وه ریگرتووه کاتیک خودا
پلانی پرگاری به ته واوی ئه نجام ده دات. له وئ به دیه پینانی نوئ ده بییت، شوینیک
که خودا له گه ل گه له که ی ده بییت؛ شوینیک که هیچ شتیکی دیکه نابین جگه
له پیروژی و خوشحالی و چاکبوونه وه.

ئه و رۆژه ی که خودا گه له که ی به ئاهه نگی هاوسه رگریی هه تاهه تایی و چه سپاو
له ده وری خوئ کۆ ده کاته وه، له وئ ئاهه نگیگ ساز ده کریت. ئه و ئاهه نگه له
هه موو ئاهه نگیکی دیکه ی سه ر زه وی خوشتر ده بییت. خودا باشترینی بو کۆتایی
هیشتۆته وه.

کاتیک عیسا خوانی پهروه ردگاری دانا به کورتی ئاماژه ی به و خوانه کرد. له
دوای ئه وه ی له خوینی خوئ جامی په یمانی نوئی دایه قوتابیه کانی، فه رمووی:
”له مه ودوا ئیتر له م به ره مه مه ی میو ناخۆمه وه، هه تا ئه و رۆژه دیت که سه ر له

نووی له شانیشینی باوکم له گه لئان ده یخوموه“ (مه تا ۲۶: ۲۹). خوانی په روه ردگار نهها ئور له خاچ ناداته وه، به لکو ته ماشای پیشه وهش ده کات به ره وه هاتنی شانیشینی خودا، وه ته ماشای ئه وه کاته ده کات که تیدا عیسا خوئی له گه ل گه له که ی ناهه ننگ ده گپړیت. له بهر ئه وه پوئس بیرمان ده خاته وه و ده لیت: ”جا هه ر کاتیک له م نانه تان خوارد و له م جامه تان خوارده وه، ئه و مردنی عیسا ی خاوه ن شکو راده گه یه نن، هه تا دیته وه“ (یه که م کورنسوس ۱۱: ۲۶)، له بهر ئه وه ی کاتیک ناهه نگی خوانی په روه ردگار ده گپړین، نهها یادی رابردوو ناکه یه نه وه، به لکو چیژ له داهاتووش وهرده گرین.

کتیبی پیروز کلیسا به بووکی مه سیح ناو ده بات (ئه فه سوس ۵: ۲۲-۳۳)، به لام له م سرده مه دا تیمه ده ستگیراندارین، هیشتا هاوسه رگیریمان نه کردوه. به زووی زه ماوه ند ده که ین:

”پاشان گویم له ده نگیک بوو وه ک ده نگی خه لکیکی ئیجگار زور، وه ک ده نگی خوړه ی ئاوکی زور و وه ک ده نگی هه وره گرمه ی به هیژ بوو، ده یگوت: «هه لیلویا! خودای په روه ردگارمان هه ره به توانایه، هوکومپرانی ده کات. با دلخوش و شاد بین، شکوداری بکه ین، چونکه زه ماوه ندی به رخه که هاتووه و بووکه که ی خوئی ناماده کردوه. کراسیکی که تانی ناسکی پاک و پرشنگداری پیدرابوو له بهری بکات.» ئه م که تانه ناسکه هیمای کرداره راستودروسته کانی گه لی پیروزی خودایه. پیی گوتم: «بنووسه: خوژگه ده خوازیت به وانه ی بو خوانی زه ماوه ندی به رخه که بانگهیشت کراون!» هه روه ها پیی گوتم: «ئه مانه وشه راسته کانی خودان.» (ناشکراکردنی یوحنا ۱۹: ۶-۹)

پروزی زه ماوه ندی عیسا له گه ل گه له که ی دیت (ئایه تی ۷)، وه بانگهیشتکراوانی خوانی ئه وه زه ماوه نده بو هه میسه پیروزن (ئایه تی ۹). له و کاته دا جاریکی دیکه عیسا له به ره مه می تری ده خواته وه، وه له شانیشینی باوکی له گه لمان ده بیت.

لهو کاته‌دا باوه‌رمان ده‌بیزیت. له کۆتاییدا هه‌موو ئه‌وانه تیر ده‌بن که تینوو و برسیی راستودروستی بوون، وه هه‌موو ئاره‌زوویکی چاک دیته دی که‌وا رۆژیک دلی پرکردوویت.

به ماوه‌یه‌کی زۆر پیش له‌دایکبوونی عیسا، خودا به هۆی پیغه‌مبه‌ر ئیساوه به‌ئینی دا که ئه‌و رۆژه دیت:

”یه‌زدانی سوپاسالار بۆ هه‌موو گه‌لان
له‌م کپوه‌ خوانی دابه‌سته‌کان ساز ده‌کات،
خوانی شه‌رابی ساده و دابه‌سته پر له‌ مۆخه‌کان
مه‌ی ساده‌ی پالوته.
له‌م کپوه‌دا لوشی ده‌دات
په‌چه‌ی سه‌ر مردوو،
په‌چه به‌سه‌ر هه‌موو گه‌لانه‌وه،
هه‌روه‌ها ئه‌و سه‌رپۆشه‌ی به‌سه‌ر هه‌موو نه‌ته‌وه‌کاندا پۆشراوه،
مردن لووشده‌دات بۆ هه‌تاهه‌تایه.
یه‌زدانی بالاده‌ست سربیه‌وه
فرمیسک له‌سه‌ر هه‌موو رووه‌کان،
ریسواپی گه‌له‌که‌ی داده‌مالیت
له‌ هه‌موو زه‌ویدا،
چونکه یه‌زدان فه‌رمووی.
له‌و رۆژه‌دا ده‌گوتریت:
«ئه‌وه‌تا ئه‌مه خودامانه،
چاوه‌ریمان ده‌کرد، رزگاری کردین.
ئه‌مه یه‌زدانه، چاوه‌ریمان ده‌کرد،
شاد ده‌بین و دلشاد ده‌بین به‌ رزگارییه‌که‌ی.»

دهستی یه زدان ئەم کیوه ده پارێزێت،
به لām مۆئاب له جێی خۆی پێههست ده کرێت
وه ک پێههستکردنی کا به ئاوی ته پآله. (ئیشایا ۲۵: ۶-۱۰)

خودا مردن ده مریێت، وه هه موو خه م و شه رمه زارییه ک له ناو ده بات. وه له و
پۆژه دا که وا خودا مردن له ناو ده بات، خودا خوار دنیکی به تام بۆ گه له که ی ئاماده
ده کات، ئەو گه له ی که له هه موو جوړه گه ل و نه ته وه یه ک پیکهاتووه. وه له و
پۆژه دا، دلێ گه لی خودا نه ک ته نها به خودا به لکو به یه کبوون له گه ل ئەودا تیر
و پازی ده بیێت، کاتیک پزگارییه که ی دلمان پر له خووشی و شادی ده کات.

له و پۆژه دا، چاوه رووانییه زۆره که مان پاداشت ده درێته وه. وه بۆ هه مووان
ده سه لمیتریت که ئەو خودایه ی چاوه پروانی بووین، ئەوه ی که ژیا ئمان له پینا ویدا
دانا، ئەوه ی له کاتی سه ختییه کان ده ستمان پێوه گرت، ته نها خۆی شایه نیه تی.
له و پۆژه دا هیچمان بۆ نامینیته وه بیکه ین، جگه له وه ی که به هۆی پزگارییه که یه وه
خووشی و شادی ده ربیرین.

به لām ئیستا، متمانه به خودا ده که ین و هیوامان پێی هه یه و چاوه پروانی
ده که ین. وه هه ر کاتیک ئاهه نگی خوانی په روهر دگارمان گێرا، له دواوه ته ماشای
خاچ ده که ین و له پێشه وه ته ماشای شانشین داهاتوو ده که ین. ئیمه له نان و
شه رابدا ته نها ساده یی مردنی مه سیح و ناخووشییه کانی نابینین، به لکو ویننه یه کی
ئەو خوانه ش ده بینین که خودا بۆ کوره که ی ئاماده ی ده کات کاتیک بۆ
هه تاهه تایه له گه ل بوکه که ی به یه کتریان ده گه یه نیێت. وه ک ئەو شه رابه ی که
عیسا له زه ماوه ندی قانای جه لیل له ئاوه وه دروستی کرد (یۆحه نا ۲: ۱۰)، خودا
باشترینه که ی بۆ کو تایی ده هیلیته وه.

به شی شه شه م

خوانی په روه ردگار چیه؟

پنج سهرنجی کتیبی پیرۆزمان وهرگرت دهربارهی خوانی په روه ردگار: جه ژنی په سخته که خوانه که ی له سهر بنیاد نرا، دانانی خوانه که له لایه ن عیساوه، فیرکردنی پۆلس دهربارهی خوانه که له (یه که م کۆرنسۆس ۱۰ و ۱۱)، وه خوانی زهماوندی به رخ که پیشینینی ده کات. ئیستا کاتی ئه وه یه هه موو ئه وانه له یه ک وینه ی گه وره دا کۆ بکه ی نه وه.

له م به شه دا، پیناسه یه کی خوانی په روه ردگار ده که م، ئینجا دهرپرین به دهرپرین روونکردنه وه ی له سهر دده م له سهر بنه مای ئه و راستیه ی که هه موو ئه وه ی تیدایه له ده قی کتیبی پیرۆزه وه سه رچاوه ده گریت که پیشتر خویندومانه.

پیناسه ی خوانی په روه ردگار

خوانی په روه ردگار چیه؟ خوانی په روه ردگار کاری هاوبه شی کلپسایه له گه ل مه سیح و له گه ل یه کتری، وه یادکردنه وه ی مردنی مه سیحه به خواردنی نان و شه راب، وه ئه وه قبوولکردنی باوه رداره بو نبعمه ته کانی مه سیح و نوپکردنه وه ی پابه ندبوونیه تی به مه سیح و به گه له که یه وه، که وا کلپسا ده کاته یه ک جه سته و له جیهان جیای ده کاته وه.

وه ئیستا، با جه خت له سهر هه موو به شیکی ئه و پیناسه یه بکه ی نه وه.

خوانی پەروەردگار کاری ھاوبەشیی کلیسایە

یەكەم، خوانی پەروەردگار کارییە کلیسای پێی ھەڵدەستیت. تەواوی کلیسای نێوخۆیی پێی ھەڵدەستن، وە بە یەكگرتویی پێی ھەڵدەستن. سەرنج بدە لەوێ پۆلس لە (یەكەم كۆرنسۆس ۱۱) دەپلێت، وە لە ھەموویدا ئاماژە بە كۆبوونەوێ باوەردارانێ كۆرنسۆس دەكات بۆ یادکردنەوێ خوانی پەروەردگار:

• ”چونكە كۆبوونەوێ كاتان زانی لە سوود زیاترە“ (ئایەتی ۱۸)،

• ”دەبیستم كاتێك وەك کلیسا كۆدەبنەوێ دووبەرەكی لە نێوانتاندا ھەبە“ (ئایەتی ۱۸)،

• ”كاتێك كۆدەبنەوێ، بۆ خواردنی شیوی مەسیحی خاوەن شكۆ نییە“ (ئایەتی ۲۰)،

• ”كەواتە ئەو خوشك و برايانم، كاتێك بۆ خواردن كۆدەبنەوێ، چاوەرپێی یەكتری بكەن. ئەگەر یەكێك برسی بوو با لە مالهوێ بخوات، نەوێك بۆ حوكمدان كۆبێنەوێ“ (ئایەتەكانی ۳۳-۳۴).

لەوێ ھەوێ بۆمان دەردەكەوێت كە لە کلیسای نێوخۆیی كۆرنسۆس تەواوی کلیسا پێكەوێ یادی خوانی پەروەردگاریان كردووە تەوێ كاتێك پێكەوێ كۆبوونەتەوێ. كرداریكی تاكە كەسیی یان لەسەر ئاستی خێزانەكان یان كۆمەلە یەكجۆك نەبوو، بەلكو كرداریكە تەواوی کلیسا پێی ھەستاو. وە ھیچ بەلگە یەكێ پەت نەكراوێ نییە لەسەر ئەوێ كە ھیچ کلیسایەك لە کلیساكانی پەیمانێ نوێ پێچەوانە ی ئەوێ كرديت.

خوانی پەروەردگار لە کلیسا یاد دەكرێتەوێ و تەواوی کلیسا بەو كارە ھەڵدەستیت. واتا، خوانی پەروەردگار خوانێكی تاییەت نییە لە نێوان كۆمەلێك ھاوڕێ، بەلكو ئاھەنگگیرانی ئاشكرا ی کلیسا بە ھاوبەشی لەگەڵ مەسیح و لەگەڵ یەكترە. خوانی

پهروهردگار له کليسا جيا ناکرپته وه. کوبوونه وهی کليسا مه هیله، له گه لیدا خوانی پهروهردگاریش ناهیلیت. خوانی پهروهردگار کاریکه کليسا پیی هه لده ستیت.

هاوبه شی له گه ل مه سیح و له گه ل به کتری

ههروهک له به شی سییه تیبینیمان کرد، کاتیک ناههنگی خوانی پهروهردگار ده گپرن، ”به شدار“ ده بین له جهسته و خوینی مه سیح (یه کهم کورنسوس ۱۰:۱۶). کاتیک به باوهر نان و شه راب ده خوین، به شدار ده بین له وهی که جهسته ی شکاو و خوینی پراوی مه سیح به دهستی هیئا: لیخوشبون و ناشتبوونه وه و له خوگرتن و هه موو نه و به ره که تانه ی دیکه ی په یمانی نوی.

له بهر نه و هو یه هه ندیک جار به خوانی پهروهردگار ده گوتريت «خوانی هاوبه شی»: تیدا تیمه هاوبه شی مه سیح ده بین. تیمه په یوه ندیمان له گه ل مه سیح هه یه. ههروه ها له نوپوه خوشی پرزگاریی نه زموون ده که یین کهوا له سه ر خاچ بوامانی به دهسته یئا. کاتیک به زارمان تامی نان و شه رابه که ده که یین، به دلمان تامی مه سیح ده که یین.

پیویسته جهخت له سه ر نه وه بکه ینه وه کهوا لیره دا پراوی کو به کاردیت. ههروهک پیشتر بینیمان، خوانی پهروهردگار کاریکه کليسا پیی هه لده ستیت. نه وه واتای نه وه نییه که نه و ده یان یان سه دان که سه که کوبوونه ته وه بو نه وه ی ناههنگی خوانی پهروهردگار بگپرن، هه ریه که یان له ناست خو یانه وه ناههنگ بگپرن وه کو کاتی په رستشی تاکه که سی، به لام له شوینیکی پر له خه لک. بیر له قسه ی پولس بکه وه له (یه کهم کورنسوس ۱۰:۱۷) کاتیک گوتی: ”له بهر نه وه ی یه ک نان هه یه، تیمه که زورین، یه ک له شین، چونکه هه موومان به شدار ی له یه ک ناندا ده که یین“. له خوانی پهروهردگادا، له بهر نه وه ی هاوبه شی مه سیحین، نه و تیمه هاوبه شی یه کتری شین. وه له بهر نه وه ی خوانی پهروهردگار یه کگرتو بیمان به مه سیح دهرده بریت، نه و به مه یه کگرتو بیمان له گه ل یه کتر له مه سیحدا

دهرده بریټ. له خوانی پهروهردگاردا، ئیمه پڼکهوه هاوبه شی مه سیحین، وه بهو هوځیه وه هاوبه شی یه کتریشین.

وه یادکردنه وهی مردنی مه سیحه

له خوانی پهروهردگار، مردنی عیسامان به بیر دیته وه: ”نایکی هه لگرت، سوپاسی خودای کرد و له تی کرد، پیدان و فهرمووی: ئه مه جهسته ی منه، که له پیناوی ئیوه به خت ده کری. ئه مه بو یادکردنه وهی من بکن“ (لوقا ۲۲: ۱۹). یڼگومان ئه و یادکردنه وهی مردنی مه سیح و واته که یمان به بیر ده هیټه وه. کاتیک نان له ت ده کهین و ده یخوین، کاتیک شهرباب تیده کهین و ده یخوینه وه، به شیوه یه کی کاریگر پروداوه کانی مزگینی مه سیح ده بینین و ده یچیټین.

به لام خوانی پهروهردگار زیاتره له وهی ته نها یاده وه ری بیټ: ده توانین بلیین که به جوړیک له جوړه کان رابردوو ده هیټ بو ئیستا. له یادت بیټ که خودا چی به و کوټمه له گوت که له میسر ده رچوون: ”له و پوژدها به کوره که ت راده گه یه نیت و ده لیټ:“ من ئه مه ده کهم له بهر ئه و کاره ی که یه زدان بو منی کرد کاتیک له میسر هاته مه دهره وه“ (ده رچوون ۱۳: ۱۸). واتا پویست بو له سهر هه موو نه وه یه ک که بلیټ: ”ئه و خوانه ریکده خه م له بهر ئه وهی خودا منی له میسر دهره ینا“. له بهر ئه وهی نه وه کانی داهاتوو ده گه رایه وه بو هه مان ئه و په یمانه ی که خودا له گه ل گه له که ی به سته بووی، به هو ی په یمانه که وه ئه وانیش هه ژمار کرابوون، له هه مان ئه و پروداوه رزگاریه ی که په یمانه که ی دانا.

وه کو خوانی جه ژنی په سخه که وا خوانی پهروهردگار وه ریده گریټ و ته واوی ده کات، خوانی پهروهردگار خوانی یادکردنه وهی په یمانیکه. رابردوو ده هیټ بو ئیستا، وه ژیمان ده خاته دوو تویی چیروکی رزگاری عیساوه. له خوانی پهروهردگاردا، هه ری که مان ده لیټین: ”ئه و نانه ده خوټم و ئه و جامه ده خوټمه وه به هو ی ئه وهی پهروهردگار له سهر خاچ بو منی کرد کاتیک له گونا هه کانم رزگاری کردم“.

ههروهك له بهشى پينجه م بينيمان، خوانى پهروهردگار داهاتوو دههينيت بو ئيستا. ته نانهت كاتيك ئاور له خاچه كهى پشته وه مان ده ديه نه وه، ته ماشاى پيشه وه ده كه ين به ره و شانشىنى هاتوو. ههروه كو مردنيمان به بير دههينيت ه وه، چاوه پروانى هاتنى ده بين. پؤلس گوتى: ”جا هه ر كاتيك له م نانه تان خوار و له م جامه تان خوار ده وه، ئه وا مردنى عيساى خاوه ن شكؤ راده گه يه نن، هه تا ديت ه وه“ (يه كه م كؤرنسوؤس ۱۱: ۲۶). له خوانى پهروهردگار، مردنى مه سيح له سه ر خاچمان بير ده كه و يت ه وه وه ئه و پرزگاريه ي راده گه يه نين كه هه ليگرت ه وه.

به خواردى نان و شه راب

عيسا له كوئا خواندا، دوو شتى له خوانى جه ژنى په سخه وه رگرت - نان و شه راب - وه هه ليبژاردن بو ئه وهى بيه نيشانه ي جه سته ي به خشاوى له پيناوى ئيمه و خوينى رزاوى بو ئيمه (مه تا ۲۶: ۲۶-۲۸؛ مه رقؤس ۱۴: ۲۲-۲۴؛ لؤقا ۲۲: ۱۷-۲۰). وه له خوانى پهروهردگار، ته واوى كلئسا هاوبه شى ده كه ن له نان و شه راب، به مه نيحه تى مردنى عيسا راده گه يه نيت و هاوبه شى تيدا ده كات.

له سپاره كانى په يمانى نوپوه ده رده كه و يت كه وا خوانى پهروهردگار وه ك خوانيكي ته واو به رپوه ده چوو (يه كه م كؤرنسوؤس ۱۱: ۲۰-۲۲؛ نيردراوان ۲: ۴۲؛ ۲۰: ۷؛ يه هوزا ۱۲). وه هه ز ده كه م كلئساى زؤرت ر ئه و رپوره سمه بگه رپينه وه، به لام من پيم وا نيه كه گرنگ بيت بو خودى ئه ركه كه؛ ئه وهى عيسا فه رمانى پى كردين ئه وه يه كه نان بخوين و شه رابه كه بخوين ه وه.

سه رنجى ئه وه ش بده كه عيسا فه رمانى ئه وهى پى كردين. خوانى پهروهردگار شتيك نيه كلئسا دايه يناييت، به لكو شتيكه مه سيح دايمه زران دووه. وه پويسته له سه ر هه موو باوه رداريک به مه سيح كه وا به رپكوپيكي به شدارى تيدا بكات، له گوپرايه ليى بو مه سيح و چاوه پروانى بو نوپكردنه وهى په يوه ندى له گه لى.

وه ئه وه قبوولکردنی باوهرداره

ههروهك خوانی پهروهردگار کارپکی تاییه ته به کلپسا، ههروهها تاییه ته به باوهرداریش. تپیدا، تو نانه که دهخویت و شهرا به که دهخویته وه. تو مردنی پهروهردگار راده گه یه نیت هه تا دپته وه.

وه خوانی پهروهردگار ته نها باوهردار پری پی دراوه به شداری تپیدا بکات. ته نها ئه وان متمانه به مردنی مه سیح ده که ن بو ئه وه ی رزگاریان بکات و ده توانن له گه ل کلپسا یادی مردنی مه سیح بکه نه وه. ته نها ئه وان هیوایان به مردنی مه سیح هه یه و ده توانن مردنی مه سیح رابگه یه نن. سه رباری ئه وه ش، بیر له هوشداریه که ی پو لیس بکه وه که ده لیت ئه وه ی ”به شیوازیکی ناشایسته“ به شداری بکات له خوانی پهروهردگار ئه وا ”به رامبه ر به جهسته و خوینی مه سیحی خاوه ن شکو تاوانباره“ (یه که م کورنسوس ۱۱: ۲۷). له گه ل ئه وه ی که دهسته واژه ی ”به شیوازیکی ناشایسته“ به واتای ئه وه هه لانه دپت که به رامبه ر خوشک و برای باوهردار ده کریت وه ک ئه وه ی باوهردارانی کورنسوس کردو بوویان، به لام بنه ماکه هه موو ئه وه که سانه ش ده گرپته وه که به بی متمانه کردن به مه سیح به شداری له خوانه که ده که ن. له کاتیکدا که خوانی پهروهردگار به ره که ت ده هیئیت، ده کریت حوکمدانیش به یئیت (یه که م کورنسوس ۱۱: ۲۹).

ئه وانه ی که له کلپسان و باوهردار نین، پیوسته له ریگه ی ئه وه راستیه ی که بویان نییه به شداری بکه ن له خوانی پهروهردگار راسته وخو بیریان بخرپته وه که ئه وان پیوستیان به وه یه متمانه به مه سیح بکه ن. وه نابیت پیکهاته کانی خوانه که یان پیشکش بکریت. په نگه خوانی پهروهردگار ئه رکیکی مزگینیدان بیت نه ک به وه ی که کار له سه ر باوهرپه یان و گوپینی خه لکی بکات، به لکو به وه ی تیشک ده خاته سه ر پیوستیان بو باوه ر.

وه ئه وه قبولكردنى باوهرداره بو نيعمه ته كانى مه سيح

باوهردار له خوانى پهروهردگادا سووده كانى مه سيح وهرده گريټ. ئه وه لايه نى تاكه كه سيه له ”هاوبه شى“ له جهسته و خوئينى مه سيح پيكه وه (يه كه م كورنسوس ۱۰: ۱۶). به لام ئايا ئه وه واتاي ئه وه يه كه تو پيش خواردنى خوانه كه يان به بى خوانه كه، ئه وه سوود و قازانجه ت نيه؟ بنگومان نه خيټر.

بو نمونه سه رنج بده له كاتى وتاردا چى پرووده دات. رۆژى يه كشم ديتته كليسا و پيشتر متمانه ي ته واوت به مه سيح هه يه، به لام كاتيڪ شوانى كليسا له كتيبي پيروژه وه باسى مه سيح ده كات، جاريكى ديكه مزگينيت پى ده دريټ و كارت تيده كات. له و ساته دا دووباره مه سيح له ناميز ده گريته وه و زياتر متمانه ي پى ده كه يت. ئينجا به چه زيكي زياتره وه گوپرايه لى بيت و قوولتر ليخوشبوونى خودا و ناشتبي ئه وه ئه زمون ده كه يت.

له خوانى پهروهردگادا شتيكى له و جوړه پرووده دات. له گه ل ئه وه ي به باوهر مه سيح هى تو يه، ئه وا كاتيڪ كه نان و شه رابه كه قبول ده كه يت تو له نو يه قبولى ده كه يته وه. وه نان و شه راب - ئه و دوو نيشانه ديار و ناشكرايه - پالپشتبي باوهرپ ده كه ن و به يزي ده كه ن. به و شيويه، باوهردار له خوانى پهروهردگادا له نو يه سوود و قازانجه كانى مه سيح وهرده گريټ.

و نو يكردنه وه ي پابه ندبوونيه تى به مه سيح و به گه له كه يه وه

كه واته ده زانين كه خوانى پهروهردگار، يه كه م، قبولكردنه. مه سيح مرد بو ئه وه ي ده سبتكات به په يمانى نو ي و ليخوشبوومان بو بباته وه؛ وه به خوانى پهروهردگار له نو يه رازى ده بينه وه به هه موو ئه وانه ي مه سيح له پيناو ئيمه كردى. له بهر ئه وه خوانى پهروهردگار له پله ي يه كه مدا ئاهه ننگيترانه به بو نه ي ئه و كاره ي كه وا مه سيح له پيناو ئيمه دا ته واوى كرد.

به لّام هاوکات وه لّام و کاردانه وه مان بۆ مزگینیی مه سیح دوویات ده کاته وه. کاتیک خوانی پهروه ردگار ده خوئیت، به جوړیک ده لّیت: «جهسته ی عیسا له بری من به خشر، وه خوئینی مه سیح له پیناو من رڙا». له بهر نه وه به خواردنی پیکهاته کانی خوانه که ده لّیت: «نه وه راسته، وه بۆ من راستییه. ئەم عیسیایه رزگار که ری منه».

قبوولکردنی مه سیح وه ک رزگار که ر، هاوکات هه میسه ملکه چبو ومانه بۆی وه کو پهروه ردگار. عیسا له گناه و هه موو کاریگه ریبه کانی رزگار مان ده کات، ئیتر پاش نه وه ناتوانیت بلّیت که عیسا رزگار که رته له کاتیکدا په تی ده که یته وه رزگار بکرّیت. له بهر نه وه قبوولکردنی سووده کانی مه سیح له خوانی پهروه ردگاردا، نو یکردنه وه ی پابه ندییه به رام بهر به مه سیح و ملکه چیه بۆی.

له بیرت بیت که خوانی پهروه ردگار نیشانه ی په یمانی نوییه، وه په یمان و په یوه ندییه که به سه ره سستی هه لیده بژیریت و به سویند خواردن ده چه سپیت. کاتیک خودا سویندی په یمانی خوارد بۆ گه له که ی، وه ک نه وه ی له سیپاره کانی په یمانی کۆن ده بیینین، زۆر به ی کات له گه ل سوینده که نیشانه یه ک هه بووه. بۆ نمونه، په لکه زپړینه نیشانه ی په یمانی خودا بوو بۆ نوح به وه ی که جار یکی دیکه زهوی به زیران ویران نه کات (په یدابوون ۹: ۱۳-۱۵). وه له به رام بهردا، نیشانه ی خه ته نه کردن که خودا دای به ئیپراهیم، نیشانه یه ک بوو هه لگره کانی ناچار ده کات که پاریزگاری له په یمان بکه ن (په یدابوون ۱۷: ۱۰-۱۴).

به لّام هاوتاییه کی زۆر نزیک ده بیینین له نیوان خوانی پهروه ردگار و خوانی په یمانی سیپاره ی (دهرچوون ۲۴). له (مه رفووس ۱۴: ۲۴)، کاتیک عیسا ناماژه ی بۆ جامه که کرد وه ک «خوئینی په یمان به خوئینی من» نه وا وشه کانی موسای گوته وه که وا له و کاته دا گوتی که خودا له شاخی سینا په یمانی له گه ل نه وه ی ئیسرائیل به ست: «ئینجا موسا خوئینه که ی هه لگرت و به سه ر گه لدا پرژانندی و گوتی: «ئه مه خوئینی نه وه په یمانه یه که یه زدان له گه ل تانی به ستووه به گویره ی نه م وشانه»» (دهرچوون ۲۴: ۸). هه رگیز تیبینی نه و روداوه ت کردووه که راسته وخۆ له دوا ی نه وه پروویدا؟ موسا و هارون و

پیرانی جوله که سهرکهوتنه سهر شاخی سینا بۆ بهردهم خودا، کهوا ”خودایان بینی، ئینجا خواردیان و خواردیانهوه“ (ئایهتهکانی ۹-۱۱). پهیمانی کۆن تهنها به خوینی قوربانی نهچهسپینزا، بهلکو به خواتیک که خودا خوئی ئامادهی کردبوو.

به ههمان شیوه، خوینی قوربانی عیسا، پهیمانی نوئی دامهزراند، وه ئهوه پهیمانه بهردهوام له لایهن خواتیکهوه پشتراست دهکریتتهوه که عیسا خوئی ئامادهی دهکات. وه له خوانی پهروهردگادا، ههردوو لایهنی پهیمانی نوئی - پهروهردگار و گهلهکهی - پابهندبوونیان به پهیمانهکه رادهگهیهنن. خودا پابهندبوونی خوئی بۆ پهیمانهکه پشتراست دهکاتهوه به بهخشینی نیشانهکانی جهسته و خوینهکه به ئیمه. وه خودا به شیوهیهکی بینزاو بهلینهکهیمان پیشکesh دهکات، بهلینی ئهوهی ئهگهر ئیمه متمانهمان به عیسا کرد، رزگار دهبین. کاتیک ئیمه ئهوه پیکهاتانه وهردهگرین، به فرمی رایدهگهیهنین که عیسا وهردهگرین و به تهواوی خوئمانی پئی دهبهخشین. له خوانی پهروهردگادا، به خواردنی نیشانهی جهسته و خوینی ئهوه گهواهی دهدهین بۆ باوهرمان به مهسیح. وه بهوه پابهندبوئمان به پهیمانه نوییهکهی دهردهخهین به ههمان جهختکردنهوه که به سویندخواردنی زارهکی دهریدهپرین.

ههروهک موژ نووسراویکی یاسایی پشتراست دهکاتهوه، خوانی پهروهردگار به شیوهیهکی بهردهوام پهیمانی نوئی پشتراست دهکاتهوه. دهکرئی باسی ئهوه بکهین بهوهی بلین که خوانی پهروهردگار نیشانهی سویندیکی نوپکراویه. ئهوه کار (“نیشانهیهکه”) که پابهندبووتیکی شیوه سویند دهردهپریت (“سویندخواردن”) بهرامبهه به مهسیح و پهیمانهکهی و گهلهکهی. ههروهک پاش کهمیکی دیکه دهبینین، لهئاوهلکیشان نیشانهی سویندی دهستپیشخهرییه، واتا کرداریکی فرمی و ئاشکرایه که بهپئی ئهوه پابهند دهبین به پهیمانی نوپوه. وه له خوانی پهروهردگادا، ئهوه پابهندبوونه دووباره دهکهینهوه کهوا دهستپیشخهریمان بۆ کردوو و پشتراستی دهکهینهوه.

ههروهه ها خوانی پهروهردگار پابهندهوومان به گهلی مهسیحیش نوئ دهکاتهوه. نهو پهیوهندیه راستهوخویته لهییر بیته که پؤلس دهریدهخات له تیوان دهستگرتمان به مردنی پهروهردگار و خوشهویستیمان بو گهلی پهروهردگار (یهکههم کورنسسؤس ۱۱: ۱۷-۳۴). له خوانی پهروهردگار، له بهر نهوهی پهیوهندیمان له گهل مهسیح ههیه، پهیوهندیمان له گهل یه کتریش ههیه. له وهوه خوانی پهروهردگار بهرپرسیاریتی لهخودهگریته بهرامبهر به کلیسا. نه گهر به شداریت له نان و جامه که کرد، نهوا تو خوته پابهندهی گرنگیدان به جهستهی مهسیح ده که یت. وه نه گهر به هوئی خوانی پهروهردگار وهه وک رزگار کهر دانت به مهسیحدا نا، نهوا له گهلیدا دان ده نیته به گهله کهی که خوشک و براتن. وه بابه ته کهی پؤلس دووباره لیته دا دهنگ ده داته وه له (یه که هم یوحنه نا ۴: ۲۰) که ده لیته: ” نه گهر یه کیک گوتی: «خودام خو شده ویته» و رقی له خوشکی یان برا کهی بیته وه، نه وه دروزه، چونکه نهوهی خوشک و برای خوئی خو شنه ویته که بینویه تی، ناتوانیته خودای خو شبوئی که نه بینیه وه“.

په یوهه ستهوومان به مهسیحه وه واتا په یوهه ستهوومان به یه کتره وه. ناتوانیته پابه ند بیت به په یمانه که وه به بی نهوهی پابه ند بیت به گهلی په یمانه که. له بهر نه وه ئیمه له هه مان نهو کاته ی پابه ند ده بین به مهسیح، ههروهه ها پابه ند ده بین به یه کتر. وه قبوولکردنی دانیشتن له خوانی مهسیح واتا قبوولکردنی هه موو نهوانه ی له هه مان خوان له ته نیشتت دانیشتوون وهک خوشک و برات. له نه جامدا، ئیمه له خوانی پهروهردگار پابهندهوومان به مهسیح و به گهله که یه وه نوئی ده که یه وه.

کهوا کلیسا ده کاته یهک جهسته و له جیهان جیای ده کاته وه

نهو ده رپینه ی کو تایی پیناسه که ده ریده خات که له نه جامی کاری کلیسا و باوه پرداردا چی پرووده دات. کاتییک کلیسا کو ده بیته وه و یادی خوانی پهروهردگار ده کاته وه، وه کاتییک باوه پردار قبوول ده کات و نوئی ده بیته وه، نهوا کلیسا ده بیته یهک جهسته. ههروهه ک پؤلس له (یه که هم کورنسسؤس ۱۰: ۱۷) ده لیته: ”له بهر نهوهی

یهک نان هه‌یه، ئیمه که زۆرین، یهک له‌شین، چونکه هه‌موومان به‌شداری له یهک ناندا ده‌که‌ین^۱.

به دیاریکراوی له‌بهر ئه‌وه‌ی خوانی په‌روه‌ردگار زۆرێک یه‌کده‌خات و ده‌بنه‌یه‌ک، ئه‌وه‌یه‌ک جه‌سته‌یه‌ک‌گرتووه‌ له‌ جیهان‌جیا ده‌کاته‌وه‌. کاتی‌ک کلێسا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار ده‌گیریت، گه‌لی مه‌سیح له‌سه‌ر زه‌وی ده‌ناسریت. له‌ به‌شی داهاتوو زیاتر له‌سه‌ر ئه‌م خاله‌ ده‌رۆین.

ناوبرێکی کورتی له‌ئاوه‌لکیشان

ئێستا که‌ کۆتایی به‌م به‌شه‌ ده‌هینین، شایه‌نی ئه‌وه‌یه‌ باسی چۆنیه‌تی به‌ستنه‌وه‌ی خوانی په‌روه‌ردگار به‌ له‌ئاوه‌لکیشان‌وه‌ بکه‌ین. هه‌روه‌ک پێشتر بینیمان، خوانی په‌روه‌ردگار هاوبه‌شییه‌ له‌گه‌ڵ مه‌سیح و له‌گه‌ڵ یه‌کت، زیندوو‌کردنه‌وه‌ی یادی مردنی عیسی‌یه‌ به‌ خواردنی نان و شه‌راب، وه‌ قبوو‌ل‌کردنی باوه‌رداره‌ بۆ نیعمه‌ته‌کانی مه‌سیح و نوێ‌کردنه‌وه‌ی پابه‌ندبوونی‌ته‌ی به‌ مه‌سیح و به‌گه‌له‌که‌یه‌وه‌. هه‌روه‌ها کلێسا یه‌کده‌خات بۆ یه‌ک جه‌سته‌ و جیای ده‌کاته‌وه‌ له‌ جیهان. وه‌ له‌ لایه‌کی دیکه‌وه‌، ده‌توانین به‌م جوړه‌ پیناسه‌ی له‌ئاوه‌لکیشان‌ بکه‌ین: له‌ئاوه‌لکیشان‌ کاری‌که‌ کلێسا ئه‌نجامی ده‌دات بۆ پشتراست‌کردنه‌وه‌ و نیشان‌دانی یه‌کبوونی باوه‌ردار له‌گه‌ڵ مه‌سیح به‌ نقوم‌کردنی له‌نیو‌ئاودا، وه‌ کرداری باوه‌رداره‌ بۆ به‌ ئاشکرا ده‌رخستنی په‌یوه‌ستبوونی به‌ مه‌سیح و گه‌له‌که‌یه‌وه‌. به‌م شیوه‌یه‌ باوه‌ردار له‌گه‌ڵ کلێسا یه‌کده‌گریت و له‌ جیهان‌جیا ده‌بیته‌وه‌^۲.

با که‌میک سه‌رنجی هه‌ندیک خالی لێکچوو و جیاوازی نێوان خوانی په‌روه‌ردگار و له‌ئاوه‌لکیشان‌ بده‌ین؛ هه‌موویان له‌و پیناسه‌یه‌دا روون و ئاشکرا نین. یه‌که‌م، خاله‌ له‌یه‌کچوو‌ه‌کان: هه‌ردوو ئه‌رکه‌که‌ عیسا خۆی رایسپاردوو (مه‌تا ۲۸: ۱۹؛ لوقا

---

a ب‌روانه‌ به‌شی یه‌که‌م له‌ کتێبی «تینگه‌یشتن له‌ له‌ئاوه‌لکیشان» که‌ یه‌کی‌که‌ له‌ کتێبه‌کانی دیکه‌ی خۆم.

۲۲: ۱۹). دوو ئەرکه که به شیوه‌یه کی گشتی تایه تن به کلّیسا و تاکی باوه‌ردار: له له‌ئاوه‌لکیشاندا ته‌واوی کلّیسا له ریگه‌ی له‌ئاوه‌لکیشانی یه‌ک که سه‌وه کار ده‌کات. سه‌رباری ئه‌مه، هه‌ردوو ئەرکه که نیشانه‌ی مزگیینی مه‌سیح. هه‌ردوو ئەرکه که به شیوه‌یه کی بینزاو و به‌رچاوه‌یه کگرتیمان له‌گه‌ل مه‌سیح و رزگاریمان له‌ودا ده‌رده‌خات.

به دیاریکراوتر، ده‌توانین بلّین که هه‌ردوو ئەرکه که نیشانه‌ی سویندی تایه‌ت به‌پیمانی نوین. له‌ئاوه‌لکیشان نیشانه‌ی سویندی ده‌ستپیشخه‌ریه بو‌په‌یمانی نوئی؛ که‌وا ئامرازیکی فه‌رمی و ئاشکرایه بو‌پابه‌ندبوومان به‌مه‌سیح. وه‌ نه‌زریکی هیمایی پیروژه که بریاری چوونه ناوه‌وه‌ی که‌سیک بو‌په‌یمانی نوئی راده‌گه‌یه‌نیت. ئیمه به‌باوه‌ر ده‌چینه ناو‌په‌یمانی نوئوه، وه‌ ئه‌و باوه‌ره به‌ئاشکرا ده‌رده‌که‌وئیت کاتیک به‌له‌ئاوه‌لکیشان ده‌چینه ژیر په‌یمان‌که‌وه.

به‌لام که دیننه سه‌ر جیاوازیه‌کان، دیارترینان ئه‌وه‌یه که له‌ئاوه‌لکیشان ته‌نها یه‌ک جار رووده‌دات، وه‌ خوانی په‌روه‌ردگار به‌ریکوپیکی دووباره ده‌کریته‌وه. جگه له‌وه‌ش له‌له‌ئاوه‌لکیشاندا، یه‌ک که‌س که نوینه‌ری کلّیسیایه، کاره‌که ده‌کات، له‌به‌رانبه‌ردا خوانی په‌روه‌ردگار هه‌موو کلّیسا پیکه‌وه ده‌یکه‌ن. له‌له‌ئاوه‌لکیشاندا، که‌سه که به‌په‌یوه‌ندیکردنی به‌کلّیساوه‌یه کگرتنی له‌گه‌ل مه‌سیح ده‌رده‌بریت، به‌لام له‌خوانی په‌روه‌ردگادا، ته‌واوی کلّیسا یه‌کگرتنی له‌گه‌ل مه‌سیح ده‌رده‌بریت و له‌وه‌شه‌وه یه‌کگرتن له‌گه‌ل یه‌کتر. له‌ئاوه‌لکیشان باوه‌ردار له‌گه‌ل کلّیسا یه‌کده‌خات، وه‌ خوانی په‌روه‌ردگار کلّیسا وه‌ک یه‌ک جه‌سته یه‌کده‌خات. له‌کاتیکدا له‌ئاوه‌لکیشان تاک ده‌به‌ستیته‌وه به‌کۆمه‌ل، له‌به‌شی داهاتوو به‌دریژی لیکۆلینه‌وه ده‌که‌ین له‌و راستیه‌ی که خوانی په‌روه‌ردگار که‌سانیکی زۆر پیکه‌وه ده‌به‌ستیته‌وه و ده‌یانکات به‌یه‌ک.

به شی حه و ته م

خوانی په روه ردگار ده مانکات به چی؟

که ی ژن و پیاو ده بن به هاوسه ر؟ ئایا کاتیک هاوسه ره کان ده لّین ”به لّی، رازیم؟“ یان کاتیک که قه شه وه کو ژن و میرد رایانده گه یه نیت؟ یان کاتیک پیکه وه ده نون؟

بیگومان هه ریه ک له و ساتانه گرنه گه بو پیکه اتنی هاوسه رگیری، به لام هه ریه که یان پشت به وانه ی دیکه ده به ستیت. له بهر ئه و هوّیه، بو نمونه، ری تی تده چیت که ئه گه ر ژن و پیاوه که پیکه وه نه خه وتن، ئه و او داده نریت که هیشتا به ته و او ی هاوسه رگرییان نه کردوه. وه ئه وه ریوشوینی یاسایی تایه تی هه یه؛ که جیا بوونه وه له نیوانیان به پوچه لکرده وه ی هاوسه رگیری داده نریت ”وه ک ئه وه ی له بنه ره تدا نه بوو بیت“، نه ک ته لاق.

به لام ئه وه چ په یوه ندیه کی به خوانی په روه ردگار وه هه یه؟ هه ندیک جار پیم وایه که زوریک له باوه رداران پیمان وایه که خوانی په روه ردگار ته نها ئه زمونیتکی که سیی قووله، وه له زمانی خوْیانه وه ده لّین: ”من ده چم بو کلّیسا، گوئی له کتیبی پیروژ ده گرم، ئینجا نان و شه راب ده خوم، وه مردنی مه سیح و لیخوشبونی ئه وم بیر ده که ویته وه، ئینجا ده گه رپیمه وه مالی خوم“. بیگومان ئیمه خوانی په روه ردگار و کلّیسا پیکه وه په یوه ست ده که یین، به جوریک که لانی که م «کاتیک ده چین بو کلّیسا» به شداری له خوانه که دا ده که یین. به و شیوه یه، کاتیک که دپته سه ر یه که خستنی خوانی په روه ردگار له گه ل کلّیسا زوریک له باوه رداران له و راده یه ده رناچن.

به لام له م به شه دا ئه وه ده رده خه م که خوانی کلّیسا روّلیکی بنه ره تی ده گپریت له کو بوونه وه ی کلّیسا. ئاهه نگ گیران بو خوانی په روه ردگار هه نگاو یکی گرنه گه له وه ی

که کلّیسا بکاته کلّیسا. وه له راستیدا، خوانی پهروهردگار ئه و ساتهیه که کۆمه لّیک باوهردار به مهسیح دهبنه یهک جهسته. خوانی پهروهردگار یهکمان دهخات.

لهبهر دوو هوکار بهشیکی تهواو تهرخان دهکهم بو ئهم بیروکهیه. یهکهم، لهبهر ئهوهی له لایهن باوهرداره ئینجیلییه کانه وه پشتگوئی خراوه. پیم وایه پۆلس به روونی فیرمان دهکات که خوانی پهروهردگار زۆریک کۆده کاته وه و دهیانکات به یهک، وهک چۆن له خواره وه باسی دهکهم. ژمارهیهکی کهم له شوانهکان و کلّیساکان گرنگی به مهبهسته کهی پۆلس دهدهن؛ ریگه نادهن قسهکانی پۆلس کار بکاته تیروانینیان لهمهپر خوانی پهروهردگار و کلّیسا. دووهم، ئهم خالهی که باسی ئه وه دهکات چۆن خوانی پهروهردگار کلّیسای ناوخویی دروست دهکات، گرنگیهکی زۆری ههیه بو زۆریک لهو پرسیاره کرده بیانهی له بهشهکانی داهاتوو گفتوگوئی لهسهر دهکهین. پیوستیمان بهوهیه که ئهم دهقانهی کتیبی پیروژ له بهرچاو بگرین له پیناو ئهوهی به دانایی بیر بکهینه وه له چۆنیهتی بهرپوه بردنی پرپوره سمی خوانی پهروهردگار.

خوانی پهروهردگار زۆریک دهکات به یهک... چۆن؟

بیر له وتهکانی پۆلس بکه وه له (یهکهم کۆرنسۆس ۱۰: ۱۶-۱۷)، کهوا له بهشهکانی سییه م و شه شه م گفتوگۆمان لهسهری کرد. یهکهم گوتی: ”نایا ئه و جامه ی سوپاسگوزاری له پیناودا سوپاسی خودا دهکهین، به شداری نییه له خوینی مهسیح؟“. پۆلس بهبیری باوهرداران کۆرنسۆسی دینیته وه که کاتیک ئهوان نانه که دهخۆن و جامه که دهخۆنه وه، ئهوا ئهوان هاوبهش دهبن له گه ل مهسیح و سوودهکانی مردنی ئه زموون دهکهن.

لهم په یوه ندیه ”ستوونیه“ ی نیوان مهسیح و باوهرداران، پۆلس له نایه تی حه قده دهگاته دهره نجامیکی ”ناسۆبی“ و ده لّیت: ”لهبهر ئه وهی یهک نان ههیه، ئیمه که زۆرین، یهک لهشین، چونکه هه موومان به شداری له یهک ناندا

دەكەين“. ناوهرۆكى مه بهسته كهى پۆلس ئه وهيه كه ئيمه هه موومان ده بينه يه ك جهسته. وه بۆ ئه وهى پشتگيرى ئه وه بكات كه ده لپت و پشتراستى بكات هه، دوو جار ئاماژه ده كات بۆ به شدارى يه كگرتوويمان له خوانى پهروهردگار: ”يه ك نان... ئيمه... چونكه هه موومان به شدارى له يه ك ناندا ده كين“. به له بهرچاوغرتى ئه و راستيه كهى كه پۆلس وته كهى دووپات ده كاته وه، بۆمان ده رده كه وپت كه نانه كه ته نها وپناى يه كبوونى كلپسا ناكات، به لكو مشتومرى ئه وه ده كات كه يه كگرتوىيى كلپسا له راستيدا ره گى خوى له ئاهه ننگيپرانى خوانى پهروهردگاردا داكووتيوه. كلپسا يه ك جهسته يه له بهر ئه وهى ته نها يه ك نان هه يه.

پۆلس ده لپت خوانى پهروهردگار زۆرىك ده كات به يه ك. خوانى پهروهردگار، زۆرىك له ئيمه كو ده كاته وه و ده مانكات به يه ك جهسته. به ده رپرپىكى ديكه، خوانى پهروهردگار كلپساي ناوخويى داده مه زرپيت. به دلنابيه وه، ئه مه واتاي ئه وه نيه كه پۆلس جهخت ده كاته وه له سه ر شپوازي نانه كه و خواردنى، وه ك ئه وهى ئه گه ر كلپسايه كى گه وه زياتر له يه ك پارچه نان به كار به پيت زياتر ده پيت له يه ك جهسته. له ده رپرپى ”يه ك نان“، ئاهه ننگى به كو مه لى كلپسا بۆ خوانى پهروهردگار كورت ده كاته وه. مه به ستى پۆلس ئه وه يه كه له خوانى پهروهردگاردا، له بهر ئه وهى هه موومان له گه ل مه سيح په يوه نديمان هه يه، يه كبووفمان له گه ل مه سيح، جهسته ي كلپسا يه ك ده خات.^a

له بىرت بيت كه خوانى پهروهردگار نيشانه ي سوپىدى نوپى تابه ته به په يمانى نوپى؛ واتا ئيمه تيدا پابه نديووفمان نوپى ده كه ينه وه به مه سيح و به يه كتره وه. وه ئه م پابه نديوونه دوانه بيه به ديارى كراوى كلپسا ده كات به كلپسا.

خودا به دوو هه نگا و كلپساي نيوخويى دروست ده كات. له هه نگاوى يه كه م،

a بۆ زانبارى زياتر سه باره ت به م خاله، بروانه:

Anthony C. Thiselton, *The First Epistle to the Corinthians: A Commentary on the Greek Text*, NIGTC (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2000), 767.

باوه‌پداران به مه‌سیح دروست ده‌کات. چۆن؟ مزگینیده‌رانی مه‌سیح ده‌نیریت (پۆما ۱۰: ۱۴-۱۷). ئینجا پۆحی خۆی ده‌نیردریت بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ندیک له‌وانه‌ی گوێیان لیبوووه‌ بتوانن مه‌سیح قبوول بکه‌ن و دانی پێدا بنین (یه‌که‌م کۆرنسۆس ۱۲: ۳). پاشان وا ده‌کات وشه‌که‌ی له‌واندا کاریگه‌ر بیت و ژیاپیکه‌ی نوێیان له‌ مه‌سیحدا پێ به‌خشیت (یاقوب ۱: ۱۸). خودا کلێساکه‌ی بنیاد ده‌نیت به‌ ناردنی وشه‌که‌ی و پۆحی خۆی بۆ ئه‌وه‌ی وشه‌که‌ی کاریگه‌ر بیت. خودا گه‌لی ئینجیل دروست ده‌کات، گه‌لیک که‌ به‌ متمانه‌کردن به‌ مه‌سیح پرزگاریی به‌ده‌سته‌پێناوه. ئه‌مه‌ هه‌نگاوی یه‌که‌مه‌.

کاتیک خه‌لک دین بۆ لای مه‌سیح، ده‌بن به‌ ئەندامی جه‌سته‌ی ئه‌و له‌ جیهان؛ به‌ پۆح له‌ گه‌لی یه‌ک ده‌گرن. به‌لام بۆ دروستبوونی کلێسا، خه‌لکی نه‌ک ته‌نها ده‌بیت بپن بۆ لای مه‌سیح، به‌لکو ده‌بیت بپن بۆ لای یه‌که‌تریش. پێویسته له‌سه‌ریان کۆبنه‌وه، وه‌ ئه‌م کۆبوونه‌وه‌یان پێویستی به‌ پابه‌ندبوونه‌. کلێسا هه‌ر له‌خۆوه‌ نایه‌ته‌ بوون، کاتیک باوه‌رداریک یان دووان له‌ هه‌مان شاردا هه‌بن، یان ته‌نانه‌ت له‌ هه‌مان ژوور. ئه‌گینا هه‌ر جاریک به‌ ریکه‌وت دوو باوه‌ردار له‌ بازار یه‌که‌تریان ببینیان، ئه‌وا کلێسایه‌کی نوێمان ده‌بوو، کاتیک جیا ده‌بوونه‌وه‌ و هه‌ر یه‌که‌ به‌ ریکه‌ی خۆی ئه‌و کلێسایه‌ کۆتایی پێده‌هات. کلێسا له‌وه‌ زیاتره‌ ته‌نها کۆمه‌له‌ باوه‌رداریک بن - زیاتره‌ له‌ کۆمه‌له‌ به‌شیک؛ که‌واته‌ ده‌بیت شتیک به‌ یه‌که‌تریان به‌سته‌پێته‌وه‌.

له‌به‌ر ئه‌وه‌، بۆ ئه‌وه‌ی گه‌لی ئینجیل بتوانیت کلێسا بنیاد بنیت، ده‌بیت سیسته‌می فه‌رمانه‌روایی ئینجیل دا بنیت. کلێسا ئه‌و کاته‌ دروست ده‌بیت که‌وا پابه‌ند ده‌بن به‌وه‌ی پیکه‌وه‌ بنه‌ کلێسا. ئه‌مه‌ش هه‌نگاوی دووه‌مه‌. بپن له‌ نمونه‌ی هاوسه‌رگه‌رییه‌که‌ بکه‌وه‌! هاوسه‌رگه‌ری ده‌ست پێده‌کات، یان ئه‌گه‌ر ده‌رپه‌نه‌که‌ بگونجیت له‌دایک ده‌بیت، کاتیک ژن و پیاو پابه‌ند ده‌بن بنه‌ ژن و مپرد، ئیتر گۆرپه‌وه‌ی په‌یمانی هاوسه‌رگه‌ری داده‌مه‌زریت. به‌ هه‌مان شپۆه‌، کلێسا

ئەو كاتە دادەمەزىت كاتىك كۆمەللىك باوەردار بە يەكتەرەو پابەند دەبن بەوہى گوپرايەلى ھەموو راسپاردەكانى عيسا بن كەوا كلئساكانى خوئى راسپاردووہ بوئ ئەوہى پىكەوہ بىكەن: پىكەوہ كۆبنەوہ، بە خوشەويستى يەكتەر بنياد بنين، كوئل و بارى يەكتەر ھەلگىرن، وە پىكەوہ لەئاوھەلكيشان و خوانى پەرورەدگار بكەن.

ئەوہ ھىشتا كارى خودايە، چونكە ئەوہ كارى رزگار يى و تواناكەى ئەوہ وامان لى دەكات كاردانەوہ و وەلامدانەوہى راستمان بەرامبەر بە ئىنجىل ھەيىت، بە پابەندبوونمان بەرامبەر بە يەكتەرشەوہ. كارى ئىمە و كارى خودا لە كىركىدا نين. ئەو توانادارمان دەكات بوئ ئەوہى وەك باوەردار بە مەسىح پىكەوہ كۆبىنەوہ لەبەر ئەوہى سەرھەتا خودا وای لىكردوين بىنە باوەردار بە مەسىح. خودا كلئسا بنياد دەيىت بەوہى پىشتەر كۆمەللىك كەس دەكات بە باوەردار و توانايان پى دەبەخشيىت كە پابەند بن بە يەكتەرەوہ.

بەلام چوون كۆمەللىك باوەردار ئەم پابەندبوونە دەردەخەن؟ ئەرەكانى لەئاوھەلكيشان و خوانى پەرورەدگار لەوہدا رۆللىكى گىرنگ دەبينن. لە لەئاوھەلكيشاندا، بە ئاشكرا پابەند دەيىت بە مەسىح و گەلەكەيەوہ. وە تىيدا باوەرت ئاشكرا دەيىت، كەوا رادارى جىھان و كلئسا دەريدەخات كە توو باوەردارىت. بە دەربىرلىكى دىكە، لەئاوھەلكيشان لە جىھان جيات دەكاتەوہ، تىيدا كلئسا بە جىھان دەليىت: ”ئەم كەسە ھى مەسىحە!“

بەلام لە خوانى پەرورەدگار، ئىمە پابەندىمان بە مەسىح و گەلەكەيەوہ نوئ دەكەينەوہ. بە پىچەوانەى لەئاوھەلكيشان، پىكەوہ ئەمە دەكەين. خوانى پەرورەدگار كۆمەللىك باوەردار لە جىھانى دەورويشتان جيا دەكاتەوہ بە دانانى سنورىكى جياكەرەوہ و دەيانكات بە يەك جەستە. ھەردوو ئەرەكەكە وا لە خەلك دەكەن كە ئاماژە بوئ كۆمەلەكە بكەن و پىي بلىن ”كلئسا“، لەبرى ئەوہى ئاماژەى بوئ بكەن و تەنھا پىيان بلىن ”باوەرداران بە مەسىح“.

بیهینه پیش چاوی خۆت باوه‌رداریک چووه‌ته شاریکی نووی و مزگینی داوه، وه له و کاته‌دا کۆمه‌لیک خه‌لک پیکه‌وه باوه‌ریان هینا و مه‌سیحیان قبول کرد. ئەو باوه‌رداره نوویه هه‌ر یه‌کیک له‌وانی له‌ ئاو هه‌لکیشا. پیت وایه‌ چۆن و که‌ی ئەم کۆمه‌له‌ باوه‌رداره‌ ده‌بن به‌ کلێسا؟ پیم وایه‌ وه‌لامی بنه‌رته‌ی و سه‌ره‌کی ئەمه‌یه‌: کاتیک پیکه‌وه‌ ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار ده‌گیرن. له‌بیرت پیت که‌ ئەو خوانه‌ پابه‌ندبوومان به‌ مه‌سیح و به‌ یه‌ک‌تره‌وه‌ ده‌ره‌خات، وه‌ قبولکردنی سوود و قازانجه‌کانی مه‌سیح له‌ خوانی په‌روه‌ردگار وانا قبولکردنی گه‌لی مه‌سیح وه‌ک خوشک و برا. له‌به‌ر ئەوه‌ ئیمه‌ له‌ خوانی په‌روه‌ردگارا به‌ پابه‌ندبوونیک پابه‌ند ده‌بین به‌ یه‌ک‌تره‌وه‌ که‌وا له‌ قۆناغی ”کۆمه‌لیک باوه‌ردار به‌ مه‌سیح“ ه‌وه‌ ده‌مانبات بو ”کلێسای ناو‌خۆیی“، وه‌ به‌ره‌و یه‌ک‌تر ده‌چین بو ئەوه‌ی بیینه‌ یه‌ک جه‌سته‌. هه‌روه‌ک ئەوه‌ی پۆلس گوتی: ”له‌به‌ر ئەوه‌ی یه‌ک نان هه‌یه‌، ئیمه‌ که‌ زۆرین، یه‌ک له‌شین، چونکه‌ هه‌موومان به‌شدار ی له‌ یه‌ک ناندا ده‌که‌ین“ (یه‌که‌م کۆرنسۆس ۱۰: ۱۷).

پیم وایه‌ که‌ کاریکی ژیرانه‌یه‌ ئەگه‌ر له‌ ریگه‌ی په‌یمانیک زاره‌کی له‌ نێوان ئەندامه‌کان، کلێساکان پوونی بکه‌نه‌وه‌ که‌ کاتیک بو یه‌که‌م جار کلێسا بنیاد ده‌نریت چی ده‌کهن. وه‌ له‌ نه‌ریتی کلێساکانی له‌ئاوه‌لکیشی^a و کلێساکانی کۆمه‌لگه‌راییی^b، زۆربه‌ی کات ئەوه‌ به‌ ”په‌یمانی کلێسا“ ناوده‌بریت، که‌ ره‌نگه‌ هه‌رکات کلێسا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار بگێریت په‌یمانه‌که‌ بخویندریته‌وه‌. پیم وایه‌ ئەوه‌ کاریکی باشه‌. به‌لام ئەمه‌ واتای ئەوه‌ نییه‌ که‌ دانپیدانانی زاره‌کیمان کلێسا دروست ده‌کات و چاوپۆشی بکړیت له‌ خوانی په‌روه‌ردگار، به‌لکو به‌ پیچه‌وانه‌وه‌، پابه‌ندبوونی زاره‌کی که‌وا په‌یمانی کلێسا ده‌ریده‌بریت به‌ ساده‌یی ئەوه‌ پوون ده‌کاته‌وه‌ که‌ له‌ خوانی په‌روه‌ردگارا هه‌یه‌. په‌یمانی زاره‌کیی کلێسا یارمه‌تی تیکه‌یشتنمان ده‌دات و به‌ دیاریکراوی کاتیک پیکه‌وه‌ نان و شه‌راب ده‌خۆین ئەوه‌مان به‌بیر ده‌خاته‌وه‌.

a Baptist churches

b Congregationalist churches

ئەوھى پېشتەر گوتىم دووبارەى دەكەمەوھ: پېم وایە ھەتا پادەيەك سەرھەتای كلیسا لە سەرھەتای ھاوسەرگىرى دەچیت. ھەرچەندە ئەم بەراوردە تەواو نییە، وەك ھەر بەراوردیكى دیکە، بەلام ھەتا پادەيەك باشە. ھاوسەرگىرى كاتىك دەست پىدەكات كە ژن و پیاو پەيمانى ھاوسەرگىرى دەگۆرنەوھ، وە قەشە یان ھەر بەرپرسیكى یاسایى دیکە ھاوسەرگىرىیەكە پادەگە یەنیت، وە ھاوسەرھەكان پىكەوھ دەخەون. بەم شیوھە پەیمانەكەى ”بەلى، رازىم” دەستپىشخەرى پەيوەندیە نوپیەكە دەكات، بەلام ئەو پەيوەندیە پشتراست ناکریتەوھ ھەتا ژن و مێرد بە یەكبوونى جەستەیان پەیمانەكە مۆر نەكەن.

وھ بەھەمان شیوھ، كۆمەلىك باوھردار نابنە كلیسای نیوخیوى ھەتا پىكەوھ بە خوانى پەرورەدگار یەكبونەكەیان مۆر نەكەن. بەلام ئەگەر كۆمەلىك باوھردار ئاھەنگى خوانى پەرورەدگار نەگىرن، لەگەل ئەوھى دەیانەویت بىنە كلیسا، بەلام نە تەنھا سەرپىچى فەرمانى عىسایان كرووھ، بەلكو ھىشتا كلیسا نین. خوانى پەرورەدگار ئەو پابەندبوونە تەواو دەكات كە تىیدا باوھرداران دەبن بە كلیسا.

كەواتە، چۆن خوانى پەرورەدگار كلیسا دروست دەكات؟ گەلى ئىنجیل بە خوانى پەرورەدگار و لەئاوھەلكیشان سیستەمى ھوكمپرانى مەزگىنى مەسىح دادەمەزرىن. لە خوانى پەرورەدگادا، باوھرداران پىكەوھ كۆ دەبنەوھ، پابەند دەبن بە یەكتەوھ، وە قۆناغى ”زۆرىك” دەبەن بۆ ”یەك”. لە خوانى پەرورەدگادا پەيوەندىت لەگەل مەسىح پەيوەندى لەگەل یەكتەر دروست دەكات. بەم شیوھە خوانى پەرورەدگار زۆرىك دەكات بە یەكىك.

سادەییەكى جوان

سادەییەكى جوان ھەيە لەو پلان و نەخشەيەى كە خودا بۆ كلیسای لەبەرچاو گرتووھ. دامەزراندنى كلیسا چەندە كارى پىویستە؟ چارەدانى ئىنجیلە كەوا گەلى ئىنجیل دروستدەكات و بەشدار دەبیت لە رپۆرەسمەكانى ئىنجیل. كلیسا ئەو

شکل و شیوه‌یه‌یه، که تئیدا ئینجیل و ریوره‌سمه‌کانی، گه‌لی خودا دروست ده‌کهن. له‌ئاوه‌لکیشان یه‌کیک ده‌به‌ستتته‌وه به‌زۆریکه‌وه، وه‌خوانی په‌روه‌ردگار زۆریک ده‌به‌ستتته‌وه و ده‌یانکات به‌یه‌ک.

به‌م شیوه‌یه، خوانی په‌روه‌ردگار و له‌ئاوه‌لکیشان ئینجیل له‌بنیاد و پیکهاته‌ی کلێسادا ده‌چه‌سپینیت. ئەم نیشانانه‌ی ئینجیلن که‌وا زۆریک ده‌کات به‌یه‌کیک. کاتیک باوه‌رداران پیکه‌وه کوّ ده‌بنه‌وه بوّ ئه‌وه‌ی کلێسا دا‌مه‌زریئن، له‌ده‌ره‌وه‌ی ئینجیل کار ناکهن، به‌لکو تئیدا قوول ده‌بنه‌وه.

به شی هه شته م

چ کۆبوونه وه یه ک ده توانیت یادی خوانی

پهروهردگار بگپریت؟

ئێستا که ههتا پادهیه ک ده زانین خوانی پهروهردگار چیه و چی ده کات، سروشتیه که پرساری داهاوو ئه مه بیت: ”کۆ ده بیت ئاهه نگی خوانی پهروهردگار بگپریت؟“ رهنگه ئه م پرسیاره سۆ پرسیار له خۆی بگریت، کهوا له بهر گرنگی بو ههریه کیکیان به شیکی بو ته رخان ده که م. وه دوو به شی داهاوو ناو نیشانه کانیان ئه مانه یه: ”کۆ ده توانیت به شداری له خوانی پهروهردگار بکات؟“ وه ”پۆیسته کۆ خوانی پهروهردگار به پۆیه بات؟“

به لام ئه و پرسیاره ی کهوا پۆیسته یه که م جار وه لامی بدهینه وه ئه مه یه: ”چ کۆبوونه وه یه ک ده توانیت یادی خوانی پهروهردگار بگپریت؟“ ئایا تا که کان ده توان خویان به ته نها یادی بکه نه وه؟ ئه ی خیزانه کان و خزمه ته کانی زانکۆ و کۆمه له بچوکه کانی کلێسا؟

له و به شه دا، مشتومری ئه وه ده که م کهوا به ته نها کلێسای ناوخۆیی، کاتیک وه ک کلێسا کۆده بیته وه، سه رپشکه له وه ی ئاهه نگی خوانی پهروهردگار بگپریت. خوانی پهروهردگار کار ده کاته سه ر یه کبوونی کلێسا، کهوا زۆریک پیکه وه ده به ستیته وه و ده یانکات به یه ک. له بهر ئه و هۆکاره خوانی پهروهردگار تایبه ته به کلێسا و پۆیسته کلێسا ئاهه نگی بو بگپریت، کاتیک وه ک کلێسا کۆده بیته وه.

به ره له وه ی زیاتر قسه له سه ر ئه مه بکه م، ده مه ویت دان به وه دا بنیم که زۆریک له باوه پرداران کهوا له چوارچۆنه یه کی دیکه دا ئاهه نگی خوانی پهروهردگار ده گیرن،

جگه له ریزگرتن له مه سیح و گوپرایه لېوون له وشه که ی مه به سستیکی دیکه یان نییه. په پیره وکردنی ټه و رپوره سمه له لایه ن هه ندیک که سی دیکه وه به نده به بیروباوهری یه زدانناسی دیکه ده باره ی سروشتی کلپسا. وه په نگه ټه وانی دیکه هپشتا بیریان له و راستییه نه کردیته وه که کتیبی پیروژ خوانی په روه ردگار ده خاته چوارچپوهی کلپسای ټیوخوییه وه. له کاتیکدا بیر له وه ده کهینه وه، با ئیستا پروانین له وهی که کتیبی پیروژ ده یلیت.

تاکه وه سفرکردنی وردی خوانی په روه ردگار که له په یمانی نوټ هه مانه له (یه که م کورنسوس ۱۰-۱۱) هاتووه، له بهر ټه وه یه کاتیک زورمان بو ټه م به شانه ته رخان کردووه. به لام با جاریکی دیکه ته ماشای ټه وه بکه ین که پوټس ده یلیت ده باره ی ټه و چوارچپوهی که باوه پدارانی کورنسوس ټه ه نگی خوانی په روه ردگاریان ده گیرا:

◇ "...چونکه کوپونه وه کانتان زانی له سوود زیاتره" (۱۱: ۱۷):

◇ "ده بیستم کاتیک وه ک کلپسا کو ده بنه وه دوو به ره کی له نیوانتاندا هه یه" (۱۱: ۱۸):

◇ "بو یه کاتیک کو ده بنه وه، بو خواردنی شیوی مه سیحی خاوه ن شکو نییه" (۱۱: ۲۰):

◇ "که واته ټه ی خوشک و بریانم، کاتیک بو خواردن کو ده بنه وه، چاوه رپی یه کتری بکه ن... نه وه ک بو حوکمدان کو بینه وه" (۱۱: ۳۳-۳۴).

ده زانین که واپوټس ټه و نامه یه ی بو ټه م کلپسایه نارد: "کلپسای خودا له شاری کورنسوس، ټه وانه ی به یه کپوون له گه ل عیسای مه سیح پیروژکراون و بانگکراون بو پیروژبوون" (یه که م کورنسوس ۱: ۲). ټه وه واتا ته نها بو یه ک چینی کلپسایان گروپیکدی دیا ریکراوی نه نووسیوه، به لکو بو ته وای کلپسای کورنسوسی نووسیوه.

لهو پینچ دهربرینهی پيشوو له بهشی یازده، باسی چاوپیکهوتنی باوه‌پدارانی کورنسونسی کردوو پیکه‌وه وه‌ک یه‌کیک و له هه‌مان کات و شویندا. وه پۆلس له ئایه‌تی هه‌ژده به‌روونی ده‌لیت که ئه‌وان لهو کۆبوونه‌وه‌یه‌دا وه‌کو کلێسا له دهوری یه‌کتر کۆ ده‌بنه‌وه. له‌به‌ر ئه‌وه کاتیک کلێسا پیکه‌وه بو‌پهرستش کۆ ده‌بیته‌وه، به‌راستی کلێسا به‌شپوه‌یه‌کی ناوازه کۆ ده‌بیته‌وه.

بو‌ه‌وونه، ده‌توانیت بلیی که کۆمه‌لیک که‌س لهو شه‌وه‌ی که یاری باسکه‌یان هه‌یه «پیکه‌وه وه‌کو تیم کۆده‌بنه‌وه». به‌دریژایی رۆژه‌کانی هه‌فته هه‌موویان سه‌ر به‌تیمه‌که‌ن. ئه‌وه به‌چه‌ندین شپوه‌ی کرده‌یی خۆی نیشان ده‌دات: خشته‌ی یاریکردن، راهینان و شتی له‌م شپوه‌یه. شتی که هه‌یه که تیمه‌که جیا ده‌کاته‌وه لهو کاته‌ی پیکه‌وه وه‌کو یه‌ک تیم له یاریگه یاری ده‌که‌ن. پیکه‌وه کۆده‌بنه‌وه بو‌ ئه‌وه‌ی ئه‌و کاره ناوازه‌یه بکه‌ن که له پیناویدا وه‌کو تیمیک له‌وین. ئه‌گه‌ر پیکه‌وه نه‌بن، ناتوانن بیکه‌ن.

بو‌یه پۆلس وای داده‌نیت که‌وا کاتیک هه‌یه تیدا کلێسا پیکه‌وه وه‌کو کلێسا کۆده‌بنه‌وه، وه لهو کۆبوونه‌وه‌یه‌دا یه‌که کلێسا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار ده‌گیریت. وه ئه‌وه ته‌واو ریکده‌که‌وینت له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که له (یه‌که‌م کورنسونس ۱۰: ۱۷) هاتوو که ده‌لیت: «له‌به‌ر ئه‌وه‌ی یه‌ک نان هه‌یه، تیمه‌که زۆرین، یه‌ک له‌شین، چونکه هه‌موومان به‌شدار یه‌ک ناندا ده‌که‌ین». هه‌روه‌ک له به‌شی پيشوو بینیمان، له‌م ئایه‌ته‌ی کتیبی پیرۆزدا پۆلس فی‌رمان ده‌کات که خوانی په‌روه‌ردگار رۆل ده‌بینیت له‌وه‌ی کلێسا بکات به‌کلێسا. خوانی په‌روه‌ردگار کلێسا یه‌کده‌خات، هاوشپوه‌ی چۆنیه‌تی ته‌واو بوونی پرۆسه‌ی هاوسه‌رگیری کاتیک ژن و پیاو به‌جه‌سته یه‌کده‌گرن. کلێسا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار ده‌گیریت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌ر ئه‌وه وینای یه‌کیتیبی کلێسا ده‌کات.

له ئه‌نجامی ئه‌وه‌دا، ته‌نها کلێسای نیوخۆیی ده‌توانیت ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار بگیری، وه پبویسته له‌سه‌ریان له کۆبوونه‌وه‌ی ته‌واوی کلێسا

ئەنجامى بدەن. لەبەر ئەو پېيوستە هېچ كۆمەلنىكى دىكەى جگە لە كلىسا يادى ئەو خوانە نەكەنەو، وەكو خزمەتى خىزانى يان زانكو يان سيمينار يان گروپكى خويندن. وە نايىت كۆمەلنىكى ديارىكراو لە كلىسا دوور لە تەواوى كلىسا ئەنجامى بدەن، لەوانە كۆبوونەوئى گەنجان يان تىمى نىردراوئىتى يان بوك و زاوا لە رپورەسمى هاوسەرگىريان. هەرۆهە پېيوستە خوانى پەرۆردگار نەبردەتە دەرۆه بو ئەوانەى ناتوانن مآل بەجى بهيلن يان لە نەخوشخانەن، هەرچەندە لە خوشەويستى و بەزەبىانەو ئەو دەكەن.

هەرۆهە ئەمە واتاى ئەوئىكە نايىت خوانى پەرۆردگار لە كۆبوونەوئىكانى مآلەو يان چاوپىكەوتنە مزگىنيدەرييەكان يان هەر ناوئىكى لى دەئىى، ئەنجام بەردىت، ئەگەر هاتوو لقيك بوون لە كلىسا. خوانى پەرۆردگار زورئىك دەكات بە يەك جەستەى تەواو. لەبەر ئەو ئەگەر ژمارەيەك كۆمەلەى بچووك هەيىت كە خوانى پەرۆردگار ئەنجام بدەن، ئەوا لەراستيدا چەندىن كلىسامان هەيە. بو هەر يەككە لەو كلىسايانە پېيوستە رابەر و سيستەمى تايبەتى ئەندامىتى و تەمبىكردن و لايەنەكانى دىكەى كلىسا هەيىت.

خوانى پەرۆردگار خوانئىكە كە تەواوى خىزان لە دەورى يەكتر كو دەبنەو. وە گۆرپنى خوانى پەرۆردگار لە خوانئىكەو كە هەمووان لە دەورى كۆبىنەو بو خوانئىك كە تەنھا هەندىكيان لە دەورى كۆبىنەو، تەنھا گۆرپنى خوانى پەرۆردگار بە تەواوى بو شتئىكى دىكە.

ئەو مەرجه لە گرنكى خوانى پەرۆردگار كەم ناكاتەو، بەلكو دەيخاتە پىگەيەكى شايستە كە عىساي مەسىح لەوئى داناو: ئەو كاتەى كە هەموو كلىسا پىكەو تىيدا كو دەبنەو. بە هيشتنەو خوانى پەرۆردگار وەك خوانئىكى تەواوى كلىسا، پارىزگارى دەكەين لە رۆلى كئىبى پىرۆز لە دووپاتكردەوئى يەكئىتى كلىسا. خوانى پەرۆردگار شوناسمان ديارى دەكات وەكو كلىسا، وە يەكئىتمان دەرۆردەپرىت لەبەر ئەوئى پىكەو ئەنجامى دەدەين.

به ئاهه ننگگیرانی خوانی په روه ردگار وه ک کلیسا، به بیرمان دیته وه که له جهسته ی مه سیحدا، هه مووان مه زنترن له کومه لیک به ش. به بیرمان دیته وه که په یوه ستبوون به مه سیحه وه واتا په یوه ستبوون به یه کتره وه - په یوه ستبوون به هه موو ئه ندامانی دیکه ی جهسته وه. وه به بیرمان دیته وه که هه رچه نده ئیمه زورین له مه سیحدا، به لام یه کین له بهر ئه وه ی هاوبه شی ده که یین له یه ک نان و له یه ک جام ده خوینه وه.

به شی نۆیه م

کۆ ده توانییت به شداری بکات

له رپۆره سمی خوانی پهروهردگار؟

پرسیاری داهاوو که پپوئیسته له سهری بدوین، ئەمهیه: ”کۆ ده توانییت به شداری بکات له خوانی پهروهردگار؟“ ئایا هه مووان پیشوازیان لێ ده کریت بۆ ئه و خوانه، باوه پداران و بیباوه پان، له ئاوه لکیشراوان و له ئاوه لئه کیشراوان؟ له م به شه دا، ده ریده خه م که خوانی پهروهردگار تاییه ته به باوه پداره له ئاوه لکیشراوه کان که سه ره به کلێسان.

ئهم بابته گرنگه و جی مشتومره. زۆرێک له باوه پداران را و بۆچوون و بیروباوه ری نه گوپی جیاوازیان هه یه له وهی من لیرده دا ده یخه مه پروو. وه هیچ ده قیکی کتییی پیروژ نییه که ئه و بابته به شیوه یه کی راسته وخۆ و پروو چاره سه ر بکات. له پینا و ئه وهی بگه ین به وه لامیک که له گه ل کتییی پیروژدا بگونجیت، پپوئیسته لیکه وته کانی فیکردنی کتییی پیروژ له مه ر خوانی پهروهردگار و له ئاوه لکیشان و کلێسای ناوخۆیه وه کۆبکه ینه وه.

خوانی پهروهردگار تاییه ته به باوه پداران

یه که م، خوانی پهروهردگار تاییه ته به باوه پداران. بۆ ئه وانیه که متمانیه یان به عیسی مەسیحە تاکو له گوناوه کانیان رزگاریان بکات. وه ئەمه هه تا راده یه ک مشتومپی تیدا نییه. هه ندیک له باوه پداران پینان وایه که پپوئیسته خوانی پهروهردگار پیشکه شی هه موو ئه وانه بکریت که ئاره زووی به شداری کردنیان هه یه، وه ره نگه ئه وه یارمه تیده ر بیت که خه لکی به ره و مەسیح بیّن. به لام پشتر له

به‌شی شه‌شهم گفتوگوومان له‌سه‌ر ئه‌وه کرد که به‌شداریکردن له‌خوانی په‌روه‌ردگار نو‌یکردنه‌وه‌ی دانپ‌دانا‌مانه به‌باوه‌ر به‌مه‌سیح، وه‌نو‌یکردنه‌وه‌ی پابه‌ندبوو‌مانه به‌مه‌سیح و به‌گه‌له‌که‌یه‌وه. ته‌نها باوه‌رداران ده‌توانن به‌شداري بکه‌ن له‌خوانی په‌روه‌ردگار، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌بنه‌ره‌تدا‌خانه‌که‌ئه‌م په‌یامه‌ی هه‌یه: ”من باوه‌رم به‌و عیسا‌یه هه‌یه که‌جه‌سته و خو‌ینی به‌خشی بو‌ئه‌وه‌ی رزگارم بکات“.

سه‌رباری ئه‌مه‌ش پ‌یویسته ته‌نها باوه‌رداران به‌شداري بکه‌ن له‌خوانی په‌روه‌ردگار، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌شداریکردن به‌شی‌وازی هه‌له‌مه‌ترسیی حوکمدانی هه‌یه. پ‌ۆلس ده‌ل‌یت ئه‌وه‌ی خوانی په‌روه‌ردگار بخوات ب‌ی جیا‌کردنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی نی‌وان متمانه به‌مه‌سیح و خو‌شه‌ویستی بو‌گه‌له‌که‌ی، ”به‌رامبه‌ر به‌جه‌سته و خو‌ینی مه‌سیحی خاوه‌ن شک‌ۆ تا‌وان‌باره“ (یه‌که‌م ک‌ۆرنس‌ۆس ۱۱: ۲۷). وه‌ب‌ی باوه‌ردان ناتوانن جیا‌وازیی ئه‌م په‌یوه‌ندییه بینن، یان له‌سایه‌یدا ب‌ژین. ئه‌وان متمانه‌یان به‌مه‌سیح نییه و گه‌لی مه‌سیحیان خو‌شناو‌یت.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ باشترین کاری خو‌شه‌ویستی که‌کل‌یسا بتوان‌یت بو‌ب‌یاوه‌رانی بکات ئه‌وه‌یه که‌پ‌یان ب‌ل‌یت ناتوانن به‌شداري بکه‌ن له‌خوانی خ‌یزانی کل‌یسا. په‌نگه‌ئه‌وه‌ سه‌رنجیان بو‌مه‌سیح رابک‌یش‌یت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بیریان ده‌خاته‌وه‌ که‌هه‌تا متمانه به‌مه‌سیح نه‌که‌ن، سه‌ر به‌مه‌سیح یان کل‌یسا‌که‌ی نین. وه‌هه‌تا متمانه به‌مه‌سیح نه‌که‌ن، به‌ره‌که‌ته‌کانی خوانی په‌روه‌ردگاریان نای‌یت که‌وا له‌به‌رده‌ممانه، له‌وانه، لی‌خ‌ۆش‌بون و ئاشتبوونه‌وه و دل‌نایی و هیوا.

ئه‌وه‌ ب‌یاوه‌رانه‌ی که‌له‌کل‌یسا‌که‌ت ئاماده‌ده‌بن، ده‌ب‌یت هه‌ست به‌ئاسووده‌یی و جیا‌وازی بکه‌ن. بو‌یان هه‌یه به‌شداري له‌په‌رستش و هه‌موو ک‌ۆبوونه‌وه‌ گشتیه‌کاندا بکه‌ن. وه‌له‌سه‌ر ئه‌ندامانی کل‌یسا پ‌یویسته پ‌یش‌وازیان ل‌ی بکه‌ن و هاو‌ر‌پ‌یه‌تیان بکه‌ن و خو‌شیان بو‌ین و خزمه‌تیان بکه‌ن. ئه‌گه‌ر ئه‌وانه‌ی باوه‌ردار نین پ‌یان وا ب‌یت باوه‌رداران به‌مه‌سیح له‌خ‌ۆبایین و خ‌ویان به‌چاک داده‌ن‌ین، ئه‌وا له‌سه‌ر پ‌یش‌وازیی گه‌رمی کل‌یسا‌یه که‌ئه‌وه‌ گومانانه ب‌ه‌و‌ین‌یت‌ه‌وه.

له هه مان کاتدا، ئه و بیاوه پاره‌ی که له کلێساکه‌ت ئاماده ده‌بن ده‌بیت هه‌ست بکه‌ن که ئه‌وان جیاوازن. ده‌بیت به‌ په‌رۆش بن بۆ ئه‌و نزیکی و یه‌کبوونه‌ی که هه‌ته‌ له‌گه‌ڵ مه‌سیح و باوه‌رداران‌ی دیکه‌ی کلێسا. پێویسته‌ زیاتر و زیاتر درک به‌وه بکه‌ن که ئه‌گه‌ر تۆبه‌ نه‌که‌ن و متمانه‌ به‌ مه‌سیح نه‌که‌ن، هه‌رگیز ئه‌و یه‌کگرتن و نزیکیه‌ به‌ ده‌ست نا‌هێنن. ئه‌وه‌ی که خوانی په‌روه‌ردگار ته‌نها تایبه‌ته‌ به‌ باوه‌رداران، په‌یامی ئینجیل روون ده‌کاته‌وه‌ و به‌بیری بیاوه‌پان ده‌هێنێته‌وه‌ که‌وا ئه‌وان پێویستیان به‌ مه‌سیحه‌. ئه‌وان خاوه‌نه‌که‌ به‌ به‌رده‌میاندا تێده‌په‌ریت، چونکه‌ پێگه‌ ده‌ده‌ن مه‌سیح له‌به‌رده‌میاندا تێپه‌ریت. ئه‌و خاوه‌نی که‌ له‌به‌رده‌میان تێده‌په‌ریت، ده‌بیت ده‌وری بانگه‌یشتنامه‌ش بگێریت و بلێت: ”وه‌رن بۆ لای مه‌سیح! واز له‌ گونا‌هه‌ کانتان به‌پێن و متمانه‌ی پێ بکه‌ن!“

خوانی په‌روه‌ردگار تایبه‌ته‌ به‌ باوه‌رداره‌ له‌ ئاوه‌ لکێشراوه‌کان

دووه‌م، خوانی په‌روه‌ردگار تایبه‌ته‌ به‌ باوه‌رداره‌ له‌ ئاوه‌ لکێشراوه‌کان.^a له‌ ئاوه‌ لکێشان ئه‌وه‌یه‌ که‌ تێیدا باوه‌ر به‌ ئاشکرا ده‌رده‌که‌وێت (کرداری تێردراوان ۲: ۳۸-۴۰)؛ وه‌ به‌و شیوه‌یه‌ به‌ ئاشکرا پابه‌ند ده‌بین به‌ مه‌سیح و گه‌له‌که‌یه‌وه‌. به‌ له‌ ئاوه‌ لکێشان کلێسا دانپێدانانی باوه‌ری باوه‌ردار پشتراست ده‌کاته‌وه‌، وه‌ جه‌خت ده‌کاته‌وه‌ له‌ پابه‌ندبوون به‌ عیسا‌ی مه‌سیحی په‌روه‌ردگاره‌وه‌. مه‌به‌ستمان ئه‌وه‌یه‌ کاتیک که‌سێک «به‌ ناوی» باوک و کور و روحی پیروژ له‌ ئاوه‌ لده‌کێشیت (مه‌تا ۲۸: ۱۹).

باوه‌ردار به‌ له‌ ئاوه‌ لکێشان له‌ پاداره‌کانی کلێسا و جیهاندا ده‌رده‌که‌وێت که‌ باوه‌رداره‌ به‌ مه‌سیح. ئه‌وه‌ شیوازیکه‌ که‌ تێیدا به‌ ئاشکرا دان ده‌نێن به‌ باوه‌رمان به‌ مه‌سیح. به‌لام خوانی په‌روه‌ردگار، هه‌روه‌ک پێشتر بینیمان، تێیدا ئه‌م دانپێدانانه‌مان نووی ده‌که‌ینه‌وه‌. واتا ئیمه‌ تێیدا به‌ به‌رده‌وام جه‌خت له‌سه‌ر پابه‌ندبووممان به‌

---

a بۆ زانیاری زیاتر ده‌رباره‌ی هه‌موو ئه‌و بابته‌نه‌ی که‌وا له‌م به‌شه‌دا گه‌توگۆمان له‌سه‌ری کرد، بڕوانه‌ ئه‌م دوو کتێبه‌ی دیکه‌م: «تێگه‌یشتن له‌ له‌ ئاوه‌ لکێشان»، «ئاشکرا بوون: بۆچی ئه‌ندامی پێویستی به‌ له‌ ئاوه‌ لکێشانه‌».

مه‌سیح و گه‌له‌که‌ی ده‌که‌ینه‌وه. مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه که پپو‌یسته له‌سه‌رت سه‌ره‌تا دانی پ‌یدا ب‌نییت، پ‌یش ئه‌وه‌ی به‌ به‌رده‌وامی هه‌ول‌ی نو‌یکردنه‌وه‌ی ئه‌م دان‌پ‌یدانانه بده‌یت. خوانی په‌روه‌ردگار خوانیکی تایبه‌تی نییه له‌نیوان کومه‌ل‌یک هاو‌ر‌پ‌دا، به‌ل‌کو ئاهه‌نگی ئاشکرای کل‌ی‌سایه بو‌ هاوبه‌ش‌یی له‌گه‌ل مه‌سیح و که‌سانی دیکه‌دا. له‌به‌ر ئه‌و هۆیه ته‌نها ئه‌وانه‌ی له‌ ئاو هه‌ل‌ک‌یشراون ده‌توانن ئاهه‌نگ ب‌گ‌پ‌رن، ئه‌وانه‌ی به‌ ئاشکرا دان‌یان ناوه به‌ باوه‌ریان به‌ مه‌سیح.

له‌ب‌یرت ب‌یت ئیمه‌ گ‌فتو‌گو‌ی ئه‌وه‌مان کرد که له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشان نیشانه‌ی سو‌یندی ده‌ست‌پ‌یش‌خه‌ری تایبه‌ته به‌ په‌یمانی نو‌ی، وه‌ خوانی په‌روه‌ردگار نیشانه‌ی نو‌یوونه‌وه‌یه‌تی. هه‌ردوو کاره‌که‌ پابه‌ندبوون له‌خۆ ده‌گرن. پپو‌یسته (به‌ له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشان) پابه‌ندبوونی خۆت نیشان بده‌یت، پ‌یش ئه‌وه‌ی هه‌ول‌ی نو‌یوونه‌وه‌ی بده‌یت.

ئه‌ی چی له‌و باوه‌رداران‌ه بکه‌ین که به‌ کۆرپه‌یی ”له‌ ئاو هه‌ل‌ک‌یشراون“؟ ئایا ده‌ب‌یت کل‌ی‌سا ر‌یگه‌یان پ‌ی بدات به‌ش‌داری بکه‌ن له‌ خوانی په‌روه‌ردگار؟ به‌ دل‌ناییه‌وه ئه‌و کل‌ی‌سایانه‌ی که کۆرپه‌ له‌ئاوه‌ل‌ده‌ک‌یشن، ر‌یگه‌یان پ‌ی ده‌ده‌ن! به‌لام من پ‌یم وایه که ئه‌و کل‌ی‌سایانه‌ی ده‌ل‌ین له‌دوای باوه‌رپه‌یمان ده‌ب‌یت له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشان بک‌ر‌یت و په‌یره‌وی ده‌که‌ن، ده‌ب‌یت ته‌نها ر‌یگه‌ به‌وانه‌ بده‌ن به‌ش‌داری له‌ خوانی په‌روه‌ردگار بکه‌ن که‌وا له‌دوای باوه‌رپه‌ینان‌یان له‌ ئاو هه‌ل‌ک‌یشراون. به‌ پای من، به‌پ‌یی پ‌یناس و کاری له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشان که له‌ ک‌تیبی پ‌یرو‌زدا هاتووه، ده‌ب‌یت ته‌نها ئه‌وانه له‌ئاوه‌ل‌ب‌ک‌یش‌ر‌ین که باوه‌ریان ه‌یناوه.

له‌راست‌یدا ده‌توانم مشتوم‌ری ئه‌وه بکه‌م که‌وا له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشانی کۆرپه‌ له‌ به‌نه‌رت‌دا له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشان نییه. هه‌روه‌ک پ‌یش‌تر بینیمان، له‌ئاوه‌ل‌ک‌یشان کار‌یکه کل‌ی‌سا پ‌یی هه‌ل‌ده‌ست‌یت بو‌ پ‌ش‌تراست‌کردنه‌وه‌ی یه‌ک‌گرتنی باوه‌ردار‌یک به‌ مه‌سیح و و‌یناکردنی ئه‌و یه‌ک‌گرتنه به‌نقوم‌کردنی له‌نیو ئاودا، هه‌روه‌ها کار‌یکه که باوه‌ردار پ‌یی هه‌ل‌ده‌ست‌یت بو‌ ئه‌وه‌ی به‌ ئاشکرا په‌یوه‌ست ب‌ی به‌ مه‌سیح و گه‌له‌که‌یه‌وه. له‌به‌ر

ئەو، بەبى دانپىدانانان بە باوهر، لەئاوھەلكيشان مەحاله. لەئاوھەلكيشانى كۆرپە ئەوھ نىيە كە تەنھا كاريكى ھەلە بىت، وەك ئەوھى كە زانيارى ھەلە ھىشتا ھەر زانيارىيە، بەلكو ھەر لە بنەرەتدا لەئاوھەلكيشان نىيە. ئەوانەى بە كۆرپەى لە ئا و ھەلكيشراون، لە بنەرەتدا لە ئا و ھەلەكيشراون. ھىشتا پىويستيان بەوھىە لە ئا و ھەلكيشرىن.

كەواتە كلىسا دەبىت تەنھا رىگا بە باوهردارە لەئاوھەلكيشراوھكان بىدات كەوا بەشدارى لە خوانى پەرورەدگار بكن. وە مەبەستم لە باوهردارە لەئاوھەلكيشراوھكان، ئەوانەىە كە لەدواى باوهرپەتانيان لە ئا و ھەلكيشراون. بىگومان پابەندبوون بە مەسىح و گەلەكەىەوھ پىش ھەولدانە بو نوپكردەوھى ئەو پابەندبوونە. وە دانپىدانانى ئاشكرا بە باوهر، پىش ئاھەنگى ئاشكراى خوانى ھاوبەشى كلىساىە.

خوانى پەرورەدگار تايبەتە بەو باوهردارە لەئاوھەلكيشراوانەى كە سەر بە كلىسان

سىيەم، خوانى پەرورەدگار تايبەتە بەو باوهردارە لەئاوھەلكيشراوانەى كە سەر بە كلىسان. لە پەيمانى نويدا، قبوولكردى مەسىح واتا قبوولكردى كلىسا. وە لە رۆژى پەنجايەمىن، ھەموو ئەوانەى باوهرپان ھىنا و لە ئا و ھەلكيشران، لە ھەمان رۆژدا پەيوەنديان كرد بە كلىساوھ (كردارى نىردراوان ۲: ۳۴-۴۱). ھەر شوپىنك مزگىنى مەسىحى پى گەيشتبيت و خەلكى بەرەو مەسىح ھاتبن، لەوئى كلىسا دروست بووھ (كردارى نىردراوان ۱۴: ۲۳؛ ۱۵: ۴۱؛ ۱۶: ۵؛ ۱۸: ۲۲). بوون بە باوهردار واتا بوون بە ئەندامىك لە جەستەى ئەو، واتا خوشك يان براىەك لە خىزانەكەى، وە بەردىكى زىندوو لە پەرستگا پىرۆزەكەى (يەكەم كۆرنسۆس ۱۲: ۱۲-۲۶؛ مەتا ۱۲: ۴۶-۵۰؛ ئەفەسۆس ۲: ۲۱-۲۲؛ يەكەم پەترۆس ۲: ۴-۵). بەگويرەى پەيمانى نوئى، شتىك نىيە بە ناوى باوهردارى بى كلىسا. پىويستە ھەموو باوهردارىك سەر بە كلىسا بىت.

وینیه کی خیرای ئەمه له (یه کهم کۆرنسووس ۵) ده بینین. پۆلس باوه پدارانی کۆرنسووس هان دەدات بۆ ئەوهی په یوه ندی له گه‌ڵ ئەو که سانه دا نه کهن که خویان به باوه پدار ده زانن به لام وه کو بته‌رست هه‌لسوکه وت ده کهن. ئەو مه به‌ستی ئەوه نییه که پێیان بلیت تیکه‌لی که سانیک نه بن کهوا باوه پدار نین “ئه‌گینا ناچار ده‌بوون له‌م جیهانه‌ بچنه‌ ده‌ره‌وه” (ئایه‌تی ۱۰)، به‌لکو:

”به‌لام ئیستا بۆتان ده‌نووسم تیکه‌لی یه‌کیک مه‌بن به‌ خوشک یان برا ناوده‌بردیت و داوینپیسه‌ یان چاوچنۆکه‌ یاخود بته‌رسته‌ و بوختانکه‌ره‌ یان سه‌رخۆشه‌ و تالانکه‌ره‌. نانیس له‌گه‌ڵ که‌سی ئاوا مه‌خۆن. به‌ من چی ئەو بیباوه‌رانه‌ی ده‌ره‌وه‌ی کلێسا حوكم بده‌م؟ ئایا ئیوه‌ ئەوانه‌ی ناوه‌وه‌ی کلێسا حوكم ناده‌ن؟ ئەوانه‌ی ده‌ره‌وه‌ی کلێسا خودا حوكمیان دەدات. [خراپه‌کار له‌نیو خۆتان دووربخه‌نه‌وه‌.]”
(ئایه‌ته‌کانی ۱۱-۱۳)

ناییت باوه‌پداران تیکه‌ڵ ئەو که‌سانه‌ بن که باوه‌ریان به‌ مه‌سیح پاده‌گه‌یه‌نن و پێچه‌وانه‌ی ئەو راگه‌یاندنه‌ له‌ گوناگه‌کانیان تۆبه‌ ناکه‌ن. ئەو حوكمه‌ به‌سه‌ر ئەوانه‌دا جیه‌جی ناکریت که له‌ ده‌ره‌وه‌ن، ئەوانه‌ی باوه‌پدار نین، به‌لکو بۆ ئەوانه‌یه‌ که ”به‌ خوشک یان برا ناوده‌بردیت” وه ”ئەوانه‌ی له‌ ناوه‌وه‌ی کلێسان” (ئایه‌ته‌کانی ۱۱-۱۲). پۆلس وای داده‌نیت که که‌سیک یان ئەوه‌تا له‌ناو کلێسای کۆرنسووسه‌ یان له‌ ده‌ره‌وه‌یه‌. ئەوانه‌ی له‌ ناوه‌وه‌ن، ئەوانه‌ن که دان ده‌نین به‌ مه‌سیح و باوه‌ریان پێیه‌تی، وه ئەوانه‌ی له‌ ده‌ره‌وه‌ن دانی پێدا ناین و باوه‌ریان پێی نییه‌. له‌گه‌ڵ ئەوه‌ی مایه‌ی خه‌مباریه‌، به‌لام گرنگه‌ کلێسا ئەوانه‌ نه‌هیلت که پاده‌گه‌یه‌نن باوه‌ریان به‌ مه‌سیحه‌ و ژیانان شتیکی پێچه‌وانه‌ ده‌رده‌خات.

له‌به‌ر ئەوه‌ له‌سه‌ر کلێسای ناوخواپیه‌ که هیلکی روون بکیشیت و روونی بکاته‌وه‌ که کین ئەوانه‌ی له‌ ناوه‌وه‌ن و کین ئەوانه‌ی له‌ ده‌ره‌وه‌ن، بۆ ئەوه‌ی هه‌موو ئەوانه‌ی باوه‌ریان به‌ مه‌سیح هه‌یه‌ له‌ ناوه‌وه‌ بن؛ ئەوان سه‌ربه‌ ئەوین.

بهو شیوهیه ئهوهی خوئی به باوهردار دهزانیت و په یوه ست نییه به کلّیساوه، وینهی راسته قینهی ژیا نی باوهرداران ده شیوینیت. ناتوانیت یه که م ههنگاو بنیت به ئاراسته ی گه یشتن به «یه کتری» که له کتیبی پیروژدا هاتوو؛ ههنگاوی یه که م په یوه ستبوون و ملکه چبوون و سهردانی ههفتانه ی کلّیسا له خو ده گریت. ئه و باوهرداره ی که په یوه ندی نییه به کلّیسا ی نیو خوئیوه، وه ک به ردیک وایه له دیواریکه وه که وتبیت، یان ده ستیک خوئی له جهسته برییته وه، یان هه تیویک که خوئی هه ستاییت به هه تیوکردنی خوئی.

ههروه ک پیشتر بینیمان، خوانی پهروهردگار تایه ته به ته واوی کلّیسا. ئه و خوانه وا له ئه ندامه زوره کانی کلّیسا ده کات بینه یه ک جهسته. به لام ئه گهر باوهرداریک ئه ندامی کلّیسا نه بیت، ئه و ژیا نی له دهره وه ی چوارچیوه ی ئه و راستیه یه، پیویسته بچته پال جهسته پیش ئه وه ی بتوانیت به هوئی په یوه ندیکردنیه وه له گه ل جهسته که دا ئه ههنگ بگریت. به دهربرینیکی دیکه، پیویستی به وه یه بگه رپته وه بو خیزانه که بو ئه وه ی مافی ئه وه ی هه بیت له سهر خوانی خیزانی دابنیشیت. پیویسته پایه ند بیت به خیزانی کلّیساوه، پیش ئه وه ی بتوانیت له ریگای خوانی پهروهردگاره وه به به رده وامی ئه و پابه ندبوونه نوئی بکاته وه.

شوی نی کو بوونه وه ی کلّیسا

له به شی حه وته م گفتوگوئی ئه وه مان کرد که خوانی پهروهردگار زوریک ده کات به یه ک (یه که م کورنسوس ۱۰: ۱۷)، وه کلّیسا داده م زرییت وه ک جهسته یه کی جیاواز له وانه ی دیکه. به دهربرینیکی دیکه، خوانی پهروهردگار شوی نی کو بوونه وه ی کلّیسا یه. ئه گهر به شیوازیک ته کنیکی دهریبرین، ده لّین که خوانی پهروهردگار نیشانه یه کی کاریگه ره بو بوونی کلّیسا وه کو کلّیسا، وه ئه ندامییتی تاکه کان له و کلّیسا یه.

بو یه، خوانی پهروهردگار ئه و شوینه یه که باوهرداران په یوه ندی ده که ن به

کلیساوه یان لئی جیا ده کریڼه وه. په یوه نډیکردن به ئەندامیټی کلیساوه، واتا به شداریی بهرده وام له خوانی په روهردگار. له بهر ئه وه ده توانین راشکاوانه بلین که ئەندامیټی کلیسا ئه وه به شداریکردنه ریکه یه له خاونه که، وه ئەندامانی کلیسا ئه وانن که کلیسا رینگه یان پی ده دات به ریکوپیکی به شداري بکن، که به راستی ئه وه کاره ده کهن.

له لایه کی دیکه وه، دا برین یان دوورخستن وه له کلیسا له سهر خوانی په روهردگار پرووده دات. ته و او و کاملبوون مهرجی ئەندامیټی کلیسا نییه، به لکو توبه ی راسته قینه و بهرده وام. باوه پداران به مه سیح ئه وانن که وازیان له گوناوه کانیان هیناوه و متمانه ده کهن به مه سیح. به لام چی ده بیت ئه گهر باوه پداریک وازی له توبه کردن له گوناوه کانی هینا؟ عیسا فیری کردوین که داوای لی بکین توبه بکات - یه که م، به ته نها، ئینجا که م که مه به ئاشکرا. به لام ئه گهر مکور بوو له سهر توبه نه کردن، له سهر کلیسایه که دا بیریټ و وه کو که سیکی نامو هه لسوکه وتی له گه ل بکات (مه تا ۱۸: ۱۵-۱۷). ئامانج چیه له هه موو ئه مانه، هه تا کوتایی، ته نها بو ئه وه یه ئه م که سه توبه بکات و بگه ریته وه (دووهم کورنسوس ۲: ۶-۸).

واتای چیه که کلیسا که سیک ده ربکات و رینگه نه دات به شداري له کو بوونه وه کاندای بکات؟ پیش هه موو شتیک، واتا ئه وه که سه هیچی دیکه ناتوانیت به شداري له خوانی په روهردگارا بکات؛ ناتوانیت به شداري خوانی خیزانه که بکات. هه تا ئه وه که سه توبه ده کات، پیویسته کلیسا وه ک خوشک یان برایه ک هه لسوکه وتی له گه لدا نه کات.

خوانی په روهردگار وا له کلیسا ده کات که به شیوه یه ک بیته به رچاو: وه ک ئه وه ی بلیت: ئه مانه کلیسان که په یوه نډییان له گه ل مه سیح و له گه ل یه کتر هه یه. له بهر ئه وه به شداریکردنی ریکوپیکت له خوانی په روهردگار ئاماده بوونی تویه له کلیسا؛ دا برینت له خوانی په روهردگار بوونی تویه له دهره وه ی کلیسا. ئه وه خوانی په روهردگاره که شوینی کو بوونه وه ی کلیسایه.

ته نها ئەندامانی کڵیسا؟

بەلام ئایا هەموو ئەوانە واتای ئەوەیە جگە لە ئەندامانی کڵیسا هیچ کەسێک ناتوانیت بەشداری بکات لە خوانی پەروردگار؟ وە باوەرداری لە ئاوه لکیشراو لە کڵیسایەکی دیکە بۆی نییە بەشداری بکات لە خوانی پەروردگاری کڵیساکی تێمە؟ ژمارەیک باوەرداری بەرپر، رای جیاوازیان هەیە، کە من لەبەر ئەم دوو هۆکارە لە گەلیان هاوڕا نیم:

یەكەم، لە (کرداری نێردراوان ۲۰) دەخوینێوە کە پۆلس و لوقا و قوتابیەکانی دیکە چوون بۆ تراس و لەوێ لە گەل کڵیسا کۆبوونەتەووە. ئایەتی حەوتەم لەم بەشەدا دەلێت: ”لە یەكەم پرۆژی هەفتەدا بۆ نالەتکردن کۆبوونەتەووە“. لە گەل ئەوەی من زۆر دلنیا نیم، بەلام پێم وایە لەوانە یە ئەوە ئاماژە بێت بۆ کۆبوونەتەووەی کڵیسا بۆ خواردنی خوانی پەروردگار. وە لوقا لە بەکارهێنانی جیناوی قسەکەری کۆ لە کاتی قسەکردن ئاماژە دەکات بە بەشداریکردنی خۆی و هاوگەشتەکانی. ئەگەر دەرپرینە کە گونجاو بێت، ئەمە نموونە یە کە دەتوانین ناوی بێین ”نالەتکردن لە گەل میوانەکان“. وا دیارە کە ئەو باوەردارانە ی سەر بە کڵیسا یەکی ناوخۆیی دیاریکراو نین - لەم بارودۆخەدا، لەبەر ئەوەی لە و شارە ناژین، بەشدارییان لە ئاھەنگی خوانی پەروردگار کردووە.

دووەم، ئەگەر ئەم نموونە یە کتییی پرۆز وەلامیکی یە کلاکەرەووە نەبێت، پێم وایە پێوستە کڵیسا نیشتە جینوونی درێژخایەن لە ناوچە کە نە کاتە داواکاری یەکی لە پێشینە بۆ بەشداریکردن لە خوانی پەروردگار. بێر لە کڵیسا یەکی مائی بکەووە کەوا لە هەشت ئەندام پیکدیت و یەکتیک لە ئەندامەکان باوەرداریکی دیکە ی لە شارێکی دیکەووە هیناوە بۆ کۆبوونەتەووەی کڵیسا. لەم بارودۆخەدا، دەکریت کڵیسا بە ئاسانی لە تێو کۆبوونەتەووە کانی دا بیناسیت، چیرۆکی باوەرپی بە مەسیح بزانتیت، وە بزانتیت ناخۆ لە ئاو هەلکیشراو یان نا، وە شتی دیکەش. بۆیە سوورم لەسەر ئەوەی کە بلیم کڵیسا هیچ هۆکاریکی نییە بۆ ئەوەی پرێگە نەدات ئەو کەسە لە خوانی پەروردگار بەشداری بکات.

با وای دابنیین ئەو هاوړپیه مائی گواستهوه بۆ هه مان شار. له م بارودوخه دا، هیچ هوکاریک نییه ریگریت له وهی له یه کهمین ههفته یه وه بیته ئەندامی ئەو کلێسایه. وه ئەگەر له یه کهم ههفته دا بیته ئەندام، ئەوا هیچ هوکاریک ناینم بۆ دابړینی له به شداریکردنی له خوانی پهروهردگار، ئەگەر ته نها له یه ک کوپونه وهی رۆژی یه کشه مه دا به شداری کردیت. له بنه مادا، ئەوهی گونجاو بیت بۆ چوونه پال کلێسا، گونجاوه بۆ به شداریکردن له خوانی پهروهردگار.

”ئەندامییتی کلێسا“ ته نها ناولینایتیکه بۆ په یوه ندیی نیوان کلێسا و باوه پدار - په یوه ندیه ک که ئاماژه ده کات به به شداری بهرده و امیی له خوانی پهروهردگاردا. به لام ئەو که سانه ی که ته نها ماوه ی یه ک ههفته سهردانی کلێسا ده کهن، نابن به ئەندام تیدا له بهر ئەوهی له چوارچپوهی ئەم کلێسا ناوخوییه دا وه کو قوتابی بۆ عیسا نه ژیاون. به لام بۆ نمونه ئەگەر پیشوازیان لی بکړیت بۆ ئەوهی بنه ئەندام، ئەگەر هاتوو زۆرتر له و ناوچه یه مانه وه، وه ئەگەر له بنه پرتدا ئەندام بن له شوینکی دیکه، پیم وایه ده بیت وه ک میواتیک ریگه بدهن به شداری بکات له خوانی پهروهردگار.

له ژیر رۆشنایی هه موو ئەوانه دا

له ژیر رۆشنایی هه موو ئەوانه دا، پیم وایه پیویسته کلێساکان به خیرهاتنی هه ر باوه پداریکی له ئاوه له کیشراو بکهن که سه ربه هه ر کلێسایه کی دیکه بیت بۆ به شداریکردن له خوانی پهروهردگار، ههروه ها به خیرهاتنی بکړیت ئەگەر ئاره زووی کرد بیته ئەندام له کلێسا که. ئەمه له بهر ئەوه یه ئەندامی کلێسا له بنه پرتدا بۆی هه یه به شداری له خوانه که دا بکات. ههروه ها، وای ده بینم که پیویسته کلێسا به خیرهاتنی باوه پداره له ئاوه له کیشراوه کان بکات که وا ئەندامی هه ر کلێسایه کن که پشت به مزگینیی مه سیح ده به ستن.

ئهی کلێسا چۆن ده بیت باسی داواکارییه کانی ئەم به شداریکردنه بکات؟ پیم وایه

ئەو پشت دەبەستىت بە قەبارەى كلىسا و بارودۆخە كەى. بەلام بەبىرھىنەئەوھى ئەو گرنگە كە دەسەلاتى كلىسا رادەگەيەنریت، ناسەپىنریت. لەبەر ئەو پىويستە لەسەر ئەو كەسەى خوانى پەرورەردگار بەرپۆە دەبات، بە زارەكى رپوونى بكاتەوھە كە كى دەتوانىت بەشدارى لە خوانى پەرورەردگادا بكات، وە پىويستە كەسەكان رپز لەم راگەياندنە بگرن. لە حالەتى بەشدارىكردنى كەسپك كە شايستە نەبىت، رەنگە پىويست بەوھە بكات بە ھىمنى قسەى لەگەل بكريت، نەك زورلپكردن و رپگەگرتن لپى.

ئەوھى كە كلىسا رپك دەبىت بە ئاشكرا چى بلىت بو ئەوھى رپوونى بكاتەوھە كە چ كەسپك دەبىت بەشدارى بكات لە خوانى پەرورەردگار، پشت دەبەستىت بەوھى كە چ شتپك دەكرىت بە ھەند وەرنەگىردرپت و ئەوھى كە بە شىمانەيەكى زور سەرلپشىوان و ھەلەتپگەيشتن رپوودەدات. لە سىاقى رپژاوايپەكى شارنشىندا، ئامۆزگارىى من ئەوھى كە ئەو كەسەى خوانى پەرورەردگار بەرپۆە دەبات، بلىت: ”ئەگەر تۆ ئەندامىت لەم كلىساىە يان ئەندامى لە كلىساىەكى دىكەى ئىنجىلى، وە ئەگەر لەدواى ئەوھى باوھرت بە عىسا ھىناوھە لە ئا و ھەلكىشراووت، ئەو بەخپرھاتنت لپ دەكرىت بو ئەوھى لە گەلمان بەشدارى بكەيت».

خوانى پەرورەردگار بەردەستە بو ئەو باوھردارە لەئاوھەلكىشراوانەى كە سەر بە كلىسان. خوانى پەرورەردگار ھىندەى پابەندبووگان بە مەسىحەوھە نوپى دەكاتەوھە، ھىندەش بو ئەوانەيە كە پەيوەستن بە مەسىحەوھە. ھىندەى وا لە كلىسا دەكات بىزاو بىت، ھىندەش بو ئەوانەيە كە بە ئاشكرا لە رپگەى لەئاوھەلكىشانەوھە بوونەتە باوھردار. وە ھىندەى خوانى پەرورەردگار خوانىكى خىزانى كلىساىە، ئەو ھىندەش تايبەتە بە تاكەكانى ئەم خىزانە.

به شی دهیه م

کئی ده بیټ سه رپه رشتی خوانی

په روه ردگار بکات؟

له به شی هه شتم، ئەم پرسیاره م کرد: ”کئی بۆی هه یه ئاهه نگی خوانی په روه ردگار بگپریت؟“ وه له دوو به شی رابردوودا گفتوگۆیه کی زۆر کرا له دوو لایه نی ئەم پرسیاره که ئەوانیش: ئەو کۆبوونه وه یه کامه یه که ده توانیټ ئاهه نگی خوانی په روه ردگاری تیدا بگپریدیټ؟ وه کئی ده توانیټ به شداری بکات له خوانی په روه ردگار؟ به لأم ئیستا، کۆتا پرسیار له م پرسیارانه ده خه یه روو: کئی ده بیټ سه رپه رشتی خوانی په روه ردگار بکات؟

وه لأمی بنه رپه تیم ئەوه یه که ئەگه ر کلێسا قه شه یان کۆمه لێک قه شه ی هه بیټ، ده بیټ یه کیکیان سه رپه رشتی خوانی په روه ردگار بکات. به لأم ئەگه ر کلێسا که قه شه یان شوانی نه بیټ، ده بیټ بریار بدهن کئی له ئەندامه کان زیاتر گونجاوه، وه ئەمه ش زۆربه ی کات ئەو که سه یه که به رده وام فیتری وانه و په یامی کتیبی پیرۆزیان ده کات.

بۆچی ده بیټ قه شه کان خوانی په روه ردگار به رپوه ببهن؟ له بهر دوو هۆکاری سه ره کی. یه که م، خوانی په روه ردگار ئیش و کاری کلێسایه، وه شوانه کانی کلێسا بۆ ئەوه دانراون که کلێسا به رپوه ببهن. ته واوی ئەندامانی کلێسا به رپرسن له بیستن و سه رنجدانی وشه ی خودا، وه شوانه کانی کلێسا به تایه تی راسپێردراون بۆ جاردان و فیترکردنی وشه ی خودا (یه که م تیمۆساوس ۳: ۲؛ تیتۆس ۱: ۹). به هه مان شیوه، پێشنیار ده که م که له کاتیکدا ته واوی کلێسا به رپرسیاره تی ئەوه یان له سه ره که به دروستی ئاهه نگی خوانی په روه ردگار بگپرین، ئەوا پۆلی رابه رایه تی قه شه و شوانه کان وا ده کات به رپوه بردنی ئاهه نگه که بۆیان گونجاو بیټ.

دووم، خوانی په‌روه‌ردگار ”وشه‌یه‌کی بیزاوه“. وینای په‌یامی ئینجیل ده‌کات و پروداوه‌کانی ده‌خاته به‌رچاو و به‌رده‌ست و ده‌ممان. هه‌روه‌ک باس‌مان کرد، شوانه‌کان تاییه‌ت کراون به‌وه‌ی وشه‌ی خودا رابگه‌یه‌نن. له‌بهر ئه‌وه‌ی له‌ خوانی په‌روه‌ردگادا هیلکی ته‌نک هه‌یه له‌ تیوان وشه‌ی بیستراو و بیزاو و ده‌ستلیدراو، که‌واته هه‌مان ئه‌و پیاوانه‌ی تاییه‌ت کراون بوّ ئه‌مه، ده‌بی‌ت ئه‌وه به‌پ‌روه‌ به‌ن.

به‌لام پیم وایه هه‌ندی‌ک بارودوخی تاییه‌ت و جیاوازمان هه‌یه. په‌نگه هه‌ندی‌ک کلّیسا قه‌شه‌ی نه‌بی‌ت. ده‌کریت ناوبه‌ناو دامه‌زراندنی کلّیسا به‌ هه‌ولی کومه‌لیک که‌س کرابی‌ت، په‌نگه هیشتا به‌ شیوه‌یه‌کی فه‌رمی شوانیان بوّیان دانه‌نای‌ت هه‌رچه‌نده که‌وا کوبونه‌ته‌وه و بوون به‌ کلّیسا. هه‌روه‌ها زور جار په‌نگه کلّیسا هه‌بووه و له‌بهر هه‌ر هوکارپک شوانه‌که‌ی له‌ ده‌ستدای‌ت و هیشتا په‌کیکی دیکه‌یان دانه‌ناوه. ئایا ئه‌مه واتای ئه‌وه‌یه که‌ ئه‌و کلّیسایه‌ی تازه دروستبووه یان ئه‌وه‌ی له‌می‌ژه هه‌یه ناتوانی‌ت ئاهه‌نگی ئیواره خوان بگپ‌ری‌ت؟

پیم وایه له‌بهر ئه‌م هوکاره ده‌توانن ئاهه‌نگه‌که بگپ‌رن: کتیبی پیرۆز فی‌رمان ده‌کات که شوانه‌کان دیاریی مه‌سیحین بوّ کلّیسا‌که‌ی. ده‌بی‌ت هه‌موو کلّیسا‌یه‌ک شوانی هه‌بی‌ت. له‌ راستیدا ده‌بی‌ت هه‌موو کلّیسا‌یه‌ک هه‌ول بدات که‌وا چه‌ند قه‌شه‌یه‌کی هه‌بی‌ت، له‌بهر ئه‌وه‌ی فه‌ریی رابه‌رایه‌تی کلّیسا (که‌وا په‌یمانی نو‌ی به‌ هه‌موویان ده‌لی‌ت شوان، پیر، چاودپ‌ر) نموونه‌یه‌کی پروونی کتیبی پیرۆزه (کرداری تیردراوان ۱۴: ۲۳؛ ۲۰: ۱۷-۲۸؛ ئه‌فه‌سو‌س ۴: ۱۱-۱۲؛ فیلیپی ۱: ۱؛ په‌که‌م تیمو‌س‌اوس ۳: ۱-۷؛ تیتو‌س ۱: ۵-۹؛ یاقوب ۵: ۱۴).^a به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که شوانه‌کان پیکه‌اته‌یه‌کی سه‌ره‌کی کلّیسا‌یه‌کی ریکوپی‌کی باشن (تیتو‌س ۱: ۵)، وه پپو‌یستن بوّ ته‌ندروستی دوورمه‌ودای کلّیسا و گه‌شه‌کردنی (ئه‌فه‌سو‌س ۴: ۱۱-۱۶)، مه‌رجی بنیادنانی کلّیسا نین. ده‌کریت کلّیسات هه‌بی‌ت پیش ئه‌وه‌ی قه‌شه‌ دامه‌زریت یان له‌دوای له‌ده‌ستدان یان لادانی په‌کیکیان هه‌ر ده‌کریت کلّیسات هه‌بی‌ت.

---

a بوّ زانیاری زیاتر سه‌باره‌ت به‌م بابه‌ته، پروانه کتیبی «تیگه‌یشتن له‌ رابه‌رایه‌تی کلّیسا»، له‌ نووسینی مارک دپ‌هر.

بۆ ئومومەن، سەرنجى ئەو بەدە كە پۆلس و بەرناباس لە گەشتە كەياندا بۆ لیستە و ئىكونیا و ئەنتاكیا، لە هەموو كلیساكان پیرانیان دانا (كردارى نێردراوان ۱۴: ۲۳، تیتۆس ۱: ۵). بەهۆی پېویستى كلیساكان بۆ پیران، پۆلس و بەرناباس دەستپیشخەرییان كرد بۆ دانانیان. وه كیتى پیرۆز نالیت كە پۆلس و بەرناباس پیرانیان دانا بۆ ئەو كلیساكان بوونیان هەیت. لە سەرەتادا كلیساكان هەر هەبوون.

لەبەر ئەو هەى خوانى پەرورەدگار خوانى كلیسایە، كلیسا دەسەلاتى هەیه كە خوانە كە ساز بكات، تەنانەت لە و بارودۆخە جیاوازهش كە قەشە نییه بۆ ئەو هەى ئەركە كە بەرپۆه ببات. لەم حالەتەدا، پېویستە كلیسا لەنیوان خۆیان رێك بكەون لەسەر باشترین بەرپۆه بۆ ئەو هەى پۆره سەمى نالەتكردن بەرپۆه ببات. ئەو كەسە دەبیت پاك و متمانە پێكراو بیت، وه باشتر وایە یه كێك بیت لە ئەندامانى ئەو كلیسایە لەوانەى كە بە شىوازیك خزمەت دەكەن وه ك خزمەتى شوانىكى تەرخانكراو، بە تايهتەى لە پرووى فێركردنى كیتى پیرۆزه وه. بەلام جگە لەوه، ئەگەر خۆت لە بارودۆخىكى لەم شىوه یه بینیه وه، هیچم نییه جگە لەوهى هانت بەدم كە نوێز بكەى بۆ ئەو هەى خودا دانایى و یه كیتى بە كلیساكەت بەخشیت، وه بە خیرایى شوانى دلسۆز بۆ كلیساكە دیارى بكات بۆ ئەو هەى بەرپۆهى بەن و جەستە كە توندوتۆل بكەنه وه.

به‌شی یازده‌یه‌م

ده‌بیت کَلِيساكان چۆن ئاهه‌نگی خوانی

په‌روه‌ردگار بگيرن؟

ده‌بیت کَلِيساكان چۆن ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار بگيرن؟ گومانی تیدا نيه هه‌رکه ده‌ست ده‌که‌ین به‌ پرسيارکردن له‌ چۆنیه‌تی کردنی کارێک، پرسياره‌کان زۆر زیاتر ده‌بن له‌وه‌ی بتوانرێت وه‌لام بدرێته‌وه. ئه‌مه‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئه‌و کَلِيسايانه‌ی جياوازن له‌ قه‌باره و چوارچێوه‌ی پۆشنبیری و میژوویان، کاتیک ده‌پانه‌وێت ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار بگيرن رووبه‌رووی به‌ره‌نگاری و هه‌لی جو‌راوجۆر ده‌بنه‌وه.

بۆیه‌ له‌م به‌شه‌دا هه‌ول ناده‌م وه‌لامی هه‌موو ئه‌و پرسيارانه‌ بده‌مه‌وه‌ که‌ هه‌ته، یان پێنمایي ورد نانووسم که‌ هه‌موو کَلِيسايه‌ک په‌یره‌وی بکات. هه‌ول ده‌ده‌م هه‌ندیک خالی بنه‌په‌تی بخه‌مه‌ روو، که‌وا یان پاسپارده‌ی روونه‌ له‌ کتیبی پیرۆزه‌وه‌ یانیش لیکه‌وته‌ی روونی فیکارییه‌کانی کتیبی پیرۆز. به‌م شیوه‌یه‌، به‌ کورتی ده‌رباره‌ی شه‌ش کیشه‌ گفتوگۆ ده‌که‌ین. پێم وایه‌ چواری یه‌که‌م، کتیبی پیرۆز به‌ روونی کَلِيساكان راده‌سپیریت بۆ. وه‌ پێم وایه‌ ئه‌نجامدانی دووی کۆتایی سه‌ربه‌ستانه‌یه‌.

کۆبوونه‌وه‌ی ته‌واوی کَلِيسا

یه‌که‌م، پێویسته‌ کَلِيسا له‌ چوارچێوه‌ی کۆبوونه‌وه‌ی ته‌واوی کَلِيسادا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار بگيریت. ئه‌مه‌ لیکه‌وتتیکي روونه‌ له‌ (یه‌که‌م کۆرنسۆس ۱۰: ۱۷)، وه‌کو پێشتر تیبینیمان کرد. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی خوانی په‌روه‌ردگار خوانی کَلِيسايه‌،

پېويسته کليسا له کۆبونوه و په رستشې پړکوپيک ټاهه ننگي بو بگيرپت، که پېويسته هه موو ټه نداماني کليسا تيدا ټاماده بن. به لام ټه مه واتاي ټه وه نيه کهوا کليسا له کاتيکدا ده توانيت ټاهه ننگي خواني په روه ردگار بگيرپت ټه گهر هه موو ټه ندامه کان ټاماده بن - ”به داخه وه نازيزان، ديسان پوره نه شمیل نه خو شه. وا دياره ناتوانين ټه م هه فته يه خواني په روه ردگار بخوين“. واتا، کليسا ده بيت وه کو کليسا ټاهه ننگي ټيواره خوان بگيرپت.

روونکردنه وه و اتا

دووم، کليسا له سه ريه تي که خواني په روه ردگار روون بکاته وه له هه ر جارپکدا که يادي ده کاته وه. هه روه ک له به شي رابردوو ټينيمان کرد، شواني کليسا هه لده ستيت به ټه رکی نانه تکردن. له زوربه ي کليسا پروتستانته کاند، خزمه تکار خواني په رورددگار به رپوه ده بات به خو پندنه وه و شه کاني عيسا له خواني کو تاي و شي کردنه وه و اتاکه ي، وه کو ټه وه ي له فيرکردني پؤلس له (به که م کورنسؤس به شي ۱۱) دا هاتووه. وه پيم وايه ټه مه په روه و کردنيکی ژيرانه و ته ندروسته. په يامي بنه رته ي کهوا پېويسته له م خوانه بگه يه نريت، ټه وه يه که خواني په روه ردگار به شيوه يه کی هه ستپيکراو و خوراکی، مزگيني مه سيحمان پيشکه ش ده کات. نان و شه راب ويناي ټه وه ده که ن کهوا جهسته ي مه سيح له پيناوي ټيمه دا به خشرا و خويني له بري ټيمه رژا.

نايت قه شه پي و بيت که په يامي ټه م نيشانانه بو گو يگره کاني روون و ټاشکران. له بهر ټه وه، ټه و شوانه ي که ټاهه ننگي خواني په روه ردگار به رپوه ده بات، له کاتي وتار و پيش خوانه که، يان له کاتي ټاماده کردني خوانه که دا، پېويسته مزگيني مه سيح رابگه يه نيت هه ر کاتيک که کليسا ټاهه ننگي ټه و خوانه ي گيړا کهوا عيسا پي به خشيوين. ده بيت واتاي خوانه که بو هه موو ټاماده بووان شي بکاته وه.

پرونکردنه‌وی ئه‌وه‌ی کئی ده‌توانیټ به‌شداري بکات و کئی ناتوانیټ

سییه‌م، ده‌بیټ کلیسا پروونی بکاته‌وه کئی ده‌توانیټ به‌شداري بکات و کئی ناتوانیټ به‌شداري بکات. هه‌روه‌ک له به‌شی نوټیه‌م ټیټینیمان کرد، خوانی په‌روه‌دگار خوانی‌که تاییه‌ته به باوه‌رداره له‌ئاوه‌لکیشراوه‌کان که ئه‌ندامی کلیسان. له‌به‌ر ئه‌وه ئه‌و که‌سه‌ی که خوانی په‌روه‌دگار به‌رپوه‌ده‌بات، پپو‌یسته پروونی بکاته‌وه کئی ده‌توانیټ خوانی په‌روه‌دگار بخوات. ئه‌مه پروونکردنه‌وه‌به‌کی ساده و زاره‌کی ده‌بیټ.

ناییټ کلیسا هه‌ندی‌ک نان و شه‌راب له‌پیشه‌وه به‌جئ بهیټیټ و بلیټ: «خوانه‌که به‌رده‌سته بو هه‌مووان»، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌مه ریگه به بی‌اوه‌ره ساویلکه و هه‌ره‌مه‌کیه‌کان ده‌دات که‌وا بخوئن و بخونه‌وه و هوکمدان بهیټنه سهر خوټیان. به‌لام ده‌رپرینی راست بو خوشه‌ویستی، له‌مه‌دا ده‌گه‌شیتته‌وه که‌وا پروونکردنه‌وه بدریټ له‌سهر ئه‌وه‌ی که خوانی په‌روه‌دگار تاییه‌ته به‌وانه‌ی که متمانه‌یان به عیسا‌ی مه‌سیح هه‌یه بو ئه‌وه‌ی رزگاریان بکات، وه به‌ ئاشکرا له له‌ئاوه‌لکیشاندان به عیسا و گه‌له‌که‌یه‌وه په‌یوه‌ست بوون.

نانه‌که بخوئن و شه‌رابه‌که بخونه‌وه

چواره‌م، هه‌موو ئه‌وانه‌ی که به‌شداري ده‌که‌ن له خوانی په‌روه‌دگار، ده‌بیټ نان بخوئن و شه‌راب بخونه‌وه. له کاتی‌کدا هه‌ندی‌ک له کلیساکان نه‌ریتی‌ک په‌یره‌وه‌که‌ن که‌وا نانه‌که له شه‌رابه‌که هه‌لده‌کیشن ئینجا ده‌بخوئن، عیسا قوتابیه‌کانی راسپارد که نانه‌که بخوئن و شه‌رابه‌که بخونه‌وه (مه‌تا ۲۶: ۲۶-۲۸). به‌م شیوه‌یه ئه‌و دوو کرداره پاریزگاری له‌و دوو نیشانه‌ی جیاواز و ته‌واوکهری یه‌کتر ده‌که‌ن که ئاماژهن بو جه‌سته‌ی به‌خشاوه‌ له پیناوی ئیمه و خوټینی رژاو له‌بری ئیمه. له‌به‌ر ئه‌وه له‌سهر کلیسایه که ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌دگار بگپریټ به‌وه‌ی داوا له هه‌موو به‌شداربووان بکات بو ئه‌وه‌ی نان بخوئن و جامه‌شه‌رابه‌که بخونه‌وه.

چەند جار؟

پېنجەم، پېويستە كلىسا لە مانگىدا چەند جار ئاھەنگى خوانى پەرورەدگار بگىرپت؟ لە وەلامەكە دۇنيا نىم. لە لايەكەوھ عيسا دەفەرمويت: ”ھەر جار كى دەيخۆنەو، ئەمە بۆ يادكردنەوھى من بكن“ (يەكەم كۆرنسۆس ۱۱: ۲۵). ئەمە دەريدەخات پېويستە كلىسا زۆر جار خوانى پەرورەدگار ئەنجام بدات، بەلام نازانين كە دەيپت چەند جار ئەو كارە بكن. لە لايەكى دىكەوھ، وا ديارە كە ئاماژەى پۆلس بۆ ئاھەنگى باوەردارانى كۆرنسۆسە بۆ خوانى پەرورەدگار كاتىك دەيپت ”لە دەورى يەكتر كۆدەبنەوھ“، واتاى ئەوھ دەگەيەنيپت كە ئەوان ھەر كاتىك كلىسا يىكەوھ كۆبووھتەوھ ئاھەنگيان گىراوھ (يەكەم كۆرنسۆس ۱۱: ۱۷-۱۸، ۲۰، ۳۳-۳۴). ھەرەك پىشتەر تىينيمان كرد، ئايەتەكە لە (كردارى نىردراوان ۲۰: ۷) دەيپت كە باوەردارەكان لە يەكەم رۆژى ھەفتەدا ”بۆ نائەلكردن كۆبوونەوھ“. ئەگەر بۆ نان لەتكردن كۆبوويتنەوھ، پەنگە ئەمە واتاى ئەوھ يپت كە خوانى پەرورەدگار بەشيكى بنەرەتى بووھ لە كۆبوونەوھى ھەفتانەيان.

لەبەر ھۆكارى لەم چەشنە، ھەندىك كلىسا قەناعەتيان وايە كە سروشتيبە ھەفتانە رپورەسمى نائەلكردن پەيرەو بكن. لە گەل ئەوھى ھۆكارى باش ھەيە كە بەو جۆرە لە بابەتەكە پروانين، بەلام من ھىشتا تەواو قەناعەتم نەھاتووھ. پىم وايە مەبەست لە ”ھەر كاتىك خواردانەوھ“، ئەوھيە كە كارناسانى بۆ بابەتەكە بكرپت. لەبەر ئەوھ، بە راي من بابەتى دووبارەكردنەوھى ئاھەنگى خوانى پەرورەدگار پەيوھندى بە دانايى و ژيرىي كلىساكانەوھ ھەيە. بە دۇنيايەوھ دەتوانرپت ھەفتانە ئەنجام بدرپت. بەلام ئەگەر ھەفتانە يپت يان نا، دەيپت بەردەوام ئەنجام بدرپت.

لە گەل ژەمە خوانىكدا؟

لە كۆتاييدا، ھەرەك لە خويىندنى بەشەكانى دەيەم و يازدەيەمين لە يەكەم

نامه‌ی کۆرنسۆس تیبیینمان کرد، کلێسای کۆرنسۆس ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگاریان له چوارچێوه‌ی ژهمه‌خوانێکی ته‌واو گیراوه. له‌بیرت بێت ده‌سته‌واژه‌ی «نانله‌تکردن» ده‌کریت ئاماژه‌ بێت بۆ ئیواره‌خوانی په‌روه‌ردگار له (کرداری نێردراوان ۲۰: ۷). به‌کارهێنانی هه‌مان ده‌سته‌واژه‌ له (کرداری نێردراوان ۲: ۴۶) بۆ وه‌سفی خوانێکی ئاسایی، وا دیاره «نانله‌تکردن» ئه‌و خوانه‌ بووه‌ که‌ تیبیدا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار گیردراوه (کرداری نێردراوان ۲: ۴۲). به‌لام ئایا ئه‌مه‌ واتای ئه‌وه‌یه‌ که‌وا په‌یمانی نوێ داوا له‌ کلێسا ده‌کات که‌وا له‌ چوارچێوه‌ی ژهمه‌خوانیکدا ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار بگێریت؟

پیم وایه‌. ئه‌وه‌ی عیسا رایسپاردووین بیکه‌ین ئه‌وه‌یه‌ که‌ نانه‌ که‌ بخوین و شه‌رابه‌ که‌ بخوینه‌وه‌. به‌م شیوه‌یه‌ رپۆره‌سمی خوانی په‌روه‌دگار هه‌ستان به‌م دوو کاره‌یه‌ به‌ شیوه‌ی کۆمه‌ڵ. له‌به‌ر ئه‌وه‌ پیم وایه‌ خواردنی ژهمیک خواردنی ته‌واو کارێکی بنه‌رته‌ی نییه‌ بۆ خوانی په‌روه‌ردگار. واتا، پیکهاته‌یه‌کی بنچینه‌یی نییه‌.

به‌لام هه‌ز ده‌که‌م کلێسای زیاتر ببنم که‌ ئاهه‌نگی خوانی په‌روه‌ردگار له‌ چوارچێوه‌ی ژهمه‌خوانێکی ته‌واو ده‌گیرن. ئه‌وه‌ تیشک ده‌خاته‌ سه‌ر ئه‌و هاوبه‌شییه‌ی که‌وا له‌ خوانی په‌روه‌ردگار له‌ نیوانماندا هه‌یه‌. وه‌ جه‌خت له‌سه‌ر ئه‌و راستیه‌ ده‌کاته‌وه‌ که‌ ئیمه‌ ده‌چین بۆ کلێسا بۆ ئه‌وه‌ی ببنه‌ کلێسا. دانیشتن به‌ کۆمه‌ڵ له‌سه‌ر خوان، نیشانی ده‌دات که‌ به‌یه‌کبوون له‌گه‌ڵ مه‌سیحدا ئیمه‌یه‌ که‌تر قبول ده‌که‌ین. هه‌روه‌ها خواردنی به‌کۆمه‌ڵ به‌و پێیه‌ی به‌شیکه‌ له‌ کۆبوونه‌وه‌ی کلێسا، له‌بری ئه‌وه‌ی ته‌نها خواردنی ئه‌و ژهمه‌ بێت که‌ هه‌رکه‌سیک له‌ ئاست خۆیه‌وه‌ ده‌بیه‌نیت و له‌دوای کۆبوونه‌وه‌ ده‌خوڕیت، ده‌ریده‌خات که‌ هه‌بوونی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵیه‌ که‌تر به‌شیکی گرنه‌گه‌ له‌ شوناسی کلێسا.

هه‌روه‌ک پێشتر گوتم، پیم وایه‌ که‌ پنیوست بکات کلێسا له‌ چوارچێوه‌ی ژهمه‌خوانێکی ته‌واو مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ خوانی په‌روه‌ردگادا بکات، به‌لام هه‌ز ده‌که‌م ببنم که‌ زۆریک له‌ کلێساکان ئه‌وه‌ ده‌که‌ن.

زۆر شت ههیه بگوتریت

بیگومان زۆر شت ههیه بگوتریت زیاتر له وهی من لیره دا گوتم، به لام هیوادارم
ئهم خاله کورتانه چهند پینماییه کی کتیبی پیروزمان نیشان بدات له په پیره وکردنی
خوانی پهروه دگار به شیوهیه ک که پیز له مه سیح بنیت و گهل بنیاد بنیت. ئەگەر
تۆ شوانی کلّیسایت، نوپژ ده کهم له پیناو ئەوهی خودا داناییت پی به خشیت له و
کاتهی که سه ره رشتی پپوره سمی خوانی پهروه دگار ده کهیت له کلّیساکه تدا. وه
ئەگەر ئەندامی کلّیسای، هیوادارم بهرده وام بیت له خویندنه وه، له بهر ئەوهی
بهشی داهاتوو و کۆتایی باس له چۆنیه تی مامه له کردنی ئەندامه کان ده کات له گهل
خوانی پهروه دگار.

به شی دوازدهیه م

چۆن تاکی باوهردار مامه له له گه ل

خوانی پهروهردگارا ده کات؟

کۆتا بابه تی کرده یی که ده بیّت ته ماشای بکه یین، ئه وه یه که تو، وه کو باوهرداریک چۆن له خوانی پهروهردگار دهروانیت؟ چوار هاندانی کورتم بوّت ئاماده کردووه.

ته ماشای خاچ بکه

یه که م، ته ماشای خاچ بکه. ئه و نانه ی ده یخوویت و ئه و شه رابه ی ده یخووته وه نیشانه ی قوربانیی عیسا یه له پیناوی تو. له بهر ئه وه ی کاتیک عیسا جه سته ی خوی پیشکesh کرد بو ئه وه ی له خاچ بدریّت و خوینی خوی پیشکesh کرد بو ئه وه ی بریژیت، له پیناوی تو ئه م کاره ی کرد. عیسا له پیناوی تو به رگه ی هه موو شه رمه زاری و ئازاریکی سه ر خاچی گرت، وه له هه مووی زیاتر، به رگه ی تووره یی خودای گرت به رامبه ر گونا ه. خوانی پهروهردگار ئه و رزگارییه ی راگه یاند که مه سیح له سه ر خاچ به ده سته ی هینا و ته واو و کاملی کرد. ئه و رزگارییه مان بو راده گه یه نیّت که ناتوانین به هه ولی خویمان به ده سته ی به یین، به لکو ته نها ده توانین وه ریگرین.

له بهر ئه وه کاتیک له گه ل کلّیسا که ت ئاهه نگی خوانی پهروهردگار ده گیپریت، ته ماشای خاچ بکه. به دلخووشی و سه رسورمان و ترس و سوپاسگوزارییه وه ته ماشای خاچ بکه. وه ئه گه ر پیّت وا بوو که گونا هه کانت ره نگه گه وره تر و خراپتر بیّت له وه ی که خودا بتوانیّت لیی خووشیّت، ئه وا ته ماشای خاچ بکه. مردنی عیسا به سه.

ته ماشای چواردهورت بکه

دووه، ته ماشای چواردهورت بکه. هه وهک ئه وهی له م کتیبه دا گفتوگوومان کرد، خوانی پهروهردگار خوانی کلّیسیایه که په یوه ندیمان له گه لّ مه سیح و له گه لّ یه کتر مور ده کات. وه ئه م خوانه کلّیسا پیکه وه کوّ ده کاته وه و زوریک ده کات به یه ک.

خوانی پهروهردگار پامانی که سیی نییه که وا ریکه وتبیت که سانی دیکه ش له هه مان کاتدا هه مان شت بکه ن. له بهر ئه وه چیژ له کوّبونه وهی خوانی پهروهردگار وه ربگره. هه ر ته نها چاو دامه خه و دان به گونا هه کاندای بنییت، به لکو به سه رسورمانه وه ته ماشای چواردهورت بکه و پروانه ئه وانیه که پهروهردگار خوئی به خت کرد بویان. وه سوود وه ربگره له په پره وکردنی ریکو پیکه خوانی پهروهردگار بوّ ئه وهی وردبیته وه له وهی که ئه گه ر هه لّت کردییت به رامبه ر که سیک و دانت پیدا نه ناییت، یان به شیوه یه ک جه سته ت بریندار کردییت که پیویست بکات چاره سه ری بکه ییت. ئه گه ر هه ری ه کیک له مانه ت دوزیه وه، په له بکه له هه نگاونان بوّ باشکردنی کاره که، ته نانه ت ئه گه ر پیویست به گفتوگو یه کی کورت و چه چیپیکه خیرای نیو کوّبونه وهی کلّیسا بکات.

ههروه رها هانت ده ده م که دلخو ش بیت به و یه کتیبه یی له نیو ئه و هه مه جو ری ده دا هه یه که خوانی پهروهردگار ئامازه یی بوّ ده کات و جه ختی له سه ر ده کاته وه. ئیمه زورین به لام هاوکات یه کین. هه موو ئه و جیاوازیانیه یی که هه ره شه یی دابه شبو ومان لئ ده کات، هیچ نییه به به راورد به و خوینه یی که مه سیح له پیناو رزگارکردن و یه کبونی ئیمه دا رشتی. ئیمه هه موومان به شداری له یه ک ناندا ده که یین؛ هه موومان هه مان رزگار که ر وه رده گرین. ههروه ک نو سه ریکی هاوچه رخی گورانیی روّحی ده لیّت: ”ئیستا لاوازه کان و به هیزه کان له ژیر خوینه که ییدا وه کو یه کن. به دهستی به تال هه مووان ده بیّت بین خو شه ویستییه بی پایانه که یی وه ربگرن.“^a له

---

a Wesley Randolph Eader, “Victory in the Lamb,” available at <http://noisetrade.com/wesleyrandolphheader>

خوانی په‌روه‌ردگار، ناکوکی و درزه‌کان ون ده‌بن. له‌بهر ئه‌وه خوانی په‌روه‌ردگار ده‌بیت له دلی هه‌موو هه‌وّل و ته‌قه‌لایه‌کی به‌گور بوّ یه‌کبوون له دلی هه‌موو باوه‌ردار یکدا بچینیت.

له‌بهر ئه‌وه، کاتیک خوانی په‌روه‌ردگار ده‌خویت، ته‌ماشای چوار ده‌ورت بکه و له‌بیرت بیت که ئه‌و مه‌سیحه‌ی توّی رزگار کرد هه‌مان ئه‌وه‌یه که خوشک و براکانی چواره‌ورتی رزگار کردوه. دلخووش و شاد به که له‌گه‌ل به‌ده‌سته‌پینانی مه‌سیحی رزگار‌کره‌ر، که له‌که‌یت وه‌ک خیزان به‌ده‌سته‌پیناوه.

ته‌ماشای پیشه‌وه بکه

سیه‌م، ته‌ماشای پیشه‌وه بکه. هه‌روه‌ک له به‌شی پینجه‌م بینیمان، خوانی په‌روه‌ردگار ته‌نها ته‌ماشای خاچ ناکات که له دواوه‌یه، به‌لکو له پیشه‌وه ته‌ماشای شانیشینی هاتوو ده‌کات. رۆژیک دیت که خودی مه‌سیح خوانیکمان بوّ ئاماده ده‌کات و له‌گه‌لمان ئاهه‌نگ ده‌گیریت (مه‌تا ۲۶: ۲۹). ئه‌و رۆژه دیت که خودا گه‌وره‌ترین زه‌ماوه‌ند بوّ مه‌سیح و بوکه‌که‌ی ساز ده‌کات (ئاشکرکردن ۱۹: ۷، ۹).

هه‌موو ئه‌و په‌یوه‌ندییه قوول‌ه‌ی که له‌گه‌ل مه‌سیح و گه‌له‌که‌ی ئیستا له خوانی په‌روه‌ردگاردا چیژی لئ وه‌رده‌گرین ته‌نها وینه‌یه‌کی خیرای ئه‌وه‌یه که له داهاتوودا دیت. ئه‌مه‌ ژه‌مه‌ سه‌ره‌کییه‌که نییه، به‌لکو ته‌نها به‌رکول‌ه. له‌بهر ئه‌وه ته‌ماشای پیشه‌وه بکه. خودا به‌مردنی مه‌سیح و هه‌ستانه‌وه‌ی عیسا، به‌لینه‌که‌ی برده‌سه‌ر که لیخووشبوونی گه‌له‌که‌ی بوو: له‌گه‌ل خووی ئاشتی کردینه‌وه و له کویلایه‌تی گونا‌ه‌ری کردین. هه‌روه‌ها به‌لینه‌که‌ی جیبه‌جی ده‌کات به‌وه‌ی که جیهان نووی ده‌کاته‌وه و مردن له‌ناو ده‌بات و بوّ هه‌تاهه‌تایه گه‌له‌که‌ی کوّ ده‌کاته‌وه. له‌بهر ئه‌وه هه‌ر کات نانه‌که‌ت خوارد و جامه‌که‌ت خواردوه، به‌هیوا و پیشبینی پر له تامه‌زروییه‌وه ته‌ماشای پیشه‌وه بکه. په‌روه‌ردگار باشترینی هه‌لگرتوووه بوّ کوّتایی.

تەماشای ناوہوہ و دواوہ بکہ و خاچ بیینہ

لہ کۆتاییدا، تەماشای ناوہوہ و دواوہ بکہ و خاچ بیینہ. خوانی پەرورددگار کاتیکى گونجاوہ بۆ ئەزموونکردنى خۆت و داننان بە گوناھەکانت بۆ خودا. مزگینى مەسیح لێخۆشبومنان پى دەبەخشیت لەبەر ئەوہى پىوستمانە. مەسیح لەبرى ئیمە خوینى خۆى بەخشى، لەبەر ئەوہى تەنھا مردنى ئەو لە گوناھەکانمان دەمانکړیتەوہ. بۆیە دەبیت لە خوانى پەرورددگار دیسانوہ بىر لە پىوستیمان بکہینەوہ بۆ لێخۆشبون و لەبەردەم خودا دان بنیین بە ھەموو ئەو شتانەى کە کردوویمان و تىیدا خودامان شکۆمەند نەکردووہ.

بەلام لیرەدا رامەوہستە. ئەگەر خوانەکە بووہ بۆنەيەک بۆ کۆکردنەوہى تاوانەکانت، ئەوا تەواوى مەبەستەکە لەدەست دەدەیت. خوانى پەرورددگار پیمان پادەگەيەنیت کە گوناھەکانمان شۆردرايەوہ، قەرزەکانمان درايەوہ، سزاگانمان لابرا، گوناھەکانمان بەخسرا و لەبىر کران. لەبەر ئەوہ تەماشای ناخت بکہ، ئینجا راستەوخۆ تەماشای دواوہ بکہ و پروانە خاچەکە.

دیسانەوہ لە سەرەتاوہ

ئامانجى خوانى پەرورددگار، پەيامى ئینجیلە. ئینجیل لە گوناھ پزگارمان دەکات و لەگەڵ خودا ئاشتمان دەکاتەوہ. پەيامى ئینجیل خودامان وەکو باوک پى دەبەخشیت، مەسیح وەکو برا گەورە و ھەموو پىرۆزەکان وەکو خوشک و برا. وە مزگینى مەسیح لەگەڵ مەسیح و لەگەڵ یەکتەر یەکمان دەخات.

بەو شیوہى خوانى پەرورددگار وینای ھەموو ئەوانەمان بۆ دەکات و دەیکاتە راستى بۆ بنیین و دەستلیدان و تامکردنمان. وە لە خوانى پەرورددگادا، پەيوەندى دەکەین بە مەسیحەوہ و لەویشەوہ بۆ یەکتەر. کاتیک نانەکە دەخۆین و جامە شەرابەکە دەخۆینەوہ، جەخت دەکەینەوہ لەسەر متمانەمان بە مەسیح و پابەندبوومان بە گەلەکەيەوہ. کاتیک ئاھەنگى خوانى پەرورددگار دەگپړین، دیسانوہ لە سەرەتاوہ مەسیح لە ئامیز دەگرین، وە ھەموو ئەوانەش لە ئامیز دەگرین کە سەربە ئەون.

فهرهه نگوک

پروونکردنه وه	English	وشه
ههه باوهرداریک به مه سیح پئویسته بیته نه نام له کومه لئیکی باوهرداران له پیناو ژبانی هاوبه ش و گه شه کردن له باوه ریدا. کلیسا جهسته ی مه سیحه و ههه باوهرداریک نه نامیکه له وه جهسته به.	Church membership	نه نامییتی کلیسا
له کلیسادا دهسته یه ک باوهرداری به نه زموون ههه که سه ره رشتی کاروباره کانی کلیساکه ده کهن، ههه به کیک له وان پئی ده گوتریت پیر.	Elder	پیر
به عه ره بی پئی ده گوتریت "معجزة". به رجوو کاری سه رسورهینه ر و نایابه که ته نها له توانای خودایه نه نامی بدات.	Miracle	به رجوو
ته ختی فه زمانه وایه تی خودایه که هه موومان رۆژیک ده چین و له به رده می پرا ده وه ستین کاتیک خودا حوکمان ده دات.	Judgment Seat of God	ته ختی دادوه ری خودا
ده ستیشانکردن و ته رخانکردنی که سیک بو ئه رکیکی دیاریکراو له کلیسادا، وه ک: پیر، رابه ر، خزمه تکار، .... هتد.	Consecration	ته رخانکردن، پیرۆزکردن
سزادانی نه نامی کلیسا به هو ی گونا ه.	Church Discipline	ته مبه ککردنی کلیسای
دامه زراندنی کلیسایه کی نو ی له شو ئه بکدا که وا کلیسای لئ نییه.	Church plantation	چاندنی کلیسا
ئه سقوف، چاودیر و سه ره رشتیاری کلیسا.	Bishop	چاودیر
ئه و خاکه ی خودا به لئینی به گه لی ئیبراهیم دا که ده بیته هی نه وه کانی ئه و.	The promised Land	خاکه به لئندراو
خزمه تکار پله ی له شوان و پیران که مته و هه لده ستیت به راپه راندن و نه نامدانی کاروباره کانی کلیسا و کومه لی باوهرداران.	Deacon	خزمه تکار (شه ماس)

خوانى پەروەردگار	Lord's supper	نانلەتکردن، يادەوهرى دوایین ئىوارەخوانى عىسای پەروەردگار لەگەڵ قوتابىيەکانى.
دابىرىن		دەرکردن و لىسەندنەوہى ئەندامىتىيى لە ئەندامى کلئىسا.
پاھەر	Leader	قەشە يان سەرپەرشتىارى کلئىسا.
پوژى پەنجايەمىن	Pentecost	پەنجايەمىن پوژ لەدوای بەرزبوونەوہى عىسا بو ئاسمان، کە لەم پوژەدا روحي پىروژ ھاتە سەر قوتابىيەکان.
سروش	Inspiration	بە عەرەبى پىي دەگوترىت "وحي"، بەو پەيامەى خودا دەگوترىت کە بە مروّفە ھەلبژىردراو و تايبەتەکانى دەدات بو ئەوہى پرايگەيەنن.
سپيارە	Book	ھەر پەرتووکیک لە ٦٦ پەرتووکەکەى کتیبى پىروژ.
قەشە	Pastor	شوان يان سەرپەرشتىارى کلئىسا.
کلئىسای نىردراویتی	Apostolic Church	ئۆل و مەزەبىکە کەوا يەکەم جار لە سالى ١٩٠٤ لە بەرىتانىا سەریھەلدا. شوینکەوتوانى ئەم کلئىسايە ھەول دەدەن وەکو سەدەى يەکەم ئەرک و کاروبارى نىردراوان لەتو کلئىسادا روون و ئاشکرا بىت.
کاھىن	Priest	ئەو کەسەى لە سەردەمى پەيمانى کۆندا قوربانى بو خودا دەکرد لە پىناو بەخشىنى کاتىي گوناھى مروّف.
کلئىسا	Church	ئەم وشەيە لە بنەرەتدا واتا کۆبوونەوہى بانگھىشتکراوان بو بەردەم خودا، لە پەيمانى نویدا بو کۆمەلى باوھەرداران بەکارديت.
کلئىسای پىرانی	Presbyterian Church	ئۆل و مەزەبىکەن لە شوینکەوتوانى مەسىح کە ھەموو پىريارەکانى کلئىسايان بە سەرپەرشتى دەستەيەکى پىرانی.
کلئىسای کۆمەلگەرايى		ئۆل و مەزەبىکە کەوا لە بەرپوئەبەردنى کلئىسا پىريارەکان لەلایەن ئەندامانى کلئىساوہ دەنگى لەسەر دەدرىت.

<p>ئۆل و مەزەبىڭن لە شوپىنكە وتووانى مەسىح كە جەخت دەكەنەو لەسەر لە ئاوهه لىكشانی باوه پداران.</p>	Baptist Church	كلىسای له ئاوهه لىكشى
<p>كلىسایهك له ناچه يان شارىكى ديارىكراو.</p>	Local Church	كلىسای ناوخويى
<p>ئۆل و مەزەبىكە كەوا تەنھا باوه پريان بە كىيى پىرۆز هەيه و خويان بە دوور دەگرن لە هەر نەرىتىك كەوا لەگەل كىيى پىرۆز نەگونجىت.</p>	Evangelicalism	كلىسای ئىنجىلى
<p>ئۆل و مەزەبىكە كەوا بە كلىسای بەرىتانيا ناسراوه و سالى ۱۸۶۷ دامەزراره و لە ژماره دا لەدواى كاتولىك و نەرتۆدۆكسى پۆژه لالت دىت.</p>	Anglican Church	كلىسای ئەنگلىكان
<p>مەبەست لەو كەوتنەيه كەوا تەواوى مرؤفايه تى بەهۆى گوناھى ئادەم و حەوا كەوتنە ناو گوناھ و لە شكۆى خودا كەوتن.</p>	Fall	كەوتنى مرؤف
<p>ئەندامان و گەلى كلىسا.</p>	Sheep, God's people	گەلى خودا (مىگەل)
<p>كۆمەلى باوه پداران</p>	Congregation	گەلى كلىسا - جەماوهرى كلىسا
<p>عيسای مەسىح بەر لە بەرزبوونەوهى پۆ ئاسمان، قوتايىبەكانى پاسپارد و فەرمووى: "بپۆن، هەموو نەتەوهكان بکەنە قوتايى، بە ناوى باوك و كوڤ و پۆحى پىرۆز لە ئاويان هەلبكىشن، فىريان بکەن با كار بکەن بە هەموو ئەو شتانهى كە رامسپاردوون."</p>	The great Commision	نيردراو ييتى مەزن
<p>مەبەست لە وشە و فەرمابىشتى خودايە.</p>	The Word	وشەكە
<p>"لاھوت، يەزدانناسى پەيمانى نوڤى خویندن و لىكۆلینەوهى ئەوهيه كەوا خودا سەبارەت بە خۆى لە پەيمانى نوڤدا پرايگە ياندووه. "</p>	Theology	يەزدانناسى

۹ نیشانه کان

بنیاد نانی کلّیسی ته ندروست

نایا کلّیسا که یه کی ته ندروستت هه یه؟

پښخراوی ۹ نیشانه کان ئیسی ته وه یه که رابه رانی کلّیسا به بینین و ئاشکرا کردنی کتیبی پیروژ و سه چاوهی کرده یی ته یار و ئاماده بکات بو ته وهی له پښگه ی کلّیسی ته ندروسته وه شکوی خودا نیشانی گه لان و نه ته وه کانی جیهان بدن.

به له بهرچا و گرتنی ته و ئامانجان، ده مانه ویت یارمه تی کلّیساکان بدین که له نو نیشانه ی ته ندروستدا گه شه بکه ن که زور به ی کات پشتگویی ده خرین:

۱. وتاردانی پروون و ئاشکرا
۲. به زداناسی به پیی کتیبی پیروژ
۳. تیگه یشتن له ئینجیل به پیی کتیبی پیروژ
۴. تیگه یشتن له گورینی مروّفه کان به پیی کتیبی پیروژ
۵. تیگه یشتن له مزگنیدان به پیی کتیبی پیروژ
۶. نه ندامیّتی کلّیسا
۷. ته میی کردنی کلّیسی به پیی کتیبی پیروژ
۸. به قوتابیکردن به پیی کتیبی پیروژ
۹. رابه رایه تی کلّیسا به پیی کتیبی پیروژ

ئیمه وه کو پښخراوی ۹ نیشانه کان بابته و په رتووک و هه لسه نگانندی په رتووک ده نووسین، هه روه ها روژنامه یه کی ئینته رنیتیش به رپوه ده به ین. کونفرانس ساز ده که ین و چاوپیکه وتن توّمار ده که ین و سه چاوهی دیکه ش به ره هم دینین به مه بهستی ته یارکردن و ئاماده کردنی کلّیساکان تا کو شکوی خودا نیشان بدن.

سه ردانی مالپه ره که مان بکه که بابته کانی به زیاتر له ۳۰ زمان به رده ستن بو خویندنه وه، وه ناوی خوّت توّمار بکه تا کو روژنامه ی ئینته رنیتیش بیبه رامبه رت به ده ست بگات. ده توانیت له م لینکه ی خواره وه دا لیستی ته واوی مالپه ری زمانه جیاوازه کان بینیت:

www.9marks.org/about/international-efforts/

اقلیم کوردستان - العراق
رئاسة مجلس الوزراء
وزارة الثقافة والشباب
المديرية العامة للمكتبات العامة
شعبة ايداع الكتب

Kurdistan Regional – Iraq / Council of Ministers
Ministry of Culture & Youth – G.D. of Public Libraries

ههزیمی کوردستان - عێراق
سهروکایهتی نهنجومهتی وهزیران
وهزارهتی رهشنیبری و لاوان
به رهئوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتییه کان
ههزبهی سپاردنی کتیب

العدد:
التاریخ: ۲۰۲۱ / ۹ / ۲۲

ژماره: ۱۷۷۸
رۆژ: ۱/خهرمه مان / ۲۷۲۱ کوردی

بۆ / چاپخانهی ئاسیا له پارێزگای سلێمانی

بابهت/ ژماره ی سپاردن

به یئیی یاسای چاپمهنی ژماره (۱۰) ی سالی ۱۹۹۳، ژماره ی سپاردن درا به م کتیبخانهی که له خواره وه ناویانها تووه له چاپخانه که تان چاپ بکرت به تیرازی (۱۰۰۰) دانه بۆ هه رکتیبیک به مه رجیک (۵) دانه بۆ به شی سپاردن په وانه بکه ن.

ژ	ناوی کتیب	ناوی نووسه ر / وه رکتیبر	بابهت	ژ. سپاردن
۷.	تیگه یشتن له خوانی پهروه ردگار	ئه نادازیار سروش نه ریمان تاهیر	نایینی	۱۰۰۵

سه رباز چه وه ر با بان
جیگری به رهئوه به ره ی گشتی
۲۰۲۱ / ۹ / ۲۲

تئییه:

- ۱- دهسته وازی سپاردن به م شنه وهی ده نووسه رت له په رهئوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتییه کان / ههزیمی کوردستان ژماره ی سپاردنی (.....) سالی ۲۰۲۱ پئدراوه.
  - ۲- هه ر چاپخانه یه ک بابهنه نه میت به تارنده وهی (۵) دانه له کتیبه که ژماره ی سپاردنی نادتی
- دینه سکا:
کارگری خویه ن
هه لگرتن
-خولاو

library.kurdistan@yahoo.com
Iraq - KRG – Erbil – Behind MOCY

ههزیمی کوردستانی عێراق - هه ولتیر - شه قامی کوردستان - پشت وهزاره تی رهشنیبری و لاوان
اقلیم کوردستان العراق - اربیل - شارح کوردستان - خلف وزارة الثقافة و الشباب